

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

8 päivänä heinäkuuta 2004 *

Asiassa T-44/00,

Mannesmannröhren-Werke AG, kotipaikka Mülheim an der Ruhr (Saksa),
edustajanaan asianajaja M. Klusmann, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinnään M. Erhart ja A. Whelan, prosessi-
osoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kumoamaan EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan soveltamisesta (asia IV/E-1/35.860-B — saumat-
tomat teräsputket) 8 päivänä joulukuuta 1999 tehdyn komission päätöksen
2003/382/EY (EUVL 2003, L 140, s. 1) tai toissijaisesti alentamaan kantajille
määrättyjen sakkojen määrää,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN
OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja N. J. Forwood sekä tuomarit
J. Pirrung ja A. W. H. Meij,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies J. Plingers,

ottaen huomioon kirjallisen menettelyn ja 19.3., 20.3. ja 21.3.2003 pidetyissä
istunnoissa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet¹

- ¹ Käsiteltävänä oleva asia koskee EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan soveltamisesta (asia IV/E-1/35.860-B — saumattomat teräsputket) 8 päivänä joulukuuta 1999 tehtyä komission päätöstä 2003/382/EY (EUVL 2003, L 140, s. 1; jäljempänä riidanalainen päätös).

— —
¹ — Tämän tuomion perustelija, jotka koskevat asian taustaa, ei toisteta tässä. Ne on esitetty yhdistetyissä asioissa T-67/00, T-68/00, T-71/00 ja T-78/00, JFE Engineering ym. v. komissio, 8.7.2004 annettun tuomion 2–33 kohdassa, Kok. 2004, s. II-2501.

Oikeudenkäyntimenettely ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa

- 34 Mannesmann, Corus, Dalmine, NKK Corp., Nippon, Kawasaki Steel Corp. ja Sumitomo nostivat kanteen riidanalaisesta päätöksestä seitsemällä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 28.2. ja 3.4.2000 välisenä aikana toimitetulla kannekirjelmällä.
- 35 Kun asianosaisia oli kuultu, 18.6.2002 annetulla määräyksellä seitsemän asiaa päätettiin yhdistää suullista käsittelyä varten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 50 artiklan mukaisesti. Tämän yhdistämisen jälkeen seitsemän asian kantajat saivat tutustua kaikkiin tähän oikeudenkäyntiin liittyviin asiakirjavihkoihin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamossa. Myös prosessinjohtotoimenpiteisiin ryhdyttiin.
- 36 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (toinen jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn. Asianosaisten suulliset lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymyksiin kuultiin 19., 20. ja 21.3.2003 pidetyssä istunnossa.

Asianosaisten vaatimukset

- 37 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

- kumoaa riidanalaisen päätöksen

- toissijaisesti alentaa sille määrätyn sakon määrää

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

38 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Riidanalaisen päätöksen kumoamista koskeva vaatimus

39 Kantaja esittää kumoamisvaatimuksensa tueksi ensin joukon perusteita, joilla se kyseenalaistaa hallinnollisen menettelyn sääntöjenmukaisuuden. Se vetoaa sitten siihen, että EY 81 artiklan 1 kohtaa on rikottu, koska komissio ei ole oikeudellisesti riittävällä tavalla näyttänyt toteen yhtäältä riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa ja toisaalta sen 2 artiklassa todetun rikkomisen olemassaoloa.

Menettelyvirheitä koskevat kanneperusteet

Kanneperuste, jonka mukaan puolustautumisoikeuksia on loukattu, koska komissio kieltäytyi antamasta kantajan tutustua tiettyihin asiakirjavihkon asiakirjoihin

— Asianosaisten lausumat

40 Kantaja väittää, että se ei ole saanut tutustua hallinnolliseen asiakirjavihkoon kokonaisuudessaan. Komissio ei antanut sen tutustua EFTAn valvontaviranomaisen

toimittamiin asiakirjoihin, vaan vetäytyi sen väitteen taakse, että asiakirjat ovat komission sisäisiä selvittämättä tai tutkimatta niiden sisältöä millään muulla tavoin. Mannesmann katsoo, että tällä tavoin siltä on voitu riistää tiettyjä sen syyttömyyden puolesta puhuvia todisteita.

- 41 Mannesmann arvostelee komissiota lisäksi siitä, että se ei ole noudattanut sisäisistä menettelysäännöistä käsiteltäessä pyyntöjä saada tutustua asiakirjoihin EY:n perustamissopimuksen [81] ja [82] artiklan, EHTY:n perustamissopimuksen 65 ja 66 artiklan ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89 soveltamistapauksissa annetun komission tiedonannon 97/C 23/03 (EYVL 1997, C 23, s. 3; jäljempänä asiakirjoihin tutustumista koskeva tiedonanto) II kohdan A alakohdan mukaista menettelyä. Tämän tiedonannon mukaisesti kuulemismenettelystä vastaavan neuvonantajan on valvottava asiakirjojen luokittelua asiakirjavihkoon, ja tämä voi tarvittaessa varmentaa näin koottujen asiakirjojen laadun sisäisinä asiakirjoina. Tämä valvontavelvollisuus on yritysten aloitteesta riippumaton. Mannesmann katsoo, että se ei pysty selvittämään, sisältävätkö väitetiedoksianto ja hallinnollinen asiakirjavihko kaikki syyttömyyden puolesta puhuvat asiakirjatodisteet.
- 42 Mannesmann arvostelee komissiota lisäksi siitä, että se ei ole toimittanut kantajalle luetteloa kaikista asiakirjavihkoon sisältyvistä asiakirjoista, mikä mahdollistaisi sen, että Mannesmann voisi pyytää saada tutustua tiettyihin asiakirjoihin (asia T-30/91, Solvay v. komissio, tuomio 29.6.1995, Kok. 1995, s. II-1775, 89 ja 93–95 kohta ja asia T-36/91, ICI v. komissio, tuomio 29.6.1995, Kok. 1995, s. II-1847, 99 ja 103–105 kohta). Komission on sen mukaan myös yksilöitävä tästä luettelosta sisäiset asiakirjat (yhdistetyt asiat T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ja T-104/95, Cimenteries CBR ym. v. komissio, nk. sementtitapaus, tuomio 15.3.2000, Kok. 2000, s. II-491, 168 ja 186 kohta). Komissio on näin ollen loukannut puolustautumisoikeuksia. Tällaista loukkausta ei voida ”korjata” ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa (em. asia Solvay v. komissio, tuomion 98 kohta).

- 43 Mannesmann viittasi istunnossa vastaavasti Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi 30 päivänä toukokuuta 2001 annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EY) N:o 1049/2001 (EYVL L 145, s. 43).
- 44 Komissio vastaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan se ei ole velvollinen antamaan oikeutta tutustua sisäisiin asiakirjoihinsa (asia T-7/89, Hercules Chemicals v. komissio, tuomio 17.12.1991, Kok. 1991, s. II-1711, Kok. Ep. XI, s. II-79, 54 kohta; asia T-65/89, BPB Industries ja British Gypsum v. komissio, tuomio 1.4.1993, Kok. 1993, s. II-389, Kok. Ep. XIV, s. II-1 ja edellä 42 kohdassa mainittu sementtitapaus, tuomion 420 kohta). Näihin asiakirjoihin ei voida niiden luonteen vuoksi vedota todisteina rikkomisesta (ks. asiakirjoihin tutustumista koskeva tiedonanto, I kohdan A alakohdan 3 alakohta). Komission mukaan Mannesmann ei ole missään tapauksessa osoittanut, että riidanalainen päätös perustuisi asiakirjoihin, joihin se ei ole saanut tutustua.
- 45 Komissio katsoo, että kysymyksessä olevien asiakirjojen luokittelu sisäisiksi asiakirjoiksi on kiistatonta. Asiakirjoihin tutustumista koskevan tiedonannon II kohdan A alakohdan 2 alakohdan c alakohdan säännösten mukaisesti komission ja muiden julkisten viranomaisten, kuten EFTAn valvontaviranomaisen, kanssa käyty kirjeenvaihto kuuluu sisäisten asiakirjojen käsitteen alaan.
- 46 Siltä osin kuin kysymys on siitä, onko kuulemismenettelystä vastaava neuvonantaja noudattanut velvollisuuttaan valvoa asiakirjavihkoon sisältyviä asiakirjoja, Mannesmann ei esitä mitään todisteita väitteidensä tueksi. Komissio korostaa lisäksi, että Mannesmann ei ole käyttänyt asiakirjoihin tutustumista koskevan tiedonannon II kohdan A alakohdan 2 alakohdan mukaista mahdollisuutta pyytää neuvonantajaa varmentamaan kysymyksessä olevien asiakirjojen laadun sisäisinä asiakirjoina.
- 47 Lopuksi komissio ei hyväksy väitettä, jonka mukaan sen olisi toimitettava yrityksille luettelo asiakirjavihkoon sisältyvistä sisäisistä asiakirjoista.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 48 Asiakirjoihin tutustumista koskevan tiedonannon II kohdan A alakohdan 2 alakohdassa todetaan seuraavaa:

”Yksinkertaisuuden ja hallinnollisen tehokkuuden vuoksi sisäiset asiakirjat luokitellaan vastedes tutkittavana olevaa asiaa koskevien sisäisten asiakirjojen vihkoon (johon ei ole oikeutta tutustua), joka sisältää ajanmukaisessa järjestyksessä kaikki sisäiset asiakirjat. Tämä luokittelu tehdään kuulemismenettelystä vastaavan neuvonantajan valvonnassa, joka voi tarvittaessa varmentaa näin koottujen asiakirjojen laadun sisäisinä asiakirjoina.

Sisäisiä asiakirjoja ovat esimerkiksi:

— —

c) muiden julkisten viranomaisten kanssa käyty asiaa koskeva kirjeenvaihto (19)

— —.”

- 49 Asiakirjoihin tutustumista koskevan tiedonannon 19 alaviitteessä todetaan seuraavaa:

”Julkisilta viranomaisilta peräisin olevien asiakirjojen luottamuksellisuutta on suojattava; tämä sääntö koskee kilpailuviranomaisten toimittamien asiakirjojen

lisäksi muun jäsenvaltion tai kolmannen valtion julkisten viranomaisten toimittamia asiakirjoja — — On kuitenkin erotettava toisistaan näiden muiden julkisten viranomaisten esittämät arvioinnit tai huomautukset, joita koskee ehdoton suoja, sekä kyseisten viranomaisten mahdollisesti toimittamat tosiasioita koskevat asiakirjat, joita poikkeus ei aina koske — —.”

- 50 On huomattava, että asiakirjoihin tutustumista koskevan tiedonannon II kohdan A alakohdan 2 alakohdan sanamuodosta seuraa, että valvonta, jota kuulemismenettelystä vastaava neuvonantaja harjoittaa varmentakseen asiakirjavihkoon sisältyvien asiakirjojen sisäisen luonteen, ei ole hallinnollisen menettelyn systemaattinen vaihe, toisin kuin Mannesmann väittää. Kun otetaan huomioon, että tämän kohdan sanamuodon mukaisesti neuvonantaja ”voi” suorittaa tällaisen varmentamisen ”tarvittaessa”, on pääteltävä, että tilanteessa, jossa tiettyjen asiakirjojen luokittelusta sisäiseksi asiakirjoiksi ei riitauteta tai jossakin yksittäistapauksessa enää riitauteta, neuvonantajan taholta tapahtuva varmentaminen ei ole tarpeen. Vastakkainen tulkinta merkitsisi suhteetonta lisäystä komission työtaakkaan hallinnollisessa menettelyssä ja olisi vastoin tavoitetta, jonka mukaan tämä luokittelumenetelmä on otettu käyttöön ”yksinkertaisuuden ja hallinnollisen tehokkuuden vuoksi”. Näin ollen on selvitettävä, pyysikö Mannesmann hallinnollisen menettelyn kuluessa, että kuulemismenettelystä vastaava neuvonantaja varmentaisi EFTAn valvontaviranomaisen komissiolle toimittamat sisäiseksi luokitellut asiakirjat sisäiseksi asiakirjoiksi.

- 51 Tältä osin on huomattava, että Mannesmann teki pyynnön saada tutustua kysymyksessä oleviin asiakirjoihin 12.3.1999 päivätyllä kirjeellä, joka on kannekirjelmän liitteenä. Komissio kuitenkin hylkäsi tämän pyynnön 22.3.1999 päivätyllä kirjeellä, joka on niin ikään kannekirjelmän liitteenä, sillä perusteella, että nämä asiakirjat olivat tosiasiallisesti asiakirjoihin tutustumista koskevan tiedonannon II kohdan A alakohdassa tarkoitettuja sisäisiä asiakirjoja (ks. erityisesti tiedonannon II kohdan A alakohdan 2 alakohta).

- 52 Komissio on todennut vastineessaan, Mannesmannin tätä kiistämättä, että Mannesmann ei jatkossa riitauttanut 22.3.1999 päivätyyn kirjeeseen sisältynyttä

tutustumisoikeuden epäämistä eikä käyttänyt mahdollisuutta pyytää kyseistä neuvonantajaa varmentamaan komission vastauksen oikeellisuuden ja perustellavuuden. Mannesmann väitti vastauskirjelmässään pelkästään, että ei ollut sen tehtävä esittää kyseiselle neuvonantajalle uutta pyyntöä. Neuvonantajan kertomuksen eräästä kappaleesta, jota komissio siteeraa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen esittämään kirjalliseen kysymykseen antamassaan vastauksessa, ilmenee lisäksi, että asianosaiset "eivät ole ottaneet esille mitään puolustautumisoikeuksiin niiden varsinaisessa merkityksessä sisältyvää kysymystä eivätkä erityisesti mitään oikeutta tutustua asiakirjoihin koskevaa kysymystä".

- 53 On katsottava, että koska Mannesmann ei ole saatuaan 22.3.1999 päivätyn kirjeen pyytänyt, että komission hallinnollisen asiakirjavihkon sivuilla 1–350 lueteltujen asiakirjojen luokittelu sisäiseksi asiakirjoiksi varmennettaisiin, ei ollut tarpeen, että kyseinen neuvonantaja olisi ryhtynyt tällaiseen varmentamiseen käsiteltävänä olevassa tapauksessa. Tilanteessa, jossa komissio hylkää kirjallisesti pyynnön saada tutustua tiettyihin asiakirjavihkon asiakirjoihin sillä perusteella, että kysymys on sisäisistä asiakirjoista, on katsottava, että tämän jälkeen asiakirjapyyntöön tekijän on toistettava pyyntönsä ja asetettava kyseenalaiseksi näiden asiakirjojen sisäinen luonne, jos se haluaa, että neuvonantaja tutkii tämän kysymyksen.

- 54 Siltä osin kuin Mannesmann väittää, että komissio ei ole toimittanut sille luetteloa kaikista asiakirjavihkossaan olevista asiakirjoista, myös sisäisistä, ei oikeuskäytännöstä, johon Mannesmann vetoaa väitteensä tueksi, ilmene, että se, että komissio ei toimita asianosaisille tällaista luetteloa hallinnollisen menettelyn vaiheessa itsessään olisi puolustautumisoikeuksien loukkaamista. Edellä 42 kohdassa mainitussa asiassa Solvay vastaan komissio (tuomion 89 ja 93–95 kohta) ja edellä 42 kohdassa mainitussa asiassa ICI vastaan komissio (tuomion 99 ja 103–105 kohta) ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ainoastaan tarkastellut sitä välttämättömyyttä vertailua, joka on tehtävä kantajaa vastaan ja tämän puolesta puhuviin asiakirjoihin tutustumista koskevan oikeuden sekä liikesalaisuuden suojan välillä, mutta ei sisäisten asiakirjojen suojan välillä. Lisäksi edellä 42 kohdassa mainitusta sementtitapauksesta (tuomion 5, 168 ja 186 kohta) ilmenee, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pyysi prosessinjohtotoimenpiteenä komissiota esittämään kuvauksen asianosaisille hallinnollisessa menettelyssä toimitetun luettelon sisältämisistä sisäisistä asiakirjoista, joiden sisältöä ei ollut yksilöity edes yhteenvedonmaisesti, mutta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei kuitenkaan päätellyt tästä, että komissio olisi loukannut puolustautumisoikeuksia.

- 55 Joka tapauksessa on huomattava, että menettelyvirhe loukkaa puolustautumisoikeuksia vain silloin, kun sillä on ollut konkreettinen vaikutus kysymyksessä olevien yritysten mahdollisuuteen puolustautua (ks. vastaavasti edellä 42 kohdassa mainittu sementtitapaus, tuomion 852–860 kohta).
- 56 Käsiteltävänä olevassa tapauksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pyysi prosessinjohtotoimenpiteenä komissiota toimittamaan luettelon, joka osoittaa sen hallinnollisen asiakirjavihkon sivujen 1–350 sisällön. Tästä luettelosta ilmenee, että kaikki kysymyksessä olevat asiakirjat näyttävät olevan sisäisiä asiakirjoja eivätkä kantajan puolesta tai sitä vastaan puhuvia todisteita, koska niillä ei voida osoittaa, että jokin kysymyksessä olevista yrityksistä olisi syyllistynyt rikkomiseen, minkä vuoksi se, että kyseinen neuvonantaja ei varmentanut, että asiakirjat ovat sisäisiä, eikä se, että komissio kieltäytyi toimittamasta asiakirjojen kuvausta sisältävää luetteloa, ole voinut vaikuttaa Mannesmannin mahdollisuuteen puolustautua ja siis loukata sen puolustautumisoikeuksia. Mannesmann ei ole, saatuaan jäljennöksen tästä luettelosta, istunnossa väittänyt, että tietyt siinä luetelluista asiakirjoista eivät tosiasiaassa olisi sisäisiä asiakirjoja, kuten se väitti ennen luettelon saamista.
- 57 Edellisen kohdan valossa on hylättävä myös Mannesmannin istunnossa esittämä väite, joka perustui vastaavasti asetukseen N:o 1049/2001. Vaikka oletettaisiin, että Mannesmann olisi voinut osoittaa, että sillä oli oikeus tutustua kysymyksessä oleviin asiakirjoihin, se, että se olisi tutustunut niihin, ei olisi mahdollistanut sitä, että se olisi voinut paremmin puolustautua komission käymässä menettelyssä. Näin ollen tämä väite ei missään tapauksessa voi olla perusteena riidanalaisen päätöksen kumoamiselle.
- 58 Lisäksi on todettava, että asetuksen N:o 1049/2001 sekä yleisön oikeudesta saada tietoja komission asiakirjoista 8 päivänä helmikuuta 1994 tehdyn komission päätöksen 94/90/EHTY, EY, Euratom (EYVL L 46, s. 58), joka korvattiin kyseisellä asetuksella, mukaan asiakirjapyyntöön esittäjän on noudatettava tiettyä menettelyä, erityisesti esitettävä ensin muodollinen pyyntö ja hylkäämistilanteessa uusi pyyntö,

jotta niiden aineellisia säännöksiä voidaan soveltaa. Koska Mannesmann ei ole käsiteltävänä olevassa tapauksessa noudattanut tätä menettelyä, se ei voi kiertää sitä sillä tavoin, että se vaatii mainittujen aineellisten säännösten soveltamista analogisesti.

59 Edellä esitetystä seuraa, että tämä kanneperuste on hylättävä.

Väitetiedoksiintoon vastaamiselle asetettua määräaikaa väitetään riittämättömäksi

— Asianosaisten lausumat

60 Mannesmann katsoo, että sillä ei ollut riittävää aikaa väitetiedoksiintoon vastaamiseen. Sen mukaan komissio ei ollut ottanut huomioon käsiteltävänä olevan tapauksen erityispiirteitä määräajan asettaessaan. Määräaika alkoi kulua 11.2.1999, jolloin riidanalaisen päätöksen adressaatit saivat tutustua asiakirjavihkoon, ja päättyi 20.4.1999. Huolimatta asiakirjavihkon laajuudesta ja siitä, että tietyt asiakirjat oli laadittu tavallisesta poikkeavilla kielillä, komissio hylkäsi 22.3.1999 ilman erityisiä perusteluja Mannesmannin lisäajan myöntämistä koskevan pyynnön. Lisäksi koska vireillä oli myös tähän liittyvä tutkimus, Mannesmann katsoi, että sen oli puolustauduttava kahdessa asiassa, vaikka sillä oli tätä varten käytössään vain erittäin lyhyet määräajat. Se oli käsityksensä mukaan riidanalaisen päätöksen adressaattien joukossa ainoana tällaisessa tilanteessa. Se katsoo, että sitä on näin ollen kohdeltu syrjivästi.

61 Komissio ei hyväksy näitä väitteitä. Kaikilla väitetiedoksiannon adressaateilla oli sen tiedoksiannosta eli 3.2.1999 lukien kaksi kuukautta aikaa vastauksensa laatimiseen. Komissio oli lisäksi Mannesmannin pyynnöstä siirtänyt 22.3.1999 päivätyllä kirjeellään väitetiedoksiintoa koskevien huomautusten jättöpäivää siten, että se oli

20.4.1999. Tämän tyyppistä toimenpidettä eivät koske EY 253 artiklan mukaiset perusteluvälitteet. Komissio katsoo, että noin kahden ja puolen kuukauden pituinen aika, jonka Mannesmann sai vastauksensa laatimista varten, on riittävä. Tältä osin se viittaa erityisesti edellä 42 kohdassa mainittuun sementtitapaukseen (tuomion 654 ja 655 kohta).

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

62 Ensiksi on palautettava mieleen, että neuvoston asetuksen N:o 17 19 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetystä kuulemisesta 25 päivänä heinäkuuta 1963 annetun komission asetuksen N:o 99/63/ETY (EYVL 127, s. 2268) 11 artiklan 1 kohdassa, jota sovellettiin ajankohtana, jolloin väitetiedoksianto lähetettiin kantajalle, ja kuulemisesta tietyissä EY:n perustamissopimuksen [81] ja [82] artiklan mukaisissa menettelyissä 22 päivänä joulukuuta 1998 annetun komission asetuksen (EY) N:o 2842/98 (EYVL L 354, s. 18) 14 artiklassa, jota sovellettiin 31.1.1999 lukien ja joissa molemmissa pyritään takaamaan väitetiedoksiannon adressaateille riittävä määräaika, jotta ne voivat tehokkaasti käyttää puolustautumisoikeuksiaan, säädetään, että komission on asettaessaan tämä vähintään kahden viikon pituinen määräaika otettava huomioon sekä huomautusten laatimiseen tarvittava aika että tapauksen kiireellisyys. Asetettua määräaikaa on arvioitava konkreettisesti suhteessa käsiteltävänä olevan tapauksen vaikeuteen (edellä 42 kohdassa mainittu sementti-tapaus, tuomion 653 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

63 Kuten komissio on vastineessaan todennut, komission vuonna 1993 kilpailupolitiikasta laatiman 23. kertomuksen 207 kohdasta ilmenee, että merkitykseltään keskisuurissa asioissa asetetaan yleinen kahden kuukauden määräaika ja monimutkaisissa asioissa kolmen kuukauden määräaika; näitä määräaikoja pidennetään tarvittaessa lomakausien huomioon ottamiseksi. Saman kohdan lopussa täsmennetään sitä vastoin, että näitä suhteellisen pitkiä määräaikoja ei ”lähtökohtaisesti” pidennetä, toisin kuin aiempi käytäntö osoittaa.

- 64 Käsiteltävänä olevassa tapauksessa komissio on antanut kantajalle 21.1.1999 päivätyllä kirjeellään, jonka liitteenä väitetiedoksianto oli, kahden kuukauden määräajan sen tiedoksiannosta asetuksen N:o 99/63 mukaisesti. Koska Mannesmann pyysi kahden kuukauden lisäaikaa 12.3.1999 päivätyllä kirjeellään, komissio myönsi 22.3.1999 päivätyllä kirjeellään 17 päivän lisäajan väitetiedoksiantoon vastaamiseksi sen kahden kuukauden lisäksi, jonka se myönsi alkuperäisessä 21.1.1999 päivätyssä kirjeessään, jonka liitteenä väitetiedoksianto oli.
- 65 Siltä osin kuin kysymys on päivämäärästä, josta lukien on laskettava ajanjakso, joka väitetiedoksiannon adressaateilla oli käytettävissään väitetiedoksiantoa koskevien huomautusten esittämiseksi, on todettava, että kaikki asiakirjavihkon tärkeimmät asiakirjat eli kaikkiaan 32 asiakirjaa olivat väitetiedoksiannon liitteinä. Näin ollen on katsottava, että väitetiedoksiannon adressaatit ovat voineet tehokkaasti aloittaa asiakirjojen tarkastelun väitetiedoksiannon tiedoksiannosta lähtien, joka, kuten komissio huomauttaa, Mannesmannin osalta tapahtui 3.2.1999, eikä siitä päivästä lukien, jolloin adressaateilla oli oikeus tutustua koko asiakirjavihkoon eli 11.2.1999 lukien, kuten Mannesmann väittää. Tästä seuraa, että se, että komissio myönsi lisäaikaa 20.4.1999 saakka, merkitsi 17 päivän pidennystä alun perin myönnettyyn määräaikaan.
- 66 Vaikka tässä asiassa on kysymys laajasta, yli 15 000 sivua käsittävästä asiakirjavihkosta, komissio on aivan oikein muistuttanut, että tämän kokoinen asiakirjavihko ei ole poikkeuksellinen kilpailualan tutkimuksissa. On todettava, että käsiteltävänä olevaa asiaa ei tule tosiseikkojen monimutkaisuuden osalta rinnastaa asiaan, joka johti edellä 42 mainitussa sementtitapauksessa annettuun tuomioon ja jossa väitetiedoksianto osoitettiin 76 yritykselle ja yritysten yhteenliittymälle (tuomion 3, 4 ja 654 kohta) ja jossa kahden määräajan pidennyksen johdosta yrityksille myönnettiin kaikkiaan neljän kuukauden pituinen määräaika väitetiedoksiantoa koskevien huomautusten laatimiseen. Käsiteltävänä olevassa tapauksessa Mannesmann ei ole esittänyt mitään erityistä seikkaa, joka osoittaisi, että nyt käsiteltävänä oleva asia olisi erityisen merkityksellinen ja/tai monimutkainen.

- 67 Komissio huomauttaa vastineessaan väitteestä, joka perustuu siihen, että Mannesmannin piti vastata väitetiedoksiantoihin kahdessa rinnakkaisessa asiassa (asiat IV/E-1/35.860-B ja IV/E-1/35.860-A), että nämä kaksi asiaa ”liittyivät kiinteästi yhteen ja olivat useissa kohdin päällekkäisiä sekä väitteiden että asiakirjojen osalta”. Komissio on lisäksi korostanut, että nämä kaksi väitetiedoksiantoa osoitettiin myös Corusille ja japanilaisille tuottajille. On huomattava, että Mannesmann ei ole riitauttanut näitä huomautuksia tosiseikkojen osalta, vaan on vastauskirjelmässään ainoastaan pohtinut, minkä vuoksi komissio ei osoittanut asianomaisille yrityksille ainoastaan yhtä väitetiedoksiantoa, jos nämä kaksi asiaa liittyivät niin kiinteästi yhteen — tällä huomautuksella ei ole tässä yhteydessä merkitystä. On näin ollen todettava, että asiat, joita koskee kaksi väitetiedoksiantoa, ovat hyvin samankaltaisia, joten se seikka, että Mannesmannin piti esittää huomautuksensa näissä kahdessa asiassa rinnakkain ei ole merkinnyt sille huomattavaa työtaakan lisäystä.
- 68 Edellä esitetyn valossa Mannesmannille myönnetty kaikkiaan kahden ja puolen kuukauden määräaika oli riittävä, jotta se saattoi valmistella huomautuksensa ja näin ollen puolustautua tehokkaasti (ks. esimerkiksi yhdistetyt asiat 40/73–48/73, 50/73, 54/73–56/73, 111/73, 113/73 ja 114/73, Suiker Unie ym. v. komissio, tuomio 16.12.1975, Kok. 1975, s. 1663, 94–99 kohta).
- 69 Mannesmannin väitteestä, jonka mukaan se on joutunut yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkauksen kohteeksi, on todettava, että kun myönnetty määräajat ovat riittävät, jotta asianosaiset voivat puolustautua, ne voidaan asettaa kiinteästi ja niiden ei tarvitse olla suhteessa kussakin yksittäistapauksessa edellytettävän valmistelutyön määrään.
- 70 Tältä osin on vastaavasti palautettava mieleen, että EY 230 artiklan viidennessä kohdassa määrätään, että kumoamiskanne on pantava vireille kahden kuukauden kuluessa, mitä aikaa ei vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan voida pidentää missään olosuhteissa ja jonka noudattamatta jättämisen automaattisena seurauksena

on kanteen tutkimatta jättäminen ainoan poikkeuksen ollessa ylivoimaisen esteen tilanne (ks. vastaavasti asia T-218/01, Laboratoire Monique Rémy v. komissio, määräys 21.3.2002, Kok. 2002, s. II-2139, jonka yhteisöjen tuomioistuin vahvisti asiassa C-176/02 P, Laboratoire Monique Rémy v. komissio, 30.1.2003 antamallaan määräyksellä, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Näin ollen kiinteiden määräaikojen asettamista ei itsessään voida pitää yhteisön oikeuden yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamisena (ks. tältä osin myös edellä 42 kohdassa mainittu sementtitapaus, tuomion 654 kohta).

71 Sitä, että muilla asianomaisilla väitetiedoksiannon adressaateilla käsiteltävänä olevassa asiassa oli käytettävissään yhteen väitetiedoksiantoon vastaamista varten sama määräaika kuin Mannesmannille oli myönnetty kahteen tiedoksiantoon vastaamista varten, ei siis voida pitää lainvastaisena, koska Mannesmannille myönnetty määräaika on katsottu riittäväksi.

72 Lopuksi väitteestä, jonka mukaan sitä, että Mannesmannille ei myönnetty kahta lisäkuukautta huomautusten esittämistä varten, ei ollut perusteltu, on muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perusteluvollisuuden täyttymistä arvioitaessa on otettava huomioon asiaan liittyvät olosuhteet, muun muassa toimenpiteen sisältö, esitettyjen perustelujen luonne ja se tarve, jota niillä, joille päätös on osoitettu tai joita säädös koskee suoraan ja erikseen, voi olla saada selvennystä tilanteeseen. Perusteluissa ei tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, sillä tutkittaessa sitä, ovatko säädöksen tai päätöksen perustelut EY 253 artiklan mukaisia, on otettava huomioon säädöksen tai päätöksen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt (ks. asia C-76/00 P, Petrotub ja Republica v. neuvosto, tuomio 9.1.2003, Kok. 2003, s. I-79, 81 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

73 Tältä osin on muistettava, että komission kilpailupolitiikasta laatiman 23. kertomuksen 207 kohdassa todetaan, että merkitykseltään keskisuurissa asioissa myönnetään lähtökohtaisesti kahden kuukauden määräaika väitetiedoksiantoon vastaamiseen (ks. edellä 63 kohta). Näin ollen tästä on pääteltävä, että kun komissio

käsiteltävänä olevassa tapauksessa myönsi kahden kuukauden määräajan, se on välttämättä katsonut, että tämä asia on merkitykseltään ”keskisuuri” ja että myönnetty määräaika siis oli lähtökohtaisesti riittävä, jotta väitetiedoksiannon adressaatit voivat esittää huomautuksensa. Juuri tämän toteamuksen valossa on siis tarkasteltava sen päätöksen perusteluja, jolla kieltäydyttiin myöntämästä pyydettyä lisämääräaikaa.

74 Käsiteltävänä olevassa asiassa on katsottava, että sitä, että komissio kieltäytyi myöntämästä pyydettyä kahden kuukauden lisämääräaikaa, ei tarvitse erityisesti perustella. Koska komissio oli ottanut laatimansa 23. kertomuksen kilpailupolitiikasta 207 kohdan mukaisesti kantaa asian merkityksellisyyteen, on todettava, että myöntäessään Mannesmannille 17 lisäpäivää todeten, että oli ”mahdotonta” myöntää sen pyytämää kahta kuukautta, toimitelmin on implisiittisesti vahvistanut alkuperäisen tarkastelunsa. Kun otetaan huomioon mainitussa 207 kohdassa ilmaistu komission rajoittava politiikka väitetiedoksiantoon annettavia vastauksia koskevien määräaikojen suhteen, myönnettyä lisäaikaa on pidettävä komission Mannesmannin suhteen tekemänä myönnytyksenä. Tästä seuraa, että tämä yritys ei voi käyttää kumoamisperusteena sitä, että päätöstä, jolla kieltäydyttiin myöntämästä sille pyydettyä lisäaikaa, ei ollut erityisesti perusteltu.

76 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että on hylättävä kaikki väitteet, jotka Mannesmann esitti siltä osin, että komissio kieltäytyi myöntämästä sille sen pyytämää lisäaikaa.

Jakoperusteita koskevan asiakirjan käyttäminen syyllisyyden puolesta puhuvana todisteena

— Asianosaisten lausumat

76 Mannesmann katsoo, että jakoperusteita koskevaa asiakirjaa ei tule hyväksyä todisteeksi. Se täsmentää, että komissio on tukeutunut pääasiallisesti tähän

asiakirjaan todetakseen riidanalaisen päätöksen 1 ja 2 artiklassa tarkoitettujen rikkomisten olemassaolon. Koska komissio ei ole paljastanut tämän asiakirjan laatijaa, sen todenperäisyyttä ja todistusvoimaa on syytä epäillä.

77 Mannesmannin mukaan komission olisi ainakin pitänyt täsmentää ne olosuhteet, joissa se on hankkinut tämän asiakirjan, johon vedotaan välittömänä todisteena lainvastaisesta toimesta. Oikeusvaltioperiaatteelle ominaisten periaatteiden mukaan henkilö, jota vastaan tällaiseen todisteeseen vedotaan, voi puolustautua vain, kun tämä täsmennys on tehty (asia 85/76, Hoffmann-La Roche, tuomio 13.2.1979, Kok. 1979, s. 461, Kok. Ep. IV, s. 341).

78 Yksikään asianomaisista yrityksistä ei ole tunnustanut tämän asiakirjan todenperäisyyttä, toisin kuin todettiin asiassa 145/83, Adams vastaan komissio, joka johti 7.11.1985 annettuun tuomioon (Kok. 1985, s. 3539, Kok. Ep. VIII, s. 341), jossa komission tiedonantajan luotettavuudesta ei ollut epäilystäkään. Koska komissio ei ole voinut osoittaa jakoperusteita koskevan asiakirjan todenperäisyyttä, se ei voi käyttää sitä Mannesmannia vastaan. Mannesmannin mukaan tämän puolustautumisoikeuksien loukkauksen perusteella riidanalainen päätös on kumottavissa.

79 Vaikka tämän asiakirjan käyttäminen olisikin lainmukaista, Mannesmann kiistää sen todistusvoiman. Ensiksikin jakoperusteita koskevan asiakirjan kanssa ovat ristiriidassa muut tutkimuksen kuluessa kootut seikat. Komissio on katsonut riidanalaisen päätöksen 86 perustelukappaleessa, että jakoperusteita koskeva asiakirja on nimenomaisesti ristiriidassa Vallourecin toteamusten kanssa, vaikka ne ovat laajalti edesauttaneet tosiseikkojen toteamista. Toiseksi jakoperusteita koskevan asiakirjan kanssa ristiriidassa on se, että yritykset Siderca ja Tubos de Acero de México SA ovat todennäköisesti toimittaneet putkia Eurooppaan. Tämän vuoksi on mahdotonta osoittaa, miltä osin tämä asiakirja voi olla todiste rikkomisesta, josta arvostellaan.

- 80 Komissio muistuttaa, että sen on EY 287 artiklan nojalla suojattava liikesalaisuutta ja että sen on myös silläkin uhalla, että sen toiminta rajoittuu, taattava tietolähteidensä anonymiteetti. Yritysten intressi saada tietoonsa tiettyjen asiakirjojen alkuperä on sovitettava yhteen sen yleisen edun kanssa, joka liittyy lainvastaisten yhteenliittymien paljastamiseen, sekä tietolähteille annettavan suojan kanssa (edellä 78 kohdassa mainittu asia *Adams v. komissio*, tuomion 34 kohta). Käsiteltävänä olevassa tapauksessa puolustautumisoikeuksia on kunnioitettu. Mannesmann ei ole kyennyt osoittamaan, miltä osin asianomaisen asiakirjan anonyymi luonne vahingoittaisi puolustautumisoikeuksia.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 81 Ensiksi on huomattava, että komissio tukeutuu hyvin laajalti niissä riidanalaisen päätöksen perustelukappaleissa, joissa käsitellään päätöksen 1 artiklassa todetun rikkomisen olemassaoloa, Verlucan 17.9.1996 antamaan selvitykseen (ks. erityisesti 56–58, 60–62 ja 131 perustelukappale), sellaisena kuin se on täydennettynä 14.10.1996 annetulla selvityksellä ja asiakirjalla, jonka otsikko on ”Vallourecissa tehty tutkimus” (jäljempänä yhdessä tarkasteltuina Verlucan selvitykset). Vaikka komissio tukeutuu myös tässä yhteydessä, erityisesti riidanalaisen päätöksen 85 ja 86 perustelukappaleessa, jakoperusteita koskevaan asiakirjaan, on katsottava, että viimeksi mainitulla ei ole yhtä paljon merkitystä riidanalaisen päätöksen yleisessä systematiikassa kuin Verlucan selvityksillä.
- 82 Näin ollen on heti aluksi hylättävä Mannesmannin väite, jonka mukaan komissio on pääasiallisesti tukeutunut tähän asiakirjaan todetakseen riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitetun rikkomisen olemassaolon. Riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa todetun rikkomisen olemassaolon osalta Verlucan selvityksillä ja jakoperusteita koskevalla asiakirjalla on vain hyvin välillistä merkitystä.

83 Komissio toteaa riidanalaisen päätöksen 85 kohdassa, että jakoperusteita koskevan asiakirjan toimitti sille 12.11.1997 menettelyn ulkopuolinen osapuoli. Se vetoaa asiakirjaan muun muassa tukeakseen kuvaustaan Eurooppa–Japani-klubin piirissä tapahtuneiden suhteiden kehityksestä vuoden 1993 lopusta lukien. Kyseinen asiakirja on tiedonantajan mukaan peräisin erään tähän klubiin kuuluvan tahon kauppaedustajalta. Komission mukaan tämä asiakirja todistaa, että Latinalaisen Amerikan tuottajien kanssa solmitut yhteydet onnistuivat osittain, ja se toteaa, että asiakirjassa oleva taulukko osoittaa kyseisten markkinoiden jakamista eurooppalaisten, japanilaisten ja latinalaisamerikkalaisten tuottajien välillä. Tässä asiakirjassa määrätään erityisesti 100 prosentin markkinaosuudesta eurooppalaisille tuottajille Euroopassa ja 100 prosentin markkinaosuudesta japanilaisille tuottajille Japanissa. Muiden markkinoiden osalta eurooppalaisilla tuottajilla ei ole mitään osuutta Kauko-idän eikä Latinalaisen Amerikan markkinoista, mutta 20 prosentin osuus Lähi-idän markkinoista.

84 Siltä osin kuin kysymys on jakoperusteita koskevan asiakirjan tutkittavaksi ottamisesta todisteena riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitettusta rikkomisesta, on ensiksi huomattava, että yhteisön oikeudessa vallitseva periaate on vapaan todistusharkinnan periaate ja että ainoa merkityksellinen arviointiperuste esitettyjen todisteiden harkinnassa on niiden luotettavuus (julkisasiamiehen tehtäviä hoitaneen tuomari Vesterdorfin ratkaisuehdotus asiassa T-1/89, Rhône-Poulenc v. komissio, tuomio 24.10.1991, Kok. 1991, s. II-867, II 869, II-954; ks. vastaavasti myös yhdistetyt asiat C-310/98 ja C-406/98, Met-Trans ja Sagpol, tuomio 23.3.2000, Kok. 2000, s. I-1797, 29 kohta ja yhdistetyt asiat T-141/99, T-142/99, T-150/99 ja T-151/99, Vela ja Tecnagrind v. komissio, tuomio 7.11.2002, Kok. 2002, s. II-4547, 223 kohta). Lisäksi komission saattaa olla välttämätöntä turvata tietolähteidensä anonymiteetti (ks. vastaavasti edellä 78 kohdassa mainittu asia Adams v. komissio, tuomion 34 kohta), eikä tämä seikka riitä velvoittamaan komissiota jättämään käyttämättä hallussaan olevaa todistetta.

85 Tästä seuraa, että vaikka Mannesmannin väitteet voivatkin olla merkityksellisiä arvioitaessa jakoperusteita koskevan asiakirjan luotettavuutta ja siis todistusvoimaa, ei voida katsoa, että se olisi todiste, jota ei voida tutkia ja joka olisi jätettävä pois asiakirjavihkosta.

- 86 Lisäksi siltä osin kuin Mannesmann perustaa tämän asiakirjan hyväksyttävyyttä koskevat väitteensä asiakirjan luotettavuuteen, on todettava, että tätä luotettavuutta vähentää väistämättä se, että konteksti, jossa se on laadittu, on pääosin tuntematon ja että komission tältä osin esittämiä väitteitä ei voida varmentaa (ks. edellä 83 kohta).
- 87 Siltä osin kuin jakoperusteita koskeva asiakirja sisältää erityisiä tietoja, jotka vastaavat muiden asiakirjojen, erityisesti Verlucan selvitysten, sisältämiä tietoja, on kuitenkin katsottava, että nämä seikat voivat vahvistaa toisiaan.
- 88 Tältä osin on erityisesti todettava, että Verlucan 17.9.1996 esittämässä selvityksessä esitetään "alkuperäinen" jakoperuste, jota sovelletaan "kansainvälisiin tarjouspyyntöihin" ja joka koskee japanilaisten ja eurooppalaisten tuottajien välillä tehtyjä sopimuksia, joten tällaisen jakamisen olemassaolo Eurooppa–Japani-klubissa on riittävällä tavalla näytetty toteen. Lisäksi Vallourecin 27.1.1994 päivätystä sisäisestä asiakirjasta, joka on toistettu komission asiakirjavihkon sivulla 4822 ja jonka otsikko on "pöytäkirja JF:n kanssa Brysselissä 25.1. käydystä keskustelusta", ilmenee, että Vallourecin piti, säilyäkseen "järjestelmässä — — pidättäytyä [Kauko-Idästä] ja Etelä-Amerikasta, rajoittautua Lähi-Idässä 20 prosentin markkinaosuuteen kolmen kesken jaetuista markkinoista". Kun komissio pyysi Verlucaa kommentoimaan näitä kahta asiakirjaa, hän ilmoitti, että ne liittyivät vuonna 1993 esiintyneeseen pyrkimykseen muuttaa sovellettavia jakoperusteita Latinalaisen Amerikan tuottajien myynnin sekä eri markkinoilla "hankittujen asemien" huomioon ottamiseksi.
- 89 Mannesmann toteaa, että jakoperusteita koskeva asiakirja on ristiriidassa Verlucan väittämän kanssa, joka on toistettu asiakirjassa Vallourecissa tehty tutkimus (1.3 kohta) ja joka koskee kysymystä siitä, vastasivatko Latinalaisen Amerikan tuottajat myönteisesti eurooppalaisten tuottajien vuoden 1993 lopulla tekemiin lähestymisiin, mikä asettaa näiden kahden todisteen luotettavuuden kyseenalaiseksi. Komissio on todennut riidanalaisen päätöksen 86 perustelukappaleessa jakoperusteita koskevan

asiakirjan nojalla, että ”latinalaisamerikkalaisten kanssa solmitut yhteydet onnistuivat osittain” ja myöntää itse, että tämä toteamus on ristiriidassa sen Verlucan toteamuksen kanssa, joka on toistettu asiakirjassa Vallourecissa tehty tutkimus ja jonka mukaan ”Eurooppa–Japani-klubiin ei kuulunut eteläamerikkalaisia tuottajia — — niiden kanssa tehtiin tunnustelevia kontakteja vuoden 1993 lopussa varmistettuja asemia kuvaavan tasapainon saavuttamiseksi (noin 20 prosenttia Lähi-Idästä eurooppalaisille). Ilmeni hyvin nopeasti, että nämä yritykset eivät johtaisi tulokseen”.

90 On kuitenkin todettava, että jakoperusteita koskevan asiakirjan mukaan latinalaisamerikkalaiset hyväksyivät edellä mainitun jaon ”lukuun ottamatta Euroopan markkinoita”, joilla asiat oli tutkittava ”tapauskohtaisesti” ja yhteistyöhengessä. Komissio päätteli riidanalaisen päätöksen 94 perustelukappaleessa, että latinalaisamerikkalaiset tuottajat eivät hyväksyneet sitä, että Euroopan markkinat varattiin eurooppalaisille tuottajille.

91 Vallourecin eri muistioista, joihin riidanalaisessa päätöksessä vedotaan, samoin kuin komission asiakirjavihkon sivulla 4902 toistetusta asiakirjasta, jonka otsikko on ”muistio puheenjohtajille” (”Paper for Presidents”) ja asiakirjasta ”g) japanilainen” (”g) Japanese” asiakirja), joka on toistettu komission asiakirjavihkon sivulla 4909, ilmenee, että eurooppalaisten tuottajien näkökulmasta yksi niiden japanilaisten tuottajien kanssa solmimien kontaktien tärkeimmistä tavoitteista oli niiden kotimaisten markkinoiden suojaaminen erityisesti säilyttämällä Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoiden kotimaisuus sen jälkeen, kun Corus lakkautti Clydesdallissa sijaitsevan tehtaansa. Vaikka edellä 89 kohdassa mainittu ristiriita varmasti heikentää jakoperusteita koskevan asiakirjan sekä tietyssä määrin Verlucan selvitysten todistusvoimaa, sen merkitystä suhteuttaa voimakkaasti tämän kohdan alussa todettu seikka. Vaikka oletettaisiin, että Latinalaisen Amerikan tuottajat olisivat suostuneet soveltamaan jakoperustetta muilla kuin Euroopan markkinoilla, on todettava, että näiden tuottajien kanssa käydyt neuvottelut pääasiassa raukesivat eurooppalaisten näkökulmasta, joten Verlucan kielteinen arvio niiden tuloksesta vastaa tosiasiallisesti kuvausta, joka sisältyy jakoperusteita koskevaan asiakirjaan tämän keskeisen kohdan osalta.

- 92 On pääteltävä, että erääseen näistä selvityksistä sisältyvän Verlucan toteamuksen ja jakoperusteita koskevan asiakirjan välinen ristiriita, jonka komissio itsekin totesi riidanalaisen päätöksen 86 perustelukappaleessa, ei olennaisesti vähennä näiden kahden todisteen luotettavuutta.
- 93 Lopuksi on todettava, että sen luokittelun valossa, jonka Latinalaisen Amerikan tuottajat tekivät itse jakoperusteita koskevan asiakirjan mukaan Eurooppaa koskien (ks. edellä 90 kohta), se Mannesmannin väittämä, jonka mukaan nämä tuottajat myivät putkia Eurooppaan, ei millään tavoin aseta kyseenalaiseksi tämän asiakirjan luotettavuutta, vaikka tämä väittämä näytettäisiinkin toteen.
- 94 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että jakoperusteita koskevalla asiakirjalla on tietty todistesarvo ja että se vahvistaa siinä yhtäpitävien todisteiden joukossa, jotka komissiolla on hallussaan, tietyt Verlucan selvityksiin sisältyvät olennaiset lausumat sellaisen sopimuksen olemassaolosta, jolla jaetaan saumattomien OCTG-putkien markkinat. Tästä todisteesta ilmenee, että yhtäältä japanilaiset tuottajat ja toisaalta eurooppalaiset tuottajat ovat hyväksyneet periaatteen, jonka mukaan niiden ei pitänyt myydä tiettyjä saumattomia hiiliputkia muiden tuottajien kotimarkkinoilla ”avoimissa” tarjouskilpailuissa. Tämä asiakirja vahvistaa myös markkinoiden jakoperusteen olemassaolon maailman eri alueilla ja tukee näin ollen Verlucan selvitysten luotettavuutta siltä osin kuin niissä myös viitataan tähän käsitteeseen.
- 95 Tästä seuraa, että perusteet, jotka Mannesmann esitti riitauttaakseen jakoperusteita koskevan asiakirjan käyttämisen, on hylättävä.

Peruste, jonka mukaan puolustautumisoikeuksia on loukattu, koska väitetiedoksiannon ja riidanalaisen päätöksen välillä on eroja päätöksen 2 artiklassa tarkoitetun rikkomisen osalta

— Asianosaisten lausumat

96 Mannesmannin mukaan väitetiedoksianto ja riidanalainen päätös eroavat toisistaan. Sen mukaan komissio on väitetiedoksiannossa todennut, että Corusin Vallourecin, Dalminen ja Mannesmannin kanssa tekemät toimitussopimukset kuuluivat lainvastaiseen yhteistoimintajärjestelyyn, jonka tarkoituksena oli Corusin, joka oli hallitseva yritys Yhdistyneen kuningaskunnan OCTG-putkien markkinoilla, hankkimien saumattomien teräsputkien markkinoiden jakaminen. Nämä sopimukset liittyivät siis myöhemmin riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa todettuun rikkomiseen (ks. väitetiedoksiannon 147–151 kohta). Riidanalaisessa päätöksessä komissio sitä vastoin katsoi, että nämä sopimukset olivat Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoiden eristämistoimenpide japanilaisiin yrityksiin nähden ja siis riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitetun rikkomisen osatekijä (147 perustelukappale). Mannesmann katsoo, että sitä olisi pitänyt kuulla näin merkittävän perusteiden muuttamisen osalta (yhdistetyt asiat 100/80–103/80, Musique diffusion française ym. v. komissio, tuomio 7.6.1983, Kok. 1983, s. 1825, 9, 14 ja 16 kohta). Koska tällaista kuulemista ei ole suoritettu, Mannesmannin puolustautumisoikeuksia on peruuttamattomasti loukattu (edellä 42 kohdassa mainittu asia Solvay v. komissio, tuomion 89 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

97 Komissio ei hyväksy näitä väitteitä sen vuoksi, että riidanalaiseen päätökseen sisältyvät tosiseikat ja oikeudellinen arviointi vastaavat täysin jo väitetiedoksiantoon sisältyviä.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

98 Ensiksi on todettava, että väitetiedoksiannon ja lopullisen päätöksen erilaisuus merkitsee puolustautumisoikeuksien loukkaamista ainoastaan sillä edellytyksellä,

ettei lopullisessa päätöksessä vahvistettua väitettä ole esitetty väitetiedoksiannossa riittävällä tavalla, jotta adressaatit voivat puolustautua (ks. vastaavasti edellä 42 kohdassa mainittu sementtitapaus, tuomion 852–860 kohta).

- 99 Tältä osin komission velvollisuutena väitetiedoksiantoa tehdessään on ainoastaan mainita esitetyt väitteet ja ilmoittaa selkeästi tosiseikat, joihin se tukeutuu, sekä niiden arviointi, jotta tiedoksiannon adressaatit pystyvät tehokkaasti puolustautumaan (ks. vastaavasti asia C-62/86, AKZO v. komissio, tuomio 3.7.1991, Kok. 1991, s. I-3359, Kok. Ep. XI, s. I-261, 29 kohta ja asia T-352/94, Mo och Domsjö v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-1989, 63 kohta).
- 100 Tältä osin on todettava, että väitetiedoksiantoon sisältyvien tosiseikkojen oikeudellinen luonnehdinta voi jo tiedoksiannon luonteen vuoksi olla vain väliaikainen, ja komission myöhempää päätöstä ei voida kumota pelkästään sillä perusteella, että näistä tosiseikoista tehdyt lopulliset päätelmät eivät täsmällisesti vastaa tätä väliaikaista luonnehdintaa. Komission on kuultava väitetiedoksiannon adressaatteja ja tarvittaessa otettava huomioon huomautukset, joilla ne vastaavat esitettyihin väitteisiin, ja muutettava tarkasteluaan nimenomaan niiden puolustautumisoikeuksien kunnioittamiseksi.
- 101 Käsiteltävänä olevassa tapauksessa ainoa merkityksellinen ero väitetiedoksiannon ja riidanalaisen päätöksen välillä on se, että komissio katsoi viimeksi mainitun 164 perustelukappaleessa, että sopimukset, jotka muodostivat toisen rikkomisen, olivat vain keino ensimmäisen täytäntöönpanemiseksi, kun taas se totesi väitetiedoksiannon 144 kohdassa pelkästään, että toimitussopimusten ”tarkoitus” oli säilyttää Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoiden kotimarkkinoiden asema suhteessa perussääntöihin eli japanilaisiin tuottajiin nähden, joiden osalta se viittasi väitetiedoksiannon 63 kohtaan. Riidanalaisen päätöksen 147 perustelukappaleesta, johon Mannesmann tässä yhteydessä vetoaa, on riittävää todeta, että sen sisältö vastaa väitetiedoksiannon 144 kohtaa siltä osin kuin komissio toteaa siinä, että

”kuten 78–81 kappaleesta ilmenee, [Corusin] ja Vallourecin välillä on ollut sopimus — —, jonka perusteella [Corus] hankki sileäpäisiä putkia [Mannesmannilta], Dalminelta ja Vallourecilta, jotta Yhdistyneen kuningaskunnan markkinat voitaisiin säilyttää ’kotimarkkinoina’ japanilaisten yritysten markkinoillepääsyn estämiseksi”.

102 Tänäpä julistettavan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-67/00, T-68/00, T-71/00 ja T-78/00, JFE Steel ym. vastaan komissio, antaman tuomion (Kok. 2004, s. II-2501), 364 kohdassa todetaan, että komission riidanalaisessa päätöksessä esittämä toteamus on virheellinen, koska sopimuksilla, jotka muodostavat toisen rikkomisen, on useampia kuin yksi tavoite. Vaikka oletettaisiinkin, että on mahdollista tehdä ero väitetiedoksiannon ja riidanalaisen päätöksen analyysin välillä tältä osin, on ilmeistä, että väitetiedoksiannon adressaateilla on ollut mahdollisuus esittää huomautuksensa komission lähestymistavan taustalla olevasta peruskäsitteestä eli ajatuksesta, jonka mukaan eurooppalaiset tuottajat ovat tehneet toisen rikkomisen osatekijänä olevat sopimukset erityisesti vahvistaakseen perussääntöjen soveltamista Yhdistyneen kuningaskunnan offshore-markkinoilla.

103 Näin ollen puolustautumisoikeuksia ei ole loukattu tältä osin, ja tämä kanneperuste on siis hylättävä.

Riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitetun EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomisen olemassaolo

Riidanalaisen päätöksen 1 artiklan ja 2 artiklan välinen väitetty ristiriita

— Asianosaisten lausumat

104 Mannesmann katsoo, että riidanalainen päätös on ristiriitainen. Sen mukaan komissio on katsonut, että yritykset, joille riidanalainen päätös on osoitettu, olivat

sopineet keskenään säännöistä, joilla pyrittiin kunnioittamaan kotimaisia markkinoita Eurooppa–Japani-klubissa. Ainoa todiste, johon tältä osin on vedottu, on riidanalaisen päätöksen 68 kohdassa oleva taulukko. Tässä taulukossa esitetään prosentuaalisesti ilmaistuina osuudet, jotka kansallisilla tuottajilla on saumattomien OCTG-putkien toimituksessa maihin, jotka Eurooppa–Japani-klubi kattaa. Vuodesta 1991 lukien Corus suoritti hankintansa Saksassa, Ranskassa ja Italiassa, joten olisi virheellistä katsoa, että pääsy Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoille olisi ollut varattu kansalliselle tuottajalle.

105 Mannesmann arvostelee komissiota päätymisestä siihen, että rikkominen oli tapahtunut kotimaisten markkinoiden kunnioittamista koskevan sopimuksen muodossa (riidanalaisen päätöksen 1 artikla), sellaisten toteamusten perusteella, jotka koskevat Corusin toimitussopimuksia, jotka puolestaan ovat riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa tarkoitetun rikkomisen kohteena. Ei ole olemassa toista rikkomista. Corusin Dalminen, Vallourecin ja Mannesmannin kanssa tekemät toimitussopimukset osoittavat pyrkimystä kotimaisten markkinoiden suojaamiseen vain, jos niitä tarkastellaan yhdessä. Kysymyksessä olevien kolmansista maista, joihin myös Japani kuuluu, lähtöisin olevien tuotteiden toimitukset edustavat vielä 20:tä prosenttia Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoista, joten kysymys ei voi olla näiden markkinoiden tosiasiallisesta suojaamisesta. Riidanalaisen päätöksen 2 artiklan lainmukaisuuteen vaikuttavat virheet vaikuttavat siis 1 artiklan lainmukaisuuteen.

106 Komissio ei hyväksy näitä väitteitä, joiden se katsoo perustuvan siihen, että riidanalaisesta päätöstä on tulkittu väärin. Se muistuttaa, että riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todetaan, että tietyt yritykset ovat rikkoneet EY 81 artiklan 1 kohtaa osallistumalla sopimukseen, jossa määrätään muun muassa kunkin omien kotimaisten markkinoiden kunnioittamisesta. Riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa puolestaan katsotaan Mannesmannin olevan vastuussa siitä, että se on EY 81 artiklan vastaisesti tehnyt ”1 artiklassa tarkoitetun rikkomisen yhteydessä” sopimuksia, jotka ovat johtaneet siihen, että sileäpäisten OCTG-putkien toimitukset Corusille on jaettu. Päätöksen 2 artikla koskee sen mukaan siis Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoiden suojaamista Corusin vetäytymisen jälkeen.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

107 Väitteet, joita Mannesmann on tämän kanneperusteen yhteydessä esittänyt, ovat virheellisiä, ja ne on näin ollen hylättävä, koska niissä ei oteta huomioon sitä perustavanlaatuista seikkaa, että riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitettu rikkominen koskee kierteitettyjen OCTG-putkien (sekä hankekohtaisten siirtoputkien) markkinoita ja sen 2 artiklassa tarkoitettu rikkominen sitä vastoin tuotantoprosessin alkuvaiheeseen kuuluvia sileäpäisten OCTG-putkien markkinoita.

108 Vaikka riidanalaisen päätöksen 1 artiklan saksankielisen version mukaan siinä todettu rikkominen koskee ”saumattomia OCTG-standardiputkia ja [hankekohtaisia siirtoputkia]”,² riidanalaisen päätöksen yleisestä rakenteesta ilmenee, että tarkoitetut OCTG-siirtoputket ovat yksinomaan kierteitettyjä OCTG-standardiputkia. Erityisesti Verlucan 17.9.1996 antamassa selvityksessä, johon viitataan päätöksen 56 perustelukappaleessa kysymyksessä olevien tuotteiden markkinoiden määrittelyn lähteenä, rajoitetaan rikkomisen ulottuvuus ”kierteitettyihin standardiputkiin ja hankekohtaisiin siirtoputkiin”. Tästä seuraa, että mainitussa perustelukappaleessa käytetty viittaus koskee kierteitettyjä OCTG-API-putkia eli kierteitettyjä ”OCTG-standardiputkia”, eikä sileäpäisiä OCTG-putkia. Tätä riidanalaisen päätöksen 1 artiklan soveltamisalaa koskevaa tulkintaa vahvistavat riidanalaisen päätöksen kolme muuta todistusvoimaista kieliversiota, koska kaikkien näiden versioiden 1 artiklassa täsmennetään nimenomaisesti, että kysymys on kierteitettyistä OCTG-standardiputkista. Yhteisön säädöksen erikielisten versioiden poiketessa toisistaan kyseessä olevaa säännöstä on tulkittava sen lainsäädännön systematiikan ja tavoitteen mukaan, jonka osa säännös on (ks. esimerkiksi asia C-437/97, EKW ja Wein & Co., tuomio 9.3.2000, Kok. 2000, s. I-1157, 42 kohta), eikä yksi kieliversio voi yksin päästä voitolle muista kieliversioista, kun ne kaikki ovat sopusuunnassa tietyn tulkinnan kanssa (asia T-68/97, Neumann ja Neumann-Schölles v. komissio, tuomio 29.9.1999, Kok. H, s. I-A-193 ja II-1005, 80 kohta; ks. vastaavasti myös asia C-219/95 P, Ferriere Nord v. komissio, tuomio 17.7.1997, Kok. 1997, s. I-4411, 15 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Sitä vastoin riidanalaisen päätöksen 2 artiklan kohteena ovat sen sanamuodon mukaisesti yksinomaan ”sileäpäisten OCTG-tuotteiden toimitukset [Corusille] (Vallourec SA:lle vuodesta 1994 alkaen)”.

2 — Päätöksen suomenkielisen version 1 artiklassa säädetään seuraavasti: ”— saumattomien OCTG API- ja project linepipe -tuotteiden osalta”.

- 109 Tästä toteamuksesta seuraa, että Mannesmannin väittämää ilmeistä ristiriitaa ei ole olemassa.
- 110 Tosiasiassa riidanalaisesta päätöksestä ilmenee, kun se luetaan kokonaisuudessaan, että Yhdistyneen kuningaskunnan kierteitettyjen putkien markkinat, joita riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todettu rikkomisen koskee, säilyivät perussäännöissä tarkoitettuina ”kotimaisina” markkinoita pääasiallisesti sen vuoksi, että Corus jatkoivat niillä markkinoilla sellaisten OCTG-putkien myyntiä, jotka se kierteitti käyttämällä tähän tarkoitukseen kolmen muun eurooppalaisen tuottajan toimittamia sileäpäisiä putkia. Merkittävä osa Yhdistyneen kuningaskunnan tuotantoprosessin alkuvaiheeseen kuuluvista sileäpäisten putkien markkinoista, jotka koostuivat Corusin tarpeista, jaettiin sitä vastoin ainakin vuodesta 1993 lukien Vallourecin, Dalminen ja Mannesmannin kesken. Näiden kahden rikkomisen toisiinsa niveltymisestä seuraa, että ne eivät olleet ainoastaan yhteensopivia toistensa kanssa, vaan lisäksi toisiaan täydentäviä.
- 111 Mannesmannin erityisistä Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoita koskevista väitteistä ja erityisesti analyysistä, jonka se on tehnyt riidanalaisen päätöksen 68 kohdassa olevasta taulukosta, on todettava, että EY 81 artiklan 1 kohdan sanamuodosta itsestään, sellaisena kuin sitä on tulkittu vakiintuneessa oikeuskäytännössä, seuraa, että yritysten väliset sopimukset ovat vaikutuksistaan riippumatta kiellettyjä, jos niillä on kilpailua rajoittava tarkoitus (ks. erityisesti asia C-49/92 P, komissio v. Anic Partecipazioni, tuomio 8.7.1999, Kok. 1999, s. I-4125, 123 kohta). Käsiteltävänä olevassa tapauksessa komissio on nojautunut pääasiallisesti sen sopimuksen rajoittavaan tarkoitukseen, joka todetaan riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa, ja se esittää erityisesti päätöksen 62–67 perustelukappaleessa useita asiakirjatodisteita, jotka sen mukaan näyttävät toteen sekä tämän sopimuksen olemassaolon että sen rajoittavan tarkoituksen.
- 112 Vaikka siis oletettaisiin, että Mannesmann voi näyttää toteen, että tähän taulukkoon sisältyvät luvut eivät riittävästi tue komission väitteitä Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoiden tehokkaasta suojasta, tällä seikalla ei ole vaikutusta riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitettun rikkomisen olemassaoloon.

- 113 Riidanalaisen päätöksen 62 perustelukappaleesta, joka nojautuu Verlucan 17.9.1996 antamaan selvitykseen, ilmenee lisäksi, että Yhdistyneen kuningaskunnan offshore-markkinat olivat vain ”puoliksi suojatut”. Mannesmann vetoaa siihen, että Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoiden suojan taso oli riidanalaisen päätöksen 68 perustelukappaleeseen sisältyvän taulukon mukaan alhaisempi kuin muilla markkinoilla, joita markkinoiden jakamista koskeva sopimus koski, mutta tämä seikka ei millään tavoin heikennä komission tekemää analyysia.
- 114 Tämä kanneperuste on edellä esitetyn valossa hylättävä.

Komission riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitettua rikkomista koskevan päättelyn väitetyt puutteellisuudet

— Asianosaisten lausumat

- 115 Mannesmann väitti vastauskirjelmässään, että riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitettua rikkomista koskevat tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevat toteamukset ovat riittämättömästi perusteltuja. Ensiksikin komissio on sen mukaan käsitellyt perussääntöjen yhteisön ulkopuolisia ja yhteisön sisäisiä näkökohtia yhdenmukaisesti. Se ei ole tehnyt eroa japanilaisten tuottajien yhteisön markkinoille pääsyä ja yhteisön tuottajien kunkin kotimaisille markkinoille pääsyä koskevien määräysten välillä. Sen mukaan komissio on tukeutunut samoihin seikkoihin (riidanalaisen päätöksen 54, 63, 64, 66, 67 ja 129 perustelukappale ja niitä seuraavat perustelukappaleet) näyttääkseen toteen näiden kahden näkökohdan olemassaolon. Sen mukaan nämä seikat koskevat vain perussääntöjen ulkoista ulottuvuutta eli japanilaisten tuottajien pääsyä yhteisön markkinoille. Niiden perusteella ei sitä vastoin voida päätellä kotimaisten markkinoiden kunnioittamiseen tähtäävien sopimusten olemassaoloa yhteisön sisällä.

- 116 Toiseksi Mannesmann arvostelee niin ikään vastauskirjelmässään komissiota siitä, että se ei ole pystynyt osoittamaan, että yhteisön markkinoille pääsy koskeva sopimus täyttäisi EY 81 artiklan 1 kohdassa mainitut edellytykset, jotka koskevat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan vaikuttamista ja merkittävien kilpailunrajoitusten olemassaoloa yhteismarkkinoilla.
- 117 Ensiksikin koska komissio ei ole täsmällisesti rajannut relevantteja markkinoita, se ei ole voinut harkita, täytyvätkö nämä kaksi edellytystä.
- 118 Tämän jälkeen Mannesmann väittää, että japanilaisten yritysten kanssa tehdyillä sopimuksilla, sellaisina kuin komissio on ne kuvannut, ei voi olla merkittävää vaikutusta kilpailuun yhteismarkkinoilla tai jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Mannesmann riitauttaa komission erityisesti riidanalaisen päätöksen liitteissä 1–4 esittämät tiedot. Se toteaa, että maailmanmarkkinoilla yhteisön saumattomien teräsputkien tuottajat joutuvat kovaan kilpailuun kolmansien maiden tuottajien taholta, minkä komissio on sitä paitsi myöntänyt 3.6.1997 tekemässään neuvoston asetukseen N:o 4064/89 perustuvassa päätöksessä keskittymän (Asia N:o IV/M.906 — Mannesmann/Vallourec) julistamisesta yhteismarkkinoille soveltuvaksi (EYVL C 238, s. 15). Komissio on riidanalaisen päätöksen 103 perustelukappaleessa lisäksi myöntänyt, että se ei pysty osoittamaan hintoja tai tarjontaa rajoittavaa vaikutusta yhteismarkkinoilla.
- 119 Lopuksi kun otetaan huomioon kysymyksessä olevien markkinoiden ominaispiirteet, riidanalaisessa päätöksessä tarkoitetut yritykset eivät Mannesmannin mukaan voi rajoittaa kilpailua EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla.
- 120 Komission mukaan Mannesmannin väitteet, jotka perustuvat relevanttien markkinoiden määritelmään ja EY 81 artiklan 1 kohdan soveltamisedellytyksiin, jotka koskevat merkittävien kilpailunrajoitusten ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan

vaikuttamisen olemassaoloa, ovat uusia perusteita. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan nojalla kaikki nämä perusteet on jätettävä tutkimatta.

- 121 Komissio katsoo toissijaisesti, että nämä perusteet eivät ole perusteltuja. Relevanttien markkinoiden määritelmä on edellä mainitussa Mannesmann/Vallourec-päätöksessä esitetyn mukainen, kuten riidanalaisen päätöksen 29 perustelukappaleesta ja sitä seuraavista perustelukappaleista ilmenee.
- 122 Komission mukaan riidanalaisesta päätöksestä ilmenee selvästi, että yhteistoimintajärjestely koski myös kunkin neljän siinä tarkoitetun yhteisön tuottajan kotimaisten markkinoiden suojaamista (riidanalaisen päätöksen 62, 54, 66, 64 ja 69 perustelukappale). Näin ollen kysymyksessä oleva sopimus oli tavoitteensa vuoksi omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. EY 81 artiklan 1 kohdan mukaiset edellytykset siis täyttyvät, kuten riidanalaisen päätöksen 102 perustelukappaleessa on osoitettu.
- 123 Siltä osin kuin on kysymys edellä mainitun sopimuksen vaikutuksista jäsenvaltioiden väliseen kauppaan komissio pitää niitä ilmeisinä, koska kukin eurooppalainen tuottaja on kotimaisilla markkinoillaan määräävässä markkina-asemassa (ks. riidanalaisen päätöksen 68 perustelukappaleeseen sisältyvä taulukko). Joka tapauksessa kun otetaan huomioon sopimuksen tavoite sellaisena kuin se on esitetty edellisessä kohdassa, sopimuksen vaikutusten tarkastelu ei ole tarpeen (ks. asia 41/69, Chemiefarma v. komissio, tuomio 15.7.1970, Kok. 1970, s. 661, Kok. Ep. I, s. 455, 128 kohta ja asia 123/83, BNIC, tuomio 30.1.1985, Kok. 1985, s. 391, 22 kohta).
- 124 Siltä osin kuin käsiteltävänä olevassa tapauksessa on kysymys sopimuksen tuntuvasta vaikutuksesta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, komissio muistuttaa, että kyseisten yhteisön tuottajien myynti Saksan, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Italian markkinoilla muodostaa noin 15 prosenttia OCTG-putkien ja siirtoputkien

kokonaiskulutuksesta yhteisössä (riidanalaisen päätöksen 106 perustelukappale). Yhteisön tuottajien hallussa olevien markkinaosuuksien perusteella on ilmeistä, että sopimus Saksan, Yhdistyneen kuningaskunnan, Ranskan ja Italian markkinoiden kunnioittamisesta vaikuttaa tuntuvasti jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Sillä, että maailmanmarkkinoilla tarkasteltuna kysymyksessä oleva sopimus vaikuttaa vain vähäiseen prosentuaaliseen osuuteen asianomaisista tuotteista, ei ole tässä suhteessa merkitystä.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 125 Ensiksi on todettava, että edellä esitetyt kantajan väitteet on tosiasiallisesti jätettävä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan nojalla tutkimatta siltä osin kuin ne liittyvät kysymykseen siitä, onko riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todetulla rikkomisella ollut huomattava vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.
- 126 Mannesmann arvostelee näillä väitteillä, jotka se esitti ensimmäistä kertaa vastauskirjelmässä, komissiota siitä, että se on tehnyt oikeudellisen virheen tai arviointivirheen siltä osin kuin kysymys on EY 81 artiklan 1 kohdan soveltamis-edellytyksistä, eikä siitä, että se on laiminlyönyt perusteluvollisuuden, vaikka se on todennut näin vastauskirjelmänsä 26 kohdassa. Koska nämä aineelliset perusteet eivät kuulu oikeusjärjestyksen perusteisiin toisin kuin perusteluiden riittämättömyyttä koskevat perusteet, yhteisöjen tuomioistuimen ei ole tutkittava niitä viran puolesta (ks. vastaavasti asia C-367/95 P, komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomio 2.4.1998, Kok. 1998, s. I-1719, 67 kohta).
- 127 Kaiken varalta on todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on hylännyt perusteettomina Mannesmannin tältä osin esittämien väitteiden kaltaiset väitteet asioissa, jotka yhdistettiin tähän asiaan suullista käsittelyä varten (asia T-50/00, Dalmine v. komissio, tänään annettu tuomio, erityisesti 156 ja 157 kohta (Kok. 2004, s. II-2395), ja edellä 102 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat JFE Steel ym. v. komissio, tänään annettu tuomio, erityisesti 337 ja 367–395 kohta).

- 128 Siltä osin kuin on kysymys väitteestä, jonka mukaan ei ole ollut olemassa tuntevia kilpailunrajoituksia ja joka myös koskee asiakysymystä eikä perusteluja, on katsottava, että se on otettava tutkittavaksi siltä osin kuin se täydentää jo kannekirjelmässä esitettyjä väitteitä siitä, että komissio ei ole oikeudellisesti riittävällä tavalla osoittanut, että riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitetun sopimuksen tavoite tai vaikutukset rajoittivat kilpailua EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tavoin.
- 129 Asiakysymyksen osalta on ensiksi palautettava mieleen, että käsiteltävänä olevassa asiassa komissio nojautuu pääasiallisesti riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitetun sopimuksen kilpailua rajoittavaan tavoitteeseen (ks. edellä 111 kohta).
- 130 Yritykset, jotka tekevät sopimuksen, jonka tarkoituksena on kilpailun rajoittaminen, eivät lähtökohtaisesti voi välttyä EY 81 artiklan 1 kohdan soveltamiselta väittämällä, että niiden sopimuksen ei ole tarkoitus vaikuttaa huomattavasti kilpailuun.
- 131 Koska riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitetun sopimuksen tarkoituksena on ollut markkinoiden jakaminen Eurooppa–Japani-klubin jäsenten välillä, sen olemassaolo on järkevää vain, jos sen tavoite on rajoittaa kilpailua huomattavasti eli tavalla, joka on näille yrityksille kaupallisesti hyödyllinen. Komissio on oikeudellisesti riittävällä tavalla osoittanut, että tämä sopimus tosiasiallisesti oli olemassa.
- 132 Tästä seuraa, että Mannesmannin väitteellä, jonka mukaan komissio ei ole täsmällisesti määritellyt relevantteja markkinoita, ei ole merkitystä. Komissiolla on velvollisuus rajata markkinat EY 81 artiklan nojalla annetussa päätöksessä vain, jos ilman tällaista rajaamista ei ole mahdollisuutta ottaa kantaa siihen, onko kyseinen sopimus omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja onko sen tarkoituksena estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla tai seuraako siitä, että kilpailu estyy, rajoittuu tai vääristyy yhteismarkkinoilla (ks. vastaavasti

yhdistetyt asiat T-374/94, T-375/94, T-384/94 ja T-388/94, European Night Services ym. v. komissio, tuomio 15.9.1998, Kok. 1998, s. II-3141, 93–95 ja 105 kohta). Lähtökohtaisesti jos itse sopimuksen tavoite on kilpailun rajoittaminen ”markkinoiden jakamisella”, ei ole tarpeen määritellä täsmällisesti relevantteja maantieteellisiä markkinoita, koska nykyistä tai potentiaalista kilpailua asianomaisilla alueilla rajoitetaan väistämättä, olivatpa nämä alueet ”markkinoita” sanan varsinaisessa merkityksessä tai eivät.

- 133 Vaikka oletettaisiinkin, että Mannesmann voi osoittaa, että komissio on käsiteltävänä olevassa tapauksessa määritellyt markkinat, joita riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitettu rikkominen koskee, riittämättömästi tai virheellisesti, tällä seikalla ei ole vaikutusta kyseisen rikkomisen olemassaoloon.
- 134 Edellä esitetystä seuraa, että edellä esitetyt perusteet on hylättävä aineellisesti siltä osin kuin ne liittyvät kysymykseen siitä, onko riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitetun rikkomisen tavoitteena tai vaikutuksena kilpailun tuntuva rajoittaminen.

Riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa tarkoitetun EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomisen olemassaolo

Asianosaisten lausumat

- 135 Mannesmann katsoo, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen päätellessään, että Corusia koskevat toimitussopimukset, jotka Corus, Vallourec, Dalmine ja Mannesmann tekivät, laadittiin yhteisen kaupallisen strategian toteuttamiseksi ja että ne ovat EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomista.

136 Mannesmann väittää ensiksi, että riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa tarkoitetun rikkomisen toteamisen tueksi esitetyt todisteet koskevat yksinomaan Vallourecia ja Corusia (riidanalaisen päätöksen 78, 91, 110, 146 ja 152 perustelukappale). Sen mukaan komissio ei ole millään tavoin osoittanut, että Mannesmann olisi osallistunut Eurooppa–Japani-klubin perussääntöjen toteuttamiseen. Koska komission Mannesmannia vastaan esittämät väitteet liittyvät yksinomaan Corusin kolmansien kanssa tekemiin sopimuksiin, Mannesmann katsoo, että se ei pysty puolustautumaan tehokkaasti. Se pyytää näin ollen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ryhtyy seuraaviin prosessinjohtotoimenpiteisiin:

— velvoittaa komission toimittamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle ne asiakirjat, joihin Corus vetoaa asiassa T-48/00 ja jotka koskevat riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa tarkoitetun rikkomisen osatekijöitä

— antaa sille oikeuden tutustua näihin asiakirjoihin siltä osin kuin ne eivät ole salaisia ja esittää kantansa niihin täydentävässä muistiossa.

137 Komissio ei hyväksy Mannesmannin väitteitä ja toteaa, että viimeksi mainitun osallistuminen 2 artiklassa tarkoitettuun rikkomiseen on oikeudellisesti riittäväällä tavalla osoitettu riidanalaisen päätöksen 146–155 perustelukappaleessa.

138 Mannesmann riitauttaa toiseksi komission väitteen siitä, että Corusin tekemät saumattomien putkien toimitussopimukset kuuluvat kartellin piiriin. Ensiksikin jos tilanne olisi tällainen, Corus ei olisi odottanut kahta lisävuotta tehdäkseen sopimuksen Mannesmannin kanssa. Tosiasiallisesti kukin toimitussopimus on tehty yksitellen. Näiden sopimusten samankaltaisuus selittyy sillä, että Corus, joka oli kunkin sopimuksen osapuolena, halusi yhdenmukaistaa ne.

- 139 Näiden sopimusten tekeminen selitty objektiivisilla ja oikeutetuilla syillä. Corusin päätös lopettaa tietyntyyppisten teräsputkien tuotanto ja säilyttää kuitenkin kapasiteettinsa saumattomien putkien kierteitykseen on täysin perusteltu. Corus oli tehnyt toimitussopimuksen Vallourecin kanssa, koska se hallitsi VAM-kierteitystekniikan, joka oli välttämätön, jotta voitiin päästä Yhdistyneen kuningaskunnan OCTG-erikoisputkien markkinoille. Mannesmann muistuttaa, että sen ja Vallourecin väliset oikeudenkäynnit VAM-erikoisliitännän teollisoikeuksiin liittyen päättyivät viimeksi mainitun hyväksi annettuihin päätöksiin, joten se saattoi saada markkinaosuuksia Mannesmannin kustannuksella. Mannesmann valitsi Yhdistyneen kuningaskunnan offshore-markkinoilta vetäytymisen sijasta siis sen, että se keskittyi myymään saumattomia sileäpäisiä putkia, jotka sen asiakkaat voivat kierteityttää. Vallourec ei myöskään voinut vastata Corusin koko kysyntään. Tässä yhteydessä Mannesmann toimitti saumattomia putkia Corusille.
- 140 Mannesmann muistuttaa lopuksi, että kyseiset toimitussopimukset koskivat vain putkia, joiden halkaisija oli suurempi kuin viisi ja puoli tuumaa. Ainoat yhteisöön sijoittautuneet yritykset, jotka pystyivät tuottamaan tämän laajuisia putkia olivat Vallourec, Dalmine ja Mannesmann. Kun Corus kääntyi näiden kolmen yrityksen puoleen ja monipuolisti näin toimituslähteensä, se valmistautui suojautumaan hinnannousun riskeiltä. Mannesmannin mukaan komissio ei voi arvostella tätä yritystä siitä, että se olisi näin pyrkinyt maksimoimaan lopputuotteidensa myyntivoitot.
- 141 Komissio ei hyväksy tätä tulkintaa. Se toteaa, että kyseisten toimitussopimusten todellinen tavoite oli panna täytäntöön Eurooppa–Japani-klubissa laaditut perussäännöt, joiden tarkoituksena oli kansallisten markkinoiden kunnioittaminen (riidanalaisen päätöksen 146 perustelukappale).
- 142 Nämä vuonna 1993 uudistetut sopimukset kuuluvat näin ollen EY 81 artiklan 1 kohdan vastaisen kartellin alaan. Niissä määrätään Corusille tehtävien toimitusten jakamisesta Vallourecin, Dalminen ja Mannesmannin välillä siten, että jako-osuudet olivat vastaavasti 40 prosenttia, 30 prosenttia ja 30 prosenttia. Vaikka Corus oli

tehnyt nämä sopimukset eri päivinä, ne muodostavat yhden EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomisen. Riippumatta VAM-tekniikan hallitsemisen merkityksestä komissio katsoo edelleen, että Mannesmannin osallistuminen saumattomia teräsputkia koskevaan kartelliin on näytetty oikeudellisesti riittävällä tavalla toteen.

143 Corusilla ei myöskään ole mitään oikeutettua intressiä, jonka vuoksi sen olisi ollut tehtävä kysymyksessä olevat sopimukset. Koska saumattomista teräsputkista oli liikatarjontaa, Corusin ei tarvinnut pelätä toimitusvaikeuksia tai korkeita hintoja. Väitteestä, jonka mukaan Corusia ei voida arvostella siitä, että se olisi halunnut maksimoida lopputuotteiden myynnistä saatavat voitot, komissio toteaa, että tämän yrityksen strategia kuuluu lainvastaisen kartellin toimintaan.

144 Mannesmann toteaa kolmanneksi, että Corusin toimitussopimukset eivät ole EY 81 artiklan 1 kohdan vastaisia. Se huomauttaa tältä osin, että Corusille tehdyt toimitukset olivat suurelta osin pienempiä kuin ne kynnysosuudet, joista lähtien komissio yleensä puuttui asiaan vertikaalisten sopimusten suhteen. Se toteaa esimerkiksi, että EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tiettyihin vertikaalisten sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin 22 päivänä joulukuuta 1999 annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 2790/1999 (EYVL L 336, s. 21) säädetään, että "poikkeuksina kilpailukiellovelvoitteesta" on pidettävä vain tilanteita, joissa ostaja on velvoitettu ostamaan yli 80 prosenttia vuosittaisista ostoistaan samalta toimittajalta. Jos tätä kynnysosuutta ei saavuteta, sopimukset ovat lainmukaisia.

145 Mannesmannin näkemyksen mukaan Corusin käyttämä hankintatapa ei rajoita kilpailua. Koska mitään yksinoikeutta ei ole, Corusin päätös myöntää kullekin kolmelle toimittajalleen kiintiö, joka määriteltiin suhteessa sen vuosittaiseen ostomäärään, ei vääristänyt kilpailua. Saumattomista teräsputkista oli liikatarjontaa ja Corusin tarpeet olivat ennustettavissa. Näin ollen Corus voi sen mukaan kohtuudella myöntää toimittajilleen ostokiintiöt sen sijaan, että se olisi määrännyt toimitussopimuksissaan vaaditut tavaramäärät.

- 146 Mannesmann lisää, että asianomaisten tuotteiden hinnat oli neuvoteltu kukin erikseen, minkä jälkeen niihin sovellettiin markkinakehitykseen perustuvaa tarkistusmenetelmää. Tällaiset indeksiin sitomista koskevat lausekkeet ovat yleisiä pitkäaikaisissa sopimuksissa, ja ne ovat perusteltuja teräspuutkisektorille ominaisten hinnanvaihtelujen vuoksi. Näillä sopimuksilla ei otettu käyttöön mitään salaisten tietojen vaihtoa. Corus pelkäästään toimitti Mannesmannille tarkistusmenetelmän tuottamat korjaukset. Mannesmannin mukaan komission päätöskäytännöstä ilmenee lisäksi, että se ei ole milloinkaan todennut tällaisia lausekkeita EY 81 artiklan 1 kohdan vastaisiksi.
- 147 Mannesmann toteaa kyseisen sopimuksen muiden määräysten osalta, että komissio on pannut erityistä painoa sopimussakkolausekkeille, vaikka niillä ei ole merkitystä suhteessa yhteisön kilpailuoikeuteen. Se, että tuotteiden toimittamatta jäämisen varalta määrätty sopimussakko ei ole ankara, selittyy näiden tuotteiden liikatarjonnalla, joka mahdollisti sen, että Corus saattoi helposti suorittaa hankintoja.
- 148 Mannesmann toteaa vastauskirjelmässään lopuksi, että EY 81 artiklan 1 kohdassa ilmaistut kaksi edellytystä, jotka osaltaan koskevat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan kohdistuvan vaikutuksen tuntuvuutta ja kilpailun rajoittamista, eivät täyty käsiteltävänä olevassa tapauksessa. Riidanalaisen päätöksen perusteluista ilmenee (147 perustelukappale), että sen 2 artiklassa tarkoitettujen päätösten tavoitteena oli rajoittaa japanilaisten tuottajien pääsyä Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoille. Tämän luonteinen yhteistoimintajärjestely vaikuttaa yhteisön ja Japanin väliseen kauppaan, mutta sillä ei ole vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan tai kilpailuun yhteismarkkinoilla.
- 149 Mannesmannin mukaan riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa tarkoitettujen sopimusten vaikutukset ovat joka tapauksessa vähäpätöisiä Japanin ja yhteisön välisen kaupan merkitykseen verrattuna. Mannesmann arvostelee komissiota tältä osin siitä, että se ei ole riittävästi analysoinut kysymyksessä olevia markkinoita. Se korostaa, että Yhdistyneen kuningaskunnan markkinat edustavat noin 2,5:tä prosenttia

OCTG-putkien, saumattomat putket mukaan lukien, maailmanlaajuisesta kulutuksesta. Viimeksi mainitut edustavat vain 16:ta prosenttia kaikkien OCTG-putkien markkinoista (riidanalaisen päätöksen liite 2). Väitetty yhteistoiminta asettuu selvästi Euroopan yhteisön perustamissopimuksen [81] artiklan 1 kohdan soveltamisalaaan kuulumattomista vähämerkityksisistä sopimuksista annetun tiedonannon 97/C 372/04 9 kohdassa mainittujen raja-arvojen alapuolelle (EYVL 1997, C 372, s. 13; jäljempänä vuoden 1997 tiedonanto).

- 150 Komissio ei hyväksy näitä väitteitä, joita se ei pidä uskottavina. Se muistuttaa, että toimitussopimuksissa varataan Vallourecille, Dalminelle ja Mannesmannille kiinteä osa saumattomien teräspankujen toimituksista Corusille riippumatta viimeksi mainitun tosiasiallisesti kuluttamista määristä. Näillä yrityksillä ei ollut mitään intressiä kilpailla sellaisten saumattomien teräspankujen hinnoilla, joiden kierteitys suoritetaan Yhdistyneessä kuningaskunnassa.
- 151 Todettuaan, että asetusta N:o 2790/1999 ei sovelleta käsiteltävänä olevassa tapauksessa, komissio täsmentää, että se tarkasteli toimitussopimuksessa määrättyä sopimussakkoa pelkästään selvittääkseen, saattoiko toimitusaikojen pituus olla objektiivisesti oikeutettuna perusteena Corusin päätökselle suorittaa hankintansa yksinomaan yhteisön yrityksiltä. Se päätteli tästä, että toimitusaikojen koskeva lauseke oli lisätty pelkästään japanilaisten tuottajien syrjäyttämiseksi.
- 152 Komissio toteaa lopuksi, että Mannesmannin väitteet, joiden mukaan tuntuvat kilpailunrajoitukset ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan vaikuttaminen puuttuvat, on jätettävä tutkimatta, koska ne on esitetty myöhässä. Samoin Mannesmann vetosi vasta vastauskirjelmässään siihen, että riidanalaisen päätöksen 2 artikla on vuoden 1997 tiedonannon valossa lainvastainen. Kysymys on kahdesta uudesta perusteesta, jotka on jätettävä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan nojalla tutkimatta.

- 153 Komissio katsoo toissijaisesti, että nämä perusteet eivät ole perusteltuja.
- 154 Siltä osin kuin kysymys on väitteestä, jonka mukaan vuoden 1997 tiedonantoa olisi sovellettava, komissio huomauttaa, että koska sakkojen määräämisen viiteajanjakso on vuosien 1990 ja 1995 välinen aika, olisi pikemminkin ollut vaadittava Euroopan yhteisön perustamissopimuksen [81] artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuulumattomista vähämerkityksisistä sopimuksista 3 päivänä syyskuuta 1986 annetun komission tiedonannon (EYVL 1986, C 231, s. 2) soveltamista. Viimeksi mainitun tiedoksiannon mukainen 5 prosentin vähimmäisraja-arvo ei koskenut maailmanmarkkinoita, vaan maantieteellisiä yhteisön alueella merkityksellisiä markkinoita. Käsiteltävänä olevassa tapauksessa toimitussopimukset koskevat 78–84 prosenttia kulutuksesta Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoilla ja 13–24 prosenttia kulutuksesta yhteisön markkinoilla. Lisäksi asianomaisten yritysten liikevaihdot ylittivät suurelta osin kyseisessä tiedonannossa mainitun 200 miljoonan euron kynnyksarvon. Edelleen komissio lisää, että vuoden 1997 tiedonannon, jonka soveltamista Mannesmann vaatii, sisältämiä raja-arvoja ei selvästikään noudateta käsiteltävänä olevassa tapauksessa.
- 155 Komissio katsoo lopuksi, että riidanalaisen päätöksen 2 artiklan mahdollisella kumoamisella ei olisi vaikutusta Mannesmannille määrätyn sakon määrään, koska tässä säädöksessä tarkoitettu rikkominen ei ole johtanut mihinkään itsenäiseen seuraamukseen.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 156 Ensiksi on todettava, että Mannesmannin vaatimus siitä, että komissio veloitettaisiin toimittamaan tässä asiassa Corusin asiassa T-48/00 jättämät asiakirjat, on jäänyt vaille kohdetta, koska ne seitsemän asiaa, jotka koskevat riidanalaisen päätöksen lainmukaisuutta ja joihin tämä asia ja asia T-48/00 kuuluvat, on yhdistetty istuntoa

varten, joten kaikilla kantajilla on ollut mahdollisuus tutustua ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamossa muissa asioissa jätettyihin kirjelmiin ja liitteisiin tiettyjä luottamuksellisesti käsiteltäviä asiakirjoja lukuun ottamatta. Mannesmannilla on näin ollen ollut oikeus tutustua kaikkiin kysymyksessä oleviin asiakirjoihin, ja se on voinut halutessaan kommentoida asiakirjojen sisältöä istunnossa. Näin ollen ei ole tarpeen hyväksyä sen esittämää lisävaatimusta, jonka avulla se pyrki uuden kirjelmän esittämiseen tässä tarkoituksessa.

- 157 Komissio kuvaa kolmen toimitussopimuksen tavoitteen ja vaikutukset riidanalaisen päätöksen 111 perustelukappaleessa seuraavasti:

”Sopimusten kohteena oli Pohjanmeren markkinoiden OCTG-markkinajohtajan sileäpäisten putkien toimitukset, ja niiden tavoitteena oli säilyttää kotimainen valmistaja Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoilla, jotta tuottajaklubissa [sovit-tuja perussääntöjä] voitaisiin noudattaa. Sopimusten pääasiallisena tavoitteena ja seurauksena oli kilpailijan [Corusin] (Vallourec vuodesta 1994 alkaen) kaikkien toimitustarpeiden jakaminen [Mannesmannin], Vallourecin ja Dalminen kesken. Sopimusten perusteella sileäpäisten putkien ostohinta tehtiin riippuvaiseksi [Corusin] myymien kierteitettyjen putkien hinnasta. Niihin sisältyi myös [Corusille] asetettu toimitusrajoitus (Vallourecille helmikuusta 1994), ja niissä veloitettiin [Corus] ilmoittamaan kilpailijoilleen käyttämänsä hinnat ja myymänsä määrät. Lisäksi [Mannesmann], Vallourec (helmikuuhun 1994) ja Dalmine sitoutuivat toimittamaan kilpailijalleen ([Corusille], Vallourecille maaliskuusta 1994 alkaen) ennalta määrittämättömän määrän.”

- 158 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitettyjen toimitussopimusten, erityisesti Mannesmannin Corusin kanssa 9.8.1993 tekemän sopimuksen, sanamuoto vahvistaa pääasiallisesti riidanalaisen päätöksen 111 perustelukappaleessa sekä sen 78–82 ja 153 perustelukappaleessa esitetyt tosiasiatiedot. Yhdessä näillä sopimuk-silla jaetaan ainakin 9.8.1993 lukien Corusin sileäpäisten putkien tarve kolmen muun eurooppalaisen tuottajan välillä (40 prosenttia Vallourecille, 30 prosenttia Dalminelle ja 30 prosenttia Mannesmannille). Lisäksi kussakin näistä sopimuksista määrätään sen hinnan vahvistamisesta, jonka Corus maksaa sileäpäisistä putkista sellaisen matemaattisen kaavan mukaisesti, jossa otetaan huomioon Corusin kierteitettyistä putkistaan saama hinta.

- 159 Näistä toteamuksista seuraa, että toimitussopimusten tavoitteena ja/tai ainakin niiden vaikutuksena oli korvata kilpailun riskit sillä, että sovittiin kierteitettyjen putkien myynnistä Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoilla saatavien voittojen jaosta siltä osin kuin kysymys on neljästä eurooppalaisesta tuottajasta (ks. vastaavasti yhdenmukaistettujen menettelytapojen osalta edellä 42 kohdassa mainittu sementtitapaus, tuomion 3150 kohta).
- 160 Corus sitoi kullakin toimitussopimuksella kolme yhteisön kilpailijaansa sillä tavoin, että kaikki kilpailu ja kilpailunäkymät niiden taholta sen kotimarkkinoilla katosivat, ja se maksoi tästä hintana sen, että se uhrasi hankintavapautensa. Näiden kolmen kilpailijan sileäpäisten putkien myynti väheni, jos Corusin kierteitettyjen putkien myynti väheni. Lisäksi voittomarginaali siitä sileäpäisten putkien myynnistä, jonka kolme toimittajaa sitoutuivat suorittamaan, pieneni myös, jos Corusin kierteitettyistä putkistaan saama hinta aleni, ja saattoi jopa muuttua tappioksi. Näin ollen on käytännöllisesti katsoen mahdotonta ajatella, että nämä kolme tuottajaa pyrkisivät tosiasialliseen kilpailuun Corusin kanssa Yhdistyneen kuningaskunnan kierteitettyjen putkien markkinoilla etenkin hinnan osalta (ks. riidanalaisen päätöksen 153 perustelukappale).
- 161 Päinvastoin suostuessaan tekemään tällaiset sopimukset kukin Corusin yhteisössä toimiva kilpailija turvasi itselleen välillisen osuuden viimeksi mainitun kotimaisista markkinoista sekä osan siellä syntyvistä voitoista. Näiden etujen saamiseksi ne tosiasiallisesti luopuivat mahdollisuudesta myydä kierteitettyjä putkia Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoilla sekä ainakin kolmannen sopimuksen allekirjoittamisesta eli 9.8.1993 lukien, jolla ne antoivat jäljelle jääneet 30 prosenttia Mannesmannille ja luopuivat mahdollisuudesta toimittaa Corusin ostamista sileäpäisistä putkista suurempaa määrää kuin se, joka kullekin niistä myönnettiin ennakolta.
- 162 Lisäksi Corusin kilpailijat hyväksyivät taloudellisesti raskaan ja näin ollen kaupallisesti epänormaalin velvoitteen toimittaa sille sellaisia määriä putkia, jotka oli

ennakolta määritelty vain viittaamalla sen suorittamaan kierteitettyjen putkien myyntiin. Tämä velvoite vahvisti näiden tuottajien ja Corusin lainvastaista riippuvuutta toisistaan, koska tuottajat olivat sopimukseen sitoutuneina toimittajina riippuvaisia Corusin harjoittamasta liikepolitiikasta.

163 On todettava, että jos näitä toimitussopimuksia ei olisi ollut olemassa, kolmella muulla eurooppalaisella tuottajalla kuin Corusilla olisi normaalitilanteessa, jos perussääntöjä ei oteta lukuun, ollut todellinen tai ainakin potentiaalinen kaupallinen intressi kilpailla tehokkaasti Corusin kanssa Yhdistyneen kuningaskunnan kierteitettyjen putkien markkinoilla sekä kilpailla keskenään sileäpäisten putkien toimituksista Corusille.

164 Tältä osin on lisäksi todettava, että kukin toimitussopimus tehtiin aluksi viideksi vuodeksi. Tämä suhteellisen pitkä kesto vahvistaa ja voimistaa näiden sopimusten kilpailuvastaista luonnetta erityisesti, koska Mannesmann ja kaksi muuta Corusin toimittajaa luopuivat tosiasiallisesti mahdollisuudesta käyttää välittömästi hyväkseen Yhdistyneen kuningaskunnan kierteitettyjen putkien markkinoiden mahdollista kasvua tänä ajanjaksona.

165 Mannesmannin erityisestä väitteestä, jonka mukaan sopimukseen sisältyvä hintamenetelmä on pelkästään indeksiin sitomista koskeva lauseke, on todettava, että komissio on luokitellut tämän lausekkeen kilpailuvastaiseksi, koska siinä vahvistetaan Corusin kullekin toimittajalleen sileäpäisistä putkista maksama hinta suhteessa hintaan, jonka se saa kierteitettyistä putkistaan, ja hinta lasketaan tällä tavoin kaikkien kolmen toimittajan osalta. On todettava, että vaikka oletettaisiin, että Corus ja kukin näistä toimittajista olisivat yksilöllisesti neuvotelleet sileäpäisten putkien toimituksen lähtöhinnan, kaupallinen voimasuhde, joka yhtäältä vallitsee Corusin ja näiden yritysten välillä ja jota nämä hinnat toisaalta heijastavat, on lukkiutunut. Tällä tavoin kaikki kilpailumahdollisuudet Corusille toimitettavien sileäpäisten putkien hintojen osalta on poistettu. Corusin myymien kierteitettyjen putkien hinnan valinta

viitehinnaksi ei ole neutraalia ja sen vuoksi kyseistä hintamenetelmää on hyvin vaikea pitää tavallisena indeksiin sitomista koskevana lausekkeena. Kuten edellä 160 kohdassa on todettu, tästä valinnasta seurasi, että nämä kolme tuottajaa, jotka myös itse tuottavat kierteitettyjä putkia, ovat menettäneet kaupallisen intressinsä hintakilpailuun Corusin kanssa Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoilla.

- 166 Lisäksi, kuten komissio toteaa, sileäpäisten putkien hinnan vahvistamismenetelmä, josta on määrätty kussakin toimitussopimuksessa, sisälsi sellaisten liikesalaisuuksien piiriin kuuluvien tietojen vaihtoa (ks. riidanalaisen päätöksen 153 perustelukappale ja ks. myös sen 111 perustelukappale), joiden on säilyttävä luottamuksellisina sillä uhalla, että kilpailevien yritysten kauppapolitiikan itsenäisyys vaarantuu (ks. vastaavasti asia T-141/94, Thyssen Stahl v. komissio, tuomio 11.3.1999, Kok. 1999, s. II-347, 403 kohta ja asia T-151/94, British Steel v. komissio, tuomio 11.3.1999, Kok. 1999, s. II-629, 383 kohta ja sitä seuraavat kohdat).
- 167 Mannesmannin väite, jonka mukaan sille ei paljastettu luottamuksellisia tietoja, jotka koskivat Corusin myymien putkien määrää ja sen asiakkaiden maksamia hintoja, ei vapauta sitä syyllisyydestä käsiteltävänä olevan asian olosuhteissa.
- 168 Siltä osin kuin kysymys on Corusin myymien kierteitettyjen putkien määrästä, on todettava, että sen toimittajat, Mannesmann mukaan lukien, saattoivat helposti laskea ne, koska kukin niistä toimitti lähtökohtaisesti kiinteän prosenttiosuuden Corusin tarpeesta.
- 169 Sitä vastoin pitää paikkansa, kuten Mannesmann toteaa, että Corus ei ilmoittanut sopimuskumppaneilleen sellaisenaan hintoja, jotka se sai kierteitettyistä putkistaan. Tämän vuoksi riidanalaisen päätöksen 111 perustelukappaleeseen sisältyvä toteamus, jonka mukaan toimitussopimuksissa veloitettiin [Corus] ilmoittamaan kilpailijoilleen käyttämänsä hinnat ja myymänsä määrät, on sopimusvelvoitteiden

laajuuden liioittelua tältä osin. Komissio on kuitenkin todennut oikein riidanalaisen päätöksen 153 perustelukappaleessa ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, että nämä hinnat olivat matemaattisessa suhteessa sileäpäisistä putkista maksettavaan hintaan, joten kyseiset kolme toimittajaa saivat täsmälliset tiedot Corusin myymien kierteitettyjen putkien hinnan muutosten suunnasta, ajankohdasta ja laajuudesta.

170 Paitsi että tietojen toimittaminen kilpailijoille rikkoo EY 81 artiklan 1 kohtaa, tämän rikkomisen luonne on lisäksi pääasiallisesti sama, olivatpa näiden tietojen kohteena sitten itse kierteitettyjen putkien hinnat tai ainoastaan hintojen muutoksia koskevat tiedot. Näin ollen on katsottava, että edellisessä kohdassa todetulla virheellisyydellä ei ole merkitystä riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa tarkoitetun rikkomisen laajemmassa kontekstissa ja että tästä seuraa, että sillä ei ole mitään vaikutusta rikkomisen olemassaolon toteamiseen.

171 Mannesmannin asetukseen N:o 2790/1999 perustuvasta väitteestä on ensiksi todettava, että kyseistä asetusta ei voida välittömästi soveltaa käsiteltävänä olevassa tapauksessa, koska riidanalainen päätös annettiin 8.12.1999 ja koska sen 2 artiklassa viitataan Mannesmannin osalta ajanjaksoon 1993–1997 eli ajanjaksoon, joka edelsi asetuksen N:o 2790/1999 asian kannalta merkityksellisten säännösten voimaantuloa 1.6.2000.

172 Lisäksi siltä osin kuin tämä asetus voisi kuitenkin olla käsiteltävänä olevassa tapauksessa merkityksellinen ohjeena sen vuoksi, että se muodostaa komission joulukuussa 1999 esittämän kannanoton vertikaalisten sopimusten kilpailulle aiheuttaman haitan vähäisyydestä, on todettava, että tämä asetus koskee EY 81 artiklan 3 kohdan soveltamista. Asetuksen N:o 17 4 artiklasta seuraa, että yritysten välisille sopimuksille voidaan myöntää yksittäispoikkeus tämän säännöksen nojalla vain, jos niistä on tätä varten ilmoitettu komissiolle, mitä käsiteltävänä olevassa tapauksessa ei ole tehty.

- 173 Tästä seuraa, että kysymyksessä olevien sopimusten lainmukaisuutta voidaan arvioida vain EY 81 artiklan 1 kohtaan nähden. Näin ollen sillä seikalla, vaikka se oletettaisiinkin toteen näytetyksi, että nämä sopimukset täyttäisivät poikkeusten myöntämistä koskevan EY 81 artiklan 3 kohdan aineelliset edellytykset komission kilpailupolitiikan valossa ja asetuksesta N:o 2790/1999 ilmenevän mukaisesti ei käsiteltävänä olevassa tapauksessa ole merkitystä. Päinvastoin tämän asetuksen antaminen joulukuussa 1999 vahvistaa, että komission mukaan tällaiset sopimukset lähtökohtaisesti rikkovat EY 81 artiklan 1 kohtaa, koska ne edellyttävät EY 81 artiklan 3 kohdan soveltamista. Näin ollen Mannesmannin asetukseen N:o 2790/1999 perustuva väite on hylättävä.
- 174 Lisäksi on todettava, että koska riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa tarkoitettu rikkominen muodostuu itse toimitussopimuksiin sisältyvistä kilpailunrajoituksista, edellä esitetyt toteamukset riittävät näyttämään toteen sen olemassaolon.
- 175 Riippumatta siitä, mikä näiden neljän eurooppalaisen tuottajan yhteistoiminnan todellinen aste on, on todettava, että kukin niistä on tehnyt yhden toimitussopimuksista, jotka rajoittavat kilpailua ja jotka liittyvät riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa tarkoitettuun EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomiseen. Vaikka riidanalaisen päätöksen 2 artiklan 1 kohdassa todetaan, että toimitussopimukset tehtiin ”1 artiklassa tarkoitettun rikkomisen yhteydessä”, riidanalaisen päätöksen 111 perustelukappaleen sanamuodosta ilmenee selvästi, että itse näiden sopimusten tekeminen on 2 artiklassa todettu rikkominen.
- 176 Näin ollen, vaikka oletettaisiinkin, että Mannesmann olisi onnistunut osoittamaan, että se, että se teki toimitussopimuksen Corusin kanssa, oli objektiivisesti tarkasteltuna sen kaupallisen edun mukaista, tämä seikka ei millään tavoin horjuta komission väitettä siitä, että tämä sopimus oli lainvastainen. Kilpailunvastaaiset menettelytavat ovat hyvin usein yritysten yksityisen kaupallisen intressin mukaisia ainakin lyhytaikaisesti.

- 177 Näiden toteamusten valossa ei ole tarpeen ratkaista asianosaisten välillä vallitsevaa erimielisyyttä, joka koskee tavaran toimittamatta jättämisestä sopimuksissa määrättävää seuraamusta eli sitä, että kyseisen toimittajan osuutta yksinkertaisesti vähennetään vastaavasti, koska Mannesmannin tältä osin esittämien väitteiden tarkoituksena on osoittaa, että Corusin kannalta oli liiketoiminnallisesti loogista tehdä tämän sisältöiset kolme toimitussopimusta. Väite, jonka mukaan ainoat yhteisöön sijoittautuneet yritykset, jotka kykenevät tuottamaan tämän laajuisia putkia olivat Vallourec, Dalmine ja Mannesmann, on samasta syystä merkitystä vailla.
- 178 Myös Mannesmannin väitteet, jotka koskevat Vallourecin VAM-erikoisliitoksia koskevasta lisenssistä aiheutuvaa kaupallista voimaa kierteitettyjen putkien markkinoilla, liittyvät olennaisesti niihin kaupallisiin intresseihin, jotka saivat Mannesmannin tekemään sileäpäisten putkien toimitussopimuksen Corusin kanssa, ja niillä ei tämän vuoksi ole merkitystä. Nämä väitteet voivat korkeintaan tietyssä määrin suhteuttaa komission väitteitä, jotka koskevat sitä, että Mannesmannin tosiasiallinen kilpailu Yhdistyneen kuningaskunnan sileäpäisten putkien markkinoilla päättyi, mutta ne eivät horjuta sitä olennaista toteamusta, jonka mukaan toimitussopimusten osapuolet korvasivat kilpailun riskit yhteistyöllä tai kaupallisella varmuudella siltä osin kuin kysymys oli Yhdistyneen kuningaskunnan sileäpäisten ja kierteitettyjen putkien markkinoista.
- 179 Koska riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa tarkoitettu rikkominen on oikeudellisesti riittävällä tavalla näytetty toteen, ei ole ehdottoman välttämätöntä tarkastella myöskään komission päättelyä neljän eurooppalaisen tuottajan välisestä yhteistoiminnasta (ks. edellä 171 kohta). Erityisesti tässä tarkoituksessa ei ole tarpeen tarkastella väitteitä, jotka Mannesmann esitti joukosta toimitussopimusten ulkopuolisia seikkoja, joihin komissio vetosi osoittaakseen tämän yhteistoiminnan todellisuuden.
- 180 Koska sen yhteistoiminnan asteella, joka vallitsi neljän yhteisön tuottajan välillä siltä osin kuin kysymys on riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa tarkoitettua rikkomisesta, on merkitystä tiettyjen muiden käsiteltävänä olevassa tapauksessa esitettyjen väitteiden tutkimisen osalta, sitä on tarkasteltava.

- 181 Tässä yhteydessä on todettava, että menettelyjen, jotka ovat osa kokonaissuunnitelmaa ja joilla pyritään yhteiseen tavoitteeseen, voidaan katsoa olevan yhtenä kokonaisuutena pidettävän sopimuksen osatekijöitä (ks. vastaavasti edellä 42 kohdassa mainittu sementtitapaus, tuomion 4027 kohta). Jos komissio näet osoittaa, että yritys yhteistoimintajärjestelyyn osallistuessaan on tiennyt tai sen olisi pitänyt tietää, että näin tehdessään se tulee mukaan yhtenä kokonaisuutena pidettävään sopimukseen, sen osallistuminen kyseisiin yhteistoimintajärjestelyihin voi olla ilmaus liittymisestä tähän sopimukseen (ks. vastaavasti edellä 42 kohdassa mainittu sementtitapaus, 4068 ja 4109 kohta).
- 182 Tältä osin 23.3.1990 päivätty asiakirja, joka on otsikoitu Pohdintoja VAM-sopimuksesta, on erityisen merkityksellinen. Verluca esittää siinä otsikon ”Suunnitelma II” alla mahdollisuuden ”saada japanilaiset olemaan puuttumatta [Yhdistyneen kuningaskunnan] markkinoihin ja ongelma ratkeamaan eurooppalaisten kesken”. Hän jatkaa seuraavasti: ”tässä tapauksessa sileäpäiset putket jaettaisiin tosiasiallisesti [Mannesmannin], [Vallourecin] ja Dalminen välillä”. Seuraavassa kappaleessa hän toteaa, että ”kannattaisi todennäköisesti sitoa [Vallourecin] myynti samalla sekä [Corusin] myymän VAM:n hintaan että määrään”.
- 183 Kun otetaan huomioon, että tämä viimeksi mainittu ehdotus heijastelee tarkasti Vallourecin ja Corusin kuusitoista kuukautta myöhemmin tekemän sopimuksen keskeisiä ehtoja, vaikuttaa selvästi siltä, että Vallourec tosiasiallisesti hyväksyi tämän strategian ja että mainittu sopimus allekirjoitettiin sen toteuttamiseksi.
- 184 Lisäksi se seikka, että käytännöllisesti katsoen identtisen sopimuksen allekirjoittivat sitten yhtäältä Corus ja toisaalta kukin Eurooppa–Japani-klubin muista jäsenistä, eli Dalmine ja sitten Mannesmann, mikä merkitsi sitä, että Corusin sileäpäisten putkien tarve jaettiin tosiasiallisesti kolmen muun Eurooppa–Japani-klubin jäsenen välillä elokuusta 1993 lukien — täsmälleen kuten Verluca oli ajatellut — vahvistaa, että nämä kolme sopimusta tehtiin siinä tarkoituksessa, että noudatettaisiin kyseisen klubin yhteistoiminnan puitteissa ehdotettua yhteistä strategiaa.

185 Tätä päätelmää tukevat todisteet, joihin komissio vetoaa riidanalaisessa päätöksessä ja erityisesti sen 91 perustelukappaleessa, jossa todetaan seuraavaa:

"[Corus] lähetti 21 päivänä tammikuuta 1993 Vallourecille (todennäköisesti myös [Mannesmannille] ja Dalminelle) ehdotusluonnoksen saumattomien putkien alan rakenneuudistussopimuksesta, josta keskusteltaisiin Heathrow'ssa 29 päivänä tammikuuta 1993 pidetyssä Mannesmannin, Vallourecin, Dalminen ja [Corusin] kokouksessa (s. 4628) [komission asiakirjavihkon asiakirjan, joka on otsikoitu 'Luonnos ehdotuksista saumattomien putkien rakenneuudistusta koskevaksi sopimukseksi', ensimmäinen sivu]. Tässä asiakirjassa todetaan seuraavaa: '[Corus] on ilmaissut aikomuksensa vetäytyä lopulta saumattomien putkien sektorilta. Se pyrkii tekemään tämän järjestelmällisesti ja kontrolloidusti välttääkseen keskeytykset putkien toimituksessa asiakkailleen ja auttaakseen tuottajia, jotka saavat tämän liiketoiminnan, säilyttämään tilaukskannan. — — Viimeksi kuluneiden kuuden kuukauden aikana on käyty keskusteluja [Corusin] ja muiden varojen hankkimisesta [Corusilta] kiinnostuneiden tuottajien välillä ja [Corus] uskoo, että välttää yhteisymmärrys siitä, että edetään tässä asiakirjassa kuvatuin tavoin'. Yksi ehdotuksista oli, että Vallourecille siirrettäisiin OCTG-tuotantotoiminta jatkamalla voimassa olevia, [Corusin] ja Vallourecin sekä [Mannesmannin] ja Dalminen sileäpäisiä putkia koskevia toimitussopimuksia ja säilyttämällä samat osuudet. Samana päivänä pidetyssä [Mannesmannin] ja [Corusin] kokouksessa [Mannesmann] suostui siihen, että Vallourec ottaisi johtoaseman OCTG-toiminnan tulevassa omistuksessa'(s. 4626) [komission asiakirjavihko, Corusin Davisin Vallourecin Patrierille 22.1.1993 lähettämän faksin ainoa sivu]. Dalminen asiakirjassa [Saumattomien teräsputkien järjestelmä Euroopassa ja markkinakehitys ('Seamless steel tube system in Europe and market evolution'), joka on toistettu komission asiakirjavihkon sivulla 2051 (s. 2053 [komission asiakirjavihko]) touko-elokuulta 1993 todettiin, että kaikkia hyödyttävä ratkaisu [Corusin] ongelmaan olisi mahdollista löytää vain Euroopan tasolla. Myös Dalmine hyväksyi siis sen, että [Corusin] tuotantolaitos siirtyisi Vallourecin omistukseen."

186 Lisäksi on todettava, että muistiossaan "Strategisia pohdintoja", jota siteerataan riidanalaisen päätöksen 80 perustelukappaleessa, Vallourec on nimenomaisesti suunnitellut mahdollisuutta, että Dalmine ja Mannesmann olisivat sen kanssa

yhteistyössä sileäpäisten putkien toimittamisessa Corusille. Lisäksi komissio nojautuu riidanalaisen päätöksen 59 perustelukappaleessa asiakirjaan ”g) japanilainen” ja erityisesti sen neljännellä sivulla olevaan kalenteriin (komission asiakirjavihkon s. 4912) todetakseen, että eurooppalaiset tuottajat pitivät valmistelevia kokouksia ennen japanilaisten tuottajien tapaamista koordinoitakseen kantansa ja esittääkseen yhteisiä ehdotuksia Eurooppa–Japani-klubissa.

- 187 Asiakirjatodisteista, joihin komissio vetoaa riidanalaisessa päätöksessä ja jotka on mainittu edellä, ilmenee, että neljä yhteisön tuottajaa tapasivat tosiasiallisesti koordinoitakseen kantansa Eurooppa–Japani-klubissa ennen klubin mannertenvälisiä kokouksia ainakin vuonna 1993. On myös näytetty toteen, että Corusin Clydesdalessa sijaitsevan kierteityslaitoksen sulkeminen ja sen toiminnan jatkaminen Vallourecin toimesta sekä se, että Dalmine ja Mannesmann toimittivat tälle yritykselle sileäpäisiä putkia, ovat olleet keskustelujen kohteena näissä kokouksissa. Näin ollen ei ole ajateltavissa, että Mannesmann olisi voinut olla tietämätön Vallourecin laatiman strategian sisällöstä ja siitä, että sen toimitussopimus Corusin kanssa kuului laajempaan kilpailunvastaiseen sopimukseen, joka vaikutti sekä kierteitettyjen standardiputkien että sileäpäisten putkien markkinoihin.
- 188 Mannesmannin väitteestä, jonka mukaan kolmas, sen itsensä ja Corusin välinen toimitussopimus tehtiin paljon myöhemmin kuin kaksi muuta, minkä vuoksi komissio ei voinut päätellä siitä yhden ainoan sellaisen rikkomisen olemassaoloa, jossa neljä eurooppalaista tuottajaa olivat mukana, on todettava, että se, että Mannesmannin ja Corusin välillä ei ollut toimitussopimusta ennen vuotta 1993, ei horjuta komission väitettä. Vaikka sileäpäisten putkien toimitusten jakamisstrategia pantiin täytäntöön täysin vasta siitä lähtien, kun Corusilla oli kolme toimittajaa, kahden muun sopimuksen allekirjoittaminen oli tämän hankkeen osittaista täytäntöönpanoa, joka ennakoiti sen täydellistä toteuttamista.
- 189 Lisäksi kuten komissio totesi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, 21.1.1993 päivätyssä asiakirjassa, jonka otsikko on ”Luonnos ehdotuksista saumattomien putkien rakenneuudistusta koskevaksi sopimukseksi”, oleva viittaus siihen,

että Mannesmann toimitti jo sileäpäisiä putkia Corusille, ei todellakaan ole Mannesmannin väittämin tavoin ristiriidassa sen kanssa, että Corus ja Mannesmann allekirjoittivat toimitussopimuksen elokuussa 1993, vaan se tukee komission analyysia. Vaikka komissio on varovaisesti katsonut riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa tarkoitetun rikkomisen olemassaolon Mannesmannin osalta alkaneen vasta 9.8.1993 sen vuoksi, että toimitussopimuksen allekirjoittaminen Corusin kanssa tuona päivänä on varma todiste sen osallistumisesta rikkomiseen, edellä esitetystä viittauksesta ilmenee, että tosiasiallisesti Mannesmann toimitti Corusille sileäpäisiä putkia tammikuusta 1993 alkaen.

190 Todisteista, joihin komissio vetoaa riidanalaisessa päätöksessä, ilmenee siis, että Vallourec on laatinut Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoiden suojaamista koskevan strategian ja tehnyt Corusin kanssa toimitussopimuksen, joka mahdollisti muun muassa ensi vaiheessa strategian täytäntöönpanemisen. Tämän jälkeen Dalmine ja Mannesmann liittyivät näihin yrityksiin, mitä osoittaa se, että nämä kaksi yritystä tekivät toimitussopimuksen Corusin kanssa.

191 Lopuksi siltä osin kuin kysymys on väitteistä, joiden mukaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ei vaikutettu tuntuvasti, on katsottava, että ne on komission argumentaation mukaisesti jätettävä tutkimatta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan nojalla.

192 Mannesmann arvostelee näillä ensimmäistä kertaa vastauskirjelmässään esittämillä väitteillä komissiota siitä, että se on tehnyt oikeudellisen virheen tai arviointivirheen siltä osin kuin kysymys on EY 81 artiklan 1 kohdan soveltamisedellytyksistä. Koska nämä asiakysymystä koskevat perusteet eivät kuulu oikeusjärjestyksen perusteisiin, yhteisöjen tuomioistuimen ei ole tutkittava niitä viran puolesta.

193 Kaiken varalta on todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on hylännyt perusteettomina Mannesmannin tältä osin esittämien väitteiden kaltaiset

väitteet asioissa, jotka yhdistettiin tähän asiaan istuntoa varten (edellä 127 kohdassa mainittu asia Dalmine v. komissio, erityisesti tuomion 156 ja 157 kohta ja edellä 102 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat JFE Steel ym. v. komissio, erityisesti tuomion 367–374 ja 386–395 kohta).

- 194 Väitteestä, jonka mukaan Mannesmannin ja Corusin välisen sopimuksen kilpailunvastaiset vaikutukset olivat vähäisiä, on todettava, että ne on tutkittava siltä osin kuin ne täydentävät jo kannekirjelmässä esitettyjä väitteitä siitä, että komissio ei ole oikeudellisesti riittävällä tavalla osoittanut, että riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa tarkoitetun sopimuksen tavoite oli kilpailun rajoittaminen tai että sen vaikutuksena oli kilpailun rajoittaminen EY 81 artiklassa tarkoitetuin tavoin.
- 195 Asiakysymyksen osalta on ensiksi muistettava, että käsiteltävänä olevassa tapauksessa komissio ei ole nojautunut pelkästään riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa tarkoitetun sopimuksen rajoittaviin vaikutuksiin vaan myös tavoitteisiin (ks. riidanalaisen päätöksen 111 perustelukappale sekä edellä 157 kohta ja sitä seuraavat kohdat).
- 196 Yritykset, jotka tekevät sopimuksen, jonka tarkoituksena on erityisesti kilpailun rajoittaminen, eivät voi lähtökohtaisesti välttyä EY 81 artiklan 1 kohdan soveltamiselta väittämällä, että niiden sopimuksella ei ole tarkoitus vaikuttaa huomattavasti kilpailuun (ks. myös edellä 130 kohta).
- 197 Riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa tarkoitetut sopimukset on tehty, kuten edellä 179 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa on todettu, erityisesti Corusille suoritettavien sileäpäisten putkien toimitusten jakamiseksi Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoilla, sen eurooppalaisten kilpailijoiden välillä, jotka olivat myös Eurooppa–Japani-klubin jäseniä; Corus oli markkinajohtaja (leader, ks. riidanalaisen

päätöksen 111 perustelukappale). Sopimusten nojalla Corus toimitti lisäksi lainvastaisesti liiketoimintaan liittyviä tietoja. Näin ollen sopimusten tavoite itsessään, niiden vaikutuksesta riippumatta, oli rajoittaa merkittävästi kilpailua Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoilla, jotka olivat erilliset markkinat riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todetun rikkomisen vuoksi (edellä 127 kohdassa mainittu asia *Dalmine v. komissio*, tuomion 267 ja 268 kohta).

- 198 Tästä seuraa, että edellä esitetyt perusteet on hylättävä aineellisesti, koska ne liittyvät kysymykseen siitä, täyttääkö riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa tarkoitettu rikkomisen arviointiperusteen, joka koskee kilpailun tuntuvaan rajoittamista koskevan tavoitteen tai sitä koskevien vaikutusten olemassaoloa.
- 199 Lisäksi on todettava, että Mannesmannin väite, joka perustuu vuoden 1997 tiedonantoon, on tutkittava siitä huolimatta, että se esitettiin ensimmäisen kerran vastauskirjelmässä. Mannesmann vetoaa tähän tiedonantoon täydentääkseen jo kannekirjelmässä esittämänsä väitettä, jonka mukaan toimitussopimukset eivät olleet sellaisia kilpailunvastaisia sopimuksia, jotka olisivat rikkoneet EY 81 artiklan 1 kohtaa.
- 200 Asiakysymyksen osalta on ensiksi todettava, että vuoden 1997 tiedonanto on ajallisesti sovellettavissa käsiteltävänä olevaan asiaan, koska riidanalainen päätös tehtiin vuonna 1999. Vuoden 1997 tiedonanto on komission tuon hetken kannanotto sopimuksiin, joiden on katsottava rikkovan EY 81 artiklan 1 kohtaa. Erityisesti on todettava, että vuoden 1997 tiedonannossa vahvistetaan prosenttiosuuksin raja-arvot, joten toisin kuin aiemmat tiedonannot, joissa raja-arvot vahvistettiin absoluuttisesti, se heijastelee komission politiikan ja/tai tarkastelutavan kehitystä eikä pelkkää inflaation huomioon ottamista. Näin ollen vuoden 1997 tiedonanto, eikä vuoden 1986 tiedonanto, on merkityksellinen riidanalaisen päätöksen tarkastelun kannalta, huolimatta siitä, että kysymyksessä olevat sopimukset allekirjoitettiin vuosina 1991 ja 1993.

- 201 On kuitenkin katsottava, että vuoden 1997 tiedonantoon ei voida vedota käsiteltävänä olevassa tapauksessa toimitussopimusten lainmukaistamiseksi, koska viimeksi mainitut ovat myötävaikuttaneet laajemman kilpailunvastaisen kierteitettyjä putkia koskevan sopimuksen täytäntöönpanemiseen, jota kyseisen tiedonannon sanamuoto ei kata (ks. edellä 179 kohta ja sitä seuraavat kohdat). Näiden sopimusten kilpailunvastainen tavoite ja vaikutukset menevät osin suoraan sopimusmääräyksistä seuraavaa pidemmälle, joten vuoden 1997 tiedonannon mekaanisella soveltamisella pelkkiin sopimuksiin ei oteta riittävällä tavalla huomioon niiden vaikutusta relevantteihin markkinoihin.
- 202 Joka tapauksessa luvut, joita Mannesmann esittää osoittaakseen, että kyseisten yritysten markkinaosuus alittaa vuoden 1997 tiedonannossa esitetyt raja-arvot, liittyvät OCTG-putkien maailmanmarkkinoihin. Vuoden 1997 tiedonannon mukaan ”osallistuvien yritysten yhteensä hallitsemat markkinaosuudet” eivät saa ylittää raja-arvoa ”millään kyseessä olevilla markkinoilla”.
- 203 Vaikka riidanalaisen päätöksen 35 perustelukappaleessa mainitaan maantieteellisesti ”maailmanlaajuiset” saumattomien teräsputkien markkinat, tätä määritelmää on luettava Eurooppa–Japani-klubin puitteissa tehtyjen sopimusten eri osatekijöiden, muun muassa perussääntöjen, yksityiskohtaisen kuvauksen valossa. Riidanalaisesta päätöksestä kokonaisuutena ja erityisesti sen 53–77 perustelukappaleesta ilmenee, että japanilaisten ja eurooppalaisten tuottajien menettelyä kullakin kansallisilla markkinoilla tai, tietyissä tapauksissa tietyn maailman alueen markkinoilla, määrittivät erityiset säännöt, jotka vaihtelivat markkinoiden mukaan ja jotka olivat Eurooppa–Japani-klubin piirissä käytyjen neuvottelujen tulosta.
- 204 Näissä olosuhteissa juuri kullakin markkinoilla vallitsevan tilanteen yksityiskohtainen kuvaus on relevanttien maantieteellisten markkinoiden todellinen analyysi riidanalaisessa päätöksessä. Näin ollen riidanalaisen päätöksen 35 perustelukappaleelta on tulkittava siten, että se sisältää saumattomien OCTG-putkien maantieteellisten markkinoiden määritelmän sellaisena kuin markkinat normaalisti olisivat, kun otetaan huomioon puhtaasti objektiivisesti kaupalliset ja taloudelliset seikat ja jätetään ottamatta huomioon lainvastaiset sopimukset, joiden tavoitteena tai vaikutuksena on markkinoiden keinotekoinen jakaminen.

205 On siis hylättävä merkityksettöminä Mannesmannin väitteet, jotka koskevat Corusin ja sen itsensä suorittaman myynnin alentunutta prosentuaalista osuutta OCTG-putkien maailmanmarkkinoilla. Vaikka oletettaisiinkin, että olisi asianmukaista soveltaa vuoden 1997 tiedonantoa, on kuitenkin tarkasteltava markkinaosuuksia Yhdistyneen kuningaskunnan tai ainakin yhteisön markkinoilla. Riidanalaisesta päätöksestä ja erityisesti sen 68 ja 113 perustelukappaleesta ilmenee, että yksin Corus-yrityksen, joka oli kaikkien toimitussopimusten osapuoli, markkinaosuudet ylittivät selvästi vuoden 1997 vahvistetut raja-arvot sekä vertikaalisiin sopimuksiin sovellettavan 10 prosentin markkinaosuuden että horisontaalisiin sopimuksiin sovellettavan 5 prosentin markkinaosuuden osalta. Näin ollen on ilmeistä, että kysymyksessä olevat sopimukset eivät ole kyseisessä vuoden 1997 tiedonannossa tarkoitettuja vähämerkityksellisiä sopimuksia.

206 Edellä esitetyn valossa on pääteltävä, että komissio on riidanalaisessa päätöksessä oikein perustein katsonut, että toimitussopimukset muodostavat riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa tarkoitetun rikkomisen ja näyttävät sen olemassaolon oikeudellisesti riittäväällä tavalla toteen. Lisäksi on kaiken varalta todettava, että komission hallussa olevat lisätodisteet vahvistavat oikeelliseksi komission väitteen, jonka mukaan nämä sopimukset ovat osa laajempaa kierteitettyjen OCTG-standardiputkien markkinoihin vaikuttavaa yhteistä politiikkaa.

Sakon määrän alentamista koskeva vaatimus

Sakon laskemista koskevat säännöt

Asianosaisten lausumat

207 Mannesmann arvostelee komissiota ensiksi siitä, että se ei ole soveltanut oikein sakon määrän vahvistamista koskevia sääntöjä, erityisesti asetuksen N:o 17 15 artiklan

2 kohdan ja EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennassa sovellettavia suuntaviivoja (EYVL 1998, C 9, s. 3; jäljempänä sakkojen laskennassa sovellettavat suuntaviivat).

208 Kantaja lisää vastauskirjelmässään, että riidanalaisessa päätöksessä ei nimenomaisesti viitata edellä mainittuihin suuntaviivoihin, eikä kyseinen päätös siis ole EY 253 artiklasta johtuvien perusteluvaatimusten mukainen. Mannesmann katsoo, että vaikka mainitut suuntaviivat eivät olleet sovellettavissa käsiteltävänä olevaan tapaukseen, komission olisi pitänyt mukautua aiempaan päätöskäytäntöön ja vahvistaa sakon määrä suhteessa Mannesmannin relevanteilla markkinoilla saavutamaan liikevaihtoon. Komissio ei sen mukaan voi poiketa tästä aiemmasta käytännöstä ilmaisematta tämän päätöksensä perusteluja. Lisäksi jos ilmenee, että komissio on soveltanut sakkojen laskennassa sovellettavia suuntaviivoja implisiittisesti, Mannesmann katsoo, että EY 253 artiklaa ei missään tapauksessa ole noudatettu. Tällaisessa tapauksessa komission olisi pitänyt ilmaista päätöksessään sakon määrän vahvistamisessa käytetyt seikat (edellä 42 kohdassa mainittu sementtitapaus, tuomion 4725 kohta ja sitä seuraavat kohdat ja asia T-347/94, *Mayr-Melnhof v. komissio*, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-1751, 283 kohta).

209 Komissio vastaa, että kantajan väitteet, joita se kehitteli ensimmäistä kertaa vastauskirjelmässään, koskevat sitä, että komissio olisi rikkonut sakkojen laskennassa sovellettavia suuntaviivoja edeltänyttä päätöskäytäntöään. Kysymys on uudesta perusteesta, koska Mannesmann oli aiemmin rajannut väitteensä koskemaan kyseisten suuntaviivojen rikkomista. Tämä peruste on jätettävä tutkimatta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan nojalla. Komissio toteaa riidanalaisen päätöksen perustelujen osalta, että ne ovat yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-279/98 P, *Cascades* vastaan komissio, 16.11.2000 antamassa tuomiossa (Kok. 2000, s. I-9693, 44 kohta ja sitä seuraavat kohdat) ilmaisemien vaatimusten mukaisia. Komissio on lausunut rikkomisen vakavuudesta (riidanalaisen päätöksen 159–165 perustelukappale), sen kestosta

(riidanalaisen päätöksen 166 perustelukappale), lieventävien asianhaarojen olemassaolosta (riidanalaisen päätöksen 169 perustelukappale) sekä yhteistyötiedonannon soveltamisesta (riidanalaisen päätöksen 174 perustelukappale). Riidanalainen päätös on myös sakkojen laskennassa sovellettavien suuntaviivojen mukainen.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 210 Ensiksi on todettava, että kumoamiskanteen yhteydessä kanneperuste, joka koskee yhteisön toimen perustelujen puuttumista tai riittämättömyyttä, kohdistuu oikeusjärjestyksen perusteisiin kuuluvaan seikkaan, joka yhteisöjen tuomioistuinten on tutkittava viran puolesta ja jonka asianosaiset voivat näin ollen esittää kaikissa oikeudenkäynnin vaiheissa (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-45/98 ja T-47/98, Krupp Thyssen Stainless ja Acciai speciali Terni v. komissio, tuomio 13.12.2001, Kok 2001, s. II-3757, 125 kohta). Näin ollen se, että peruste, joka koskee perustelujen puuttumista sakkojen laskemismenetelmän osalta, on esitetty ensimmäisen kerran vasta vastauskirjelmässä, ei merkitse sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voisi tutkia sitä käsiteltävänä olevassa tapauksessa.
- 211 Tältä osin vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perusteluvollisuutta on arvioitava asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella, joita ovat muun muassa toimen sisältö, esitettyjen perustelujen luonne ja se tarve, joka niillä, joille päätös on osoitettu tai joita se koskee suoraan ja erikseen, voi olla saada selvennystä tilanteeseen (asia C-56/93, Belgia v. komissio, tuomio 29.2.1996, Kok. 1996, s. I-723, 86 kohta ja edellä 126 kohdassa mainittu asia komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomion 63 kohta). Perusteluissa ei tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, sillä tutkittaessa sitä, ovatko toimen perustelut EY 253 artiklan mukaisia, otetaan huomioon toimen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt (edellä 72 kohdassa mainittu asia Petrotub ja Republica v. neuvosto, tuomion 81 kohta).

- 212 Vaikka komissiolla onkin harkintavaltaa sakon määrän vahvistamisessa (asia T-150/89, Martinelli v. komissio, tuomio 6.4.1995, Kok. 1995, s. II-1165, 59 kohta ja vastaavasti asia T-229/94, Deutsche Bahn v. komissio, tuomio 21.10.1997, Kok. 1997, s. II-1689, 127 kohta), on todettava, että se ei voi poiketa itse asettamistaan säännöistä (edellä 44 kohdassa mainittu asia Hercules Chemicals v. komissio, tuomion 53 kohta, mikä on vahvistettu asiassa C-51/92 P, Hercules Chemicals v. komissio 8.7.1999 annetulla tuomiolla, Kok. 1999, s. I-4235 oikeuskäytäntöviittauksineen). Komission on siis välttämättä otettava huomioon sakkujen laskennassa sovellettavat suuntaviivat ja erityisesti ne seikat, jotka niissä on esitetty pakottavina.
- 213 Käsiteltävänä olevassa tapauksessa riidanalaisen päätöksen 156–175 perustelukappaleesta ilmenee selvästi, että komissio on soveltanut sakkujen laskennassa sovellettavia suuntaviivoja, kuten sen oli joka tapauksessa tehtävä edellisessä kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti. Näin ollen on katsottava, että se, että riidanalaisessa päätöksessä ei nimenomaisesti viitata sakkujen laskennassa sovellettaviin suuntaviivoihin, ei horjuta sen lainmukaisuutta perustelujen puuttumisen vuoksi. Tällainen viittaus olisi pelkästään vahvistanut seikan, jonka pitäisi olla Mannesmannille joka tapauksessa selvä edellä esitetty oikeudellinen konteksti huomioon ottaen.
- 214 Tästä seuraa, että on hylättävä kanneperuste, joka nojautuu perustelujen puuttumiseen tältä osin.
- 215 Mannesmannin perusteesta, joka nojautuu komission aiempaan päätöskäytäntöön ja siitä seuraavaan perusteltuun luottamukseen, on todettava ensin, että se otetaan tutkittavaksi, koska se on esitetty, vaikkakin lyhyesti, Mannesmannin kannekirjelmässä eli sen 74 kohdassa rikkomisen vakavuutta koskevan väitteen yhteydessä. Vastauskirjelmässä tältä osin esitettyä väitettä on tämän vuoksi pidettävä tämän perusteen täydentämisenä.

216 Näiden komissiolle asetuksessa N:o 17 annettua harkintavaltaa koskevien ai-neellisten väitteiden osalta on muistutettava (ks. tältä osin edellä 212 kohta), että se, että komissio on ottanut käyttöön uuden sakkojen laskutavan, joka saattaa joissain tilanteissa johtaa sakon määrän kasvuun kuitenkin ylittämättä samassa asetuksessa säädettyä enimmäismäärää, ei merkitse, että sakkoja, joista säädetään asetuksen N:o 17 15 artiklassa, olisi laillisuusperiaatteen ja oikeusvarmuuden periaatteen vastaisesti taannehtivasti korotettu (ks. asia T-23/99, LR AF 1998 v. komissio, tuomio 20.3.2002, Kok. 2002, s. II-1705, 235 kohta, vaikka tuomioon onkin haettu muutosta).

217 Näin ollen on merkitykseltä väittää, että sakon määrän laskeminen niiden laskennassa sovellettavien suuntaviivojen mukaista menetelmää käyttäen saattaa johtaa siihen, että komissio määrää suurempia sakkoja kuin aiemmassa käytännös-sään esimerkiksi siltä osin kuin ei ole järjestelmällisesti otettu huomioon yritysten välisiä kokoeroja. Komissiolla on oltava harkintavaltaa sakkojen määrän vahvista-misessa, jotta se voisi ohjata yritysten toimintaa niin, että ne noudattaisivat kilpailusääntöjä (ks. edellä 212 kohta ja asia T-49/95, Van Megen Sports v. komissio, tuomio 11.12.1996, Kok. 1996, s. II-1799, 53 kohta). Lisäksi se, että komissio on aiemmin määrännyt tietyntasoisia sakkoja tietyntyyppisistä rikkomisista, ei poista siltä mahdollisuutta korottaa tätä tasoa asetuksessa N:o 17 osoitetuissa rajoissa, jos tämä on välttämätöntä yhteisön kilpailupolitiikan toteuttamiseksi (edellä 96 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Musique diffusion française ym. v. komissio, tuomion 109 kohta; asia T-12/89, Solvay v. komissio, tuomio 10.3.1992, Kok. 1992, s. II-907, 309 kohta ja asia T-304/94, Europa Carton v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-869, 89 kohta). Yhteisön kilpailusääntöjen tehokas soveltaminen edellyttää päinvastoin sitä, että komissio voi milloin tahansa mukauttaa sakkojen tasoa tämän politiikan tarpeita vastaavaksi (em. yhdistetyt asiat Musique diffusion française ym. v. komissio, tuomion 109 kohta ja edellä 216 kohdassa mainittu asia LR AF 1998 v. komissio, tuomion 236 ja 237 kohta).

218 Edellä esitetystä seuraa, että Mannesmann ei voi vedota komission aiempaan päätöskäytäntöön ja että tämä peruste on näin ollen hylättävä.

Kantajalle määrätyn sakon määrän vahvistaminen

- 219 Mannesmann esittää sitten neljä pääasiallista väitettä, jotka koskevat sille määrätyn sakon määrän vahvistamista.

Riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitetun rikkomisen vakavuus

— Asianosaisten lausumat

- 220 Ensiksi kantaja riitauttaa komission tekemän arvion riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitetun rikkomisen vakavuudesta. Se muistuttaa, että rikkomisen vakavuus on arvioitava ottaen huomioon sen vaikutus markkinoihin (sakkojen laskennassa sovellettavien suuntaviivojen 1 kohdan A alakohta). Vaikka oletettaisiin, että kysymyksessä olevia rikkomisia voitaisiin pitää suuntaviivoissa tarkoitettuun tavoin erittäin vakavina, Mannesmann arvostelee komissiota siitä, että se on ottanut huomioon niiden vaikutukset raskauttavien asianhaarojen nojalla.
- 221 Kantaja katsoo, että se on jo oikeudellisesti riittävällä tavalla näyttänyt toteen, että riidanalaisen päätöksen 1 ja 2 artiklassa tarkoitettuja rikkomisia ei ole esiintynyt. Se vaatii sille määrätyn sakon alentamista ainakin siltä osin kuin komissio on katsonut, että riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa tarkoitetun rikkomisen vaikutuksena on ollut kilpailun heikentäminen.
- 222 Kun komissio on vahvistanut sakon perusmäärän ottamatta huomioon kunkin asianomaisen yrityksen kokoa tai liikevaihtoa relevanteilla markkinoilla, se on ylittänyt harkintavaltansa rajat. Oikeudenmukaisuus ja suhteellisuusperiaate edel-

lyttävät, että yrityksiä ei käsitellä samalla tavoin, vaan että niiden menettelystä rangaistaan suhteessa niiden omaan rooliin tai rikkomisen vaikutukseen. Suurille yrityksille pitäisi myös taata tietynlainen "tasapuolinen" oikeus, mitä osoittaa asetuksen N:o 17/15 artiklan 2 kohdassa sakon määrän ylärajaksi asetettu 10 prosenttia liikevaihdosta.

- 223 Komissio on myös toiminut harkintavaltansa ylittäen, kun se on määrännyt Mannesmannille erillisen sakon sen rikkomisen nojalla, josta Vallourecia on arvosteltu, vaikka Mannesmann otti Vallourecin määräysvaltaansa. Komission olisi pitänyt määrätä Mannesmannille yksi ainoa sakko ottaen huomioon sen tytäryhtiön Vallourecin toimet. Koska komissio ei ole tätä tehnyt, se on loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja syylistynyt harkintavallan väärinkäyttöön.
- 224 Komissio katsoo, että sopimus, jolla pyritään kotimaisten markkinoiden kunnioittamiseen Eurooppa–Japani-klubin piirissä, on jo luonteeltaan erittäin vakava rikkominen (riidanalaisen päätöksen 161 perustelukappale).
- 225 Koska 2 artiklassa tarkoitettu rikkominen ei ole johtanut erillisen sakon asettamiseen, tämän rikkomisen kilpailuvastaisten vaikutusten puuttumista koskevat väitteet ovat merkityksettömiä.
- 226 Komissio väittää lisäksi, että Mannesmannia, Vallourecia ja Dalminea on kaikkia pidettävä suurina yrityksinä (ks. pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä 3 päivänä huhtikuuta 1996 annettu komission suositus 96/280/EY (EYVL L 107, s. 4)). Asetuksessa N:o 17 säädetty sakkojen absoluuttinen yläraja ei velvoita komissiota tekemään eroa suurten yritysten välillä sen laskiessa sakon perusmäärää.

227 Komissio muistuttaa, että Mannesmann sai Vallourecissa määräysvallan vuonna 1997. Koko rikkomisen keston ajan nämä kaksi yritystä olivat toisistaan riippumattomia, ja komissio siis määräsi niille kaksi erillistä sakkoa. Jos komission pitäisi alentaa sakkojen määrää silloin, kun kartelliin osallistuneet yritykset fuusioituvat kartellin paljastumisen jälkeen, sakkojen varoittava vaikutus heikentyisi selvästi.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

228 Ensiksi on huomattava, että asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan mukaisesti komissio voi määrätä sakon, joka on vähintään 1 000 ja enintään 1 000 000 euroa, mutta viimeksi mainittua summaa voi korottaa enintään summaan, joka on 10 prosenttia kunkin rikkomukseen osallisen yrityksen edellisen tilikauden liikevaihdosta. Jotta sakon määrä määrättäisiin näiden rajojen sisälle, kyseisessä säännöksessä säädetään rikkomisen vakavuuden ja keston huomioon ottamisesta.

229 Toisin kuin Mannesmann väittää, asetuksessa N:o 17, oikeuskäytännössä ja sakkojen laskennassa sovellettavissa suuntaviivoissa ei edellytetä, että sakot olisi vahvistettava suoraan suhteessa niiden markkinoiden kokoon, joihin vaikutetaan, vaan tämä tekijä on vain merkityksellinen seikka muiden joukossa. Asetuksen N:o 17 mukaisesti, sellaisena kuin sitä on tulkittu oikeuskäytännössä, yritykselle kilpailusääntöjen rikkomisesta määrätyn sakon on oltava oikeassa suhteessa rikkomiseen kokonaisuutena arvioituna ja kun huomioon otetaan muun muassa rikkomisen vakavuus (ks. vastaavasti asia T-83/91, Tetra Pak v. komissio, tuomio 6.10.1994, Kok. 1994, s. II-755, Kok. Ep. XVI, s. II-1, 240 kohta ja vastaavasti edellä 212 kohdassa mainittu asia Deutsche Bahn v. komissio, tuomion 127 kohta). Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut edellä 96 kohdassa mainituissa yhdistetyissä asioissa *Musique diffusion française* ym. vastaan komissio antamansa tuomion 120 kohdassa, rikkomisen vakavuuden arvioimiseksi on otettava huomioon lukuisia seikkoja, joiden luonne ja merkittävyys vaihtelevat sen mukaan, minkä tyyppisestä rikkomisesta kulloinkin on kysymys ja mitkä ovat kyseiseen rikkomiseen liittyvät erityisolosuhteet (ks. myös vastaavasti em. asia Deutsche Bahn v. komissio, tuomion 127 kohta).

- 230 Lisäksi on huomattava, että vaikka komissio ei ole riidanalaisessa päätöksessä nimenomaisesti vedonnut sakkojen laskennassa sovellettaviin suuntaviivoihin, se on kuitenkin määritellyt riidanalaisen päätöksen adressaateille määrätyt sakot niissä määrättyä laskentamenettelyä soveltaen (ks. edellä 212 kohta).
- 231 Kuten edellä on palautettu mieleen, on todettava, että vaikka komissiolla on harkintavaltaa sakon määrän vahvistamisessa, se ei voi poiketa itse asettamistaan säännöistä (ks. edellä 212 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Komission on siis sakkojen määrää vahvistaessaan tosiasiallisesti otettava huomioon suuntaviivat ja erityisesti ne seikat, jotka niissä on määrätty pakottavina. Komission harkintavalta ja sille asetetut rajat eivät kuitenkaan missään tapauksessa rajoita sitä, että yhteisöjen tuomioistuimet käyttävät täyttä harkintavaltaansa.
- 232 Tältä osin on todettava, että sakkojen laskennassa sovellettavien suuntaviivojen 1 kohdan A alakohdassa todetaan, että ”rikkomuksen vakavuuden arvioinnissa on otettava huomioon sen laatu, sen todellinen vaikutus markkinoihin, jos se on mitattavissa, ja laajuus asian kannalta merkityksellisillä maantieteellisillä markkinoilla”. Komissio toteaa riidanalaisen päätöksen 159 kohdassa, että määrittääkseen rikkomisen vakavuuden se ottaa huomioon juuri nämä kolme arviointiperustetta.
- 233 Komissio on kuitenkin riidanalaisen päätöksen 161 kohdassa nojautunut pääasiallisesti kaikkien yritysten lainvastaisen menettelyn luonteeseen perustellakseen päätelmänsä, jonka mukaan riidanalaisen päätöksen 1 kohdassa tarkoitettu rikkominen on ”erittäin vakava”. Tältä osin se vetoaa siihen, että sen markkinoiden jakamista koskevan sopimuksen, josta on määrätty seuraamuksia, luonne on vakavasti kilpailunvastainen ja että sopimus haittaa sisämarkkinoiden moitteetonta

toimintaa; laittomuudet on tehty tietoisesti ja kilpailun rajoittamiseksi on otettu käyttöön salainen ja vakiintunut järjestely. Komissio on myös samassa 161 perustelukappaleessa ottanut huomioon sen, että ”kyseiset neljä jäsenvaltiota muodostavat pääosan saumattomien OCTG-[putkien] ja [siirtoputkien] kulutuksesta yhteisössä ja näin ollen laajat maantieteelliset markkinat”.

- 234 Komissio on riidanalaisen päätöksen 160 perustelukappaleessa sitä vastoin todennut, että ”rikkomisen todellinen vaikutus markkinoihin on ollut rajallinen”, kun otetaan huomioon, että sen kattamat kaksi erityistuotetta eli OCTG-standardiputket ja hankekohtaiset siirtoputket edustavat vain 19:ää prosenttia yhteisön saumattomien OCTG-putkien ja siirtoputkien kulutuksesta ja että tuotantotekniikan kehityksen perusteella osa saumattomien putkien kysynnästä voidaan kattaa hitsatuilla putkilla.
- 235 Komissio on riidanalaisen päätöksen 162 perustelukappaleessa, luokiteltuaan tämän rikkomisen erittäin vakavien rikkomisten luokkaan 161 perustelukappaleessa lueteltujen tekijöiden perusteella, ottanut huomioon sen, että päätöksen adressaattiyhtyritysten kyseisten tuotteiden myynti oli suhteellisen vähäistä näissä neljässä jäsenvaltiossa (73 miljoonaa euroa vuodessa). Tämä viittaus niiden markkinoiden kokoon, joihin on vaikutettu, vastaa riidanalaisen päätöksen 160 perustelukappaleeseen sisältyvää arviota rikkomisen rajallisesta vaikutuksesta. Komissio on siis päättänyt ainoastaan määrätä rikkomisen vakavuuteen perustuvan sakon määräksi 10 miljoonaa euroa. Sakkojen laskennassa sovellettavissa suuntaviivoissa määrätään tähän luokkaan kuuluvan rikkomisen osalta lähtökohtaisesti sakon määräksi ”yli 20 miljoonaa [euroa]”.
- 236 On tutkittava, onko komission edellä selitetty lähestymistapa lainvastainen niiden väitteiden valossa, jotka Mannesmann on esittänyt sitä arvostellakseen.
- 237 Ensiksi on tutkittava Mannesmannin väite, joka perustuu siihen, että riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa tarkoitettulla rikkomisella ei olisi ollut vaikutuksia.

- 238 Tältä osin komissio on selvästi todennut sekä riidanalaisen päätöksen 164 perustelukappaleessa että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, että se ei ole määrännyt lisäsakkoa tämän rikkomisen perusteella.
- 239 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on puolestaan katsonut edellä 102 kohdassa mainituissa yhdistetyissä asioissa JFE Steel ym. vastaan komissio antamassaan tuomiossa, että koska komissio ei ollut ottanut huomioon riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa tarkoitettua rikkomista vahvistaakseen eurooppalaisille tuottajille määrättävän sakon määrän, se on loukannut yhteisön oikeuden yhdenvertaisen kohtelun yleisperiaatetta. Koska komissio ei ollut kuitenkaan vaatinut, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkistaisi ylöspäin eurooppalaisille tuottajille määrättyjä sakkoja, asioissa T-44/00, T-48/00 ja T-50/00 sopivin keino todetun epäyhdenvertaisen kohtelun korjaamiseksi on se, että alennetaan kullekin japanilaiselle kantajalle määrätyn sakon määrää sen sijaan, että korotettaisiin kolmelle eurooppalaiselle kantajalle määrättyjen sakkojen määrää (edellä 102 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat JFE Steel ym. v. komissio, tuomion 574–579 kohta).
- 240 Koska komissio ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin eivät ole ottaneet huomioon riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa todettua rikkomista Mannesmannille määrätyn sakon laskemisessa, kyseisen yhtiön tältä osin esittämä väite perustuu virheelliseen perusteeseen ja on näin ollen hylättävä.
- 241 Siltä osin kuin sitten on kysymys Mannesmannin väitteistä, joiden mukaan sakkojen laskennassa sovellettavien suuntaviivojen mukaan komission on tarkasteltava rikkomisen konkreettisia vaikutuksia markkinoihin sakon laskemiseksi, on todettava, että tämä seikka on tosiasiallisesti otettu riidanalaisessa päätöksessä huomioon siltä osin kuin kysymys on riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitettua rikkomisesta. On katsottava, että se, että vakavuuden perusteella vahvistettua summaa alennettiin 50 prosenttiin ”erittäin vakavan” rikkomisen tapauksessa tavanomaisesti käytetystä vähimmäissummasta, kuten edellä 235 kohdassa on esitetty, heijastaa riittäväällä tavalla tätä rajallista vaikutusta.

- 242 Tältä osin on muistettava myös, että sakkojen on täytettävä varoitustehtävä kilpailun alalla (ks. tältä osin sakkojen laskennassa sovellettavien suuntaviivojen 1 kohdan A alakohdan neljäs alakohta). Kun otetaan huomioon riidanalaisen päätöksen adressaattiyriytysten suuri koko, joka on todettu riidanalaisen päätöksen 165 kohdassa (ks. myös 243 kohta ja sitä seuraavat kohdat), se, että rikkomisen vakavuuden perusteella vahvistettua määrää olisi alennettu enemmän, olisi voinut riistää sakoilta niiden varoittavan vaikutuksen.
- 243 Mannesmannin väitteestä, jonka mukaan komissio ei toiminut oikein katsoessaan, että riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitettun rikkomisen vaikutukset relevanteilla markkinoilla ovat käsiteltävänä olevassa tapauksessa raskauttava asianhaara, riittää, kun todetaan, että komissio ei ole riidanalaisessa päätöksessä vedonnut raskauttaviin asianhaaroihin. Näin ollen tämä väite on hylättävä.
- 244 Siltä osin kuin kyse on Mannesmannin väitteestä, jonka mukaan komission on sakon määrää vahvistaessaan otettava huomioon kunkin yksittäisen yrityksen koko sekä se, miten merkittävästi yritys on osallistunut rikkomiseen, on ensin korostettava, että edellä 228 kohdassa mainittu asetuksen N:o 17/15 artiklan 2 kohtaan sisältyvä viittaus 10 prosenttiin koko maailmasta kertyvästä liikevaihdosta on merkityksellinen vain laskettaessa sen sakon ylärajaa, jonka komissio voi asettaa (ks. sakkojen laskennassa sovellettavien suuntaviivojen ensimmäinen kappale sekä edellä 96 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat *Musique diffusion française* ym. v. komissio, tuomion 119 kohta), eikä se merkitse sitä, että kunkin yrityksen koon ja yritykselle määrättävän sakon välillä pitäisi vallita suhteellisuus (ks. myös edellä 227 kohta).
- 245 Lisäksi on todettava, että sakkojen laskennassa sovellettavien suuntaviivojen, jotka ovat sovellettavissa käsiteltävänä olevassa tapauksessa (ks. edellä 230 kohta), 1 kohdan A alakohdan kuudennessa alakohdassa määrätään mahdollisuudesta

”tietyissä tapauksissa — — vaihdella kussakin edellä mainitussa [vakavuus]luokassa määritettyjä määriä, jotta voitaisiin ottaa huomioon rikkomusten tapauskohtainen painoarvo ja siten kunkin yrityksen rikkomisen todellinen vaikutus kilpailuun”. Tämän kohdan mukaan tämä lähestymistapa on tarkoituksenmukainen ”erityisesti, kun samanlaisiin rikkomuksiin syyllistyneet yritykset ovat huomattavan erikokoisia”.

246 Ilmausten ”tietyissä tapauksissa” ja ”erityisesti” käyttämisestä sakkojen laskennassa sovellettavissa suuntaviivoissa seuraa kuitenkin, että vaihtelevainen yritysten yksittäisen koon mukaan ei ole komissiota velvoittava systemaattinen laskennan vaihe, vaan joustamismahdollisuus, joka sille on annettu sellaisissa asioissa, jotka sitä edellyttävät. Tässä yhteydessä on palautettava mieleen oikeuskäytäntö, jonka mukaan komissiolla on harkintavaltaa, jonka nojalla se voi ottaa tai olla ottamatta huomioon tiettyjä seikkoja, kun se vahvistaa sen sakon määrän, jonka se aikoo määrätä, erityisesti käsiteltävänä olevan asian olosuhteiden mukaan (ks. vastaavasti asia C-137/95 P, SPO ym. v. komissio, määräys 25.3.1996, Kok. 1996, s. I-1611, 54 kohta; edellä 108 kohdassa mainittu asia Ferriere Nord v. komissio, tuomion 32 ja 33 kohta; yhdistetyt asiat C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ja C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, tuomio 15.10.2002, Kok. 2002, s. I-8375, 465 kohta; ks. vastaavasti myös asia T-309/94, KNP BT v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-1007, 68 kohta).

247 Edellä mainittujen sakkojen laskennassa sovellettavien suuntaviivojen 1 kohdan A alakohdan kuudennen alakohdan sanamuoto huomioon ottaen on katsottava, että komissio on säilyttänyt tietyn harkintavallan siihen mahdollisuuteen nähden, että se vaihtelee sakkojen määrää yritysten koon mukaan. Komissio ei näin ollen ole määrittäessään sakkoja velvollinen tapauksissa, joissa sakkoja määrätään useille yrityksille samasta rikkomisesta, varmistamaan, että kunkin yrityksen osalta lasketut sakkojen lopulliset määrät heijastavat yritysten välisiä eroavaisuuksia näiden kokonaisliikevaihdon osalta (ks. vastaavasti edellä 216 kohdassa mainittu asia LR AF 1998 v. komissio, tuomion 278 kohta ja asia T-213/00, CMA CGM ym. v. komissio, tuomio 19.3.2003, Kok. 2003, s. II-913, 385 kohta, vaikka näihin tuomioihin onkin haettu muutosta).

- 248 Komissio on käsiteltävänä olevassa tapauksessa todennut riidanalaisen päätöksen 165 perustelukappaleessa, että kaikki päätöksen adressaatteina olevat yritykset ovat suurikokoisia, joten tämän vuoksi ei ole syytä tehdä eroa sakkojen määrän osalta.
- 249 Tältä osin komissio on korostanut vastineessaan, Mannesmannin tätä kiistämättä, että Mannesmann ei ole pieni tai keskisuuri yritys. Riidanalaisen päätöksen tekohetkellä sovellettavan suosituksen 96/280 mukaan yrityksillä on oltava palveluksessaan enintään 250 henkeä ja niiden vuosiliikevaihdon on oltava enintään 40 miljoonaa euroa tai taseen loppusumman enintään 27 miljoonaa euroa. Mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä 6 päivänä toukokuuta 2003 annetussa komission suosituksessa 2003/361/EY (EYVL L 124, s. 36) kahta viimeksi mainittua raja-arvoa on tarkistettu ylöspäin ja vahvistettu 50 miljoonaksi ja 43 miljoonaksi euroksi.
- 250 Vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella ei ole käytössään Mannesmannin työntekijöiden lukumäärää ja tasetta koskevia lukuja, on todettava, että Mannesmannin liikevaihto vuonna 1998 oli 2 321 miljoonaa euroa (ks. riidanalaisen päätöksen 13 perustelukappale) ja että se oli yli 40 kertaa suurempi kuin komission tätä kriteeriä koskevista toisiaan seuraavissa suosituksissa säädetty raja. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle esitettyjen tietojen valossa on siis katsottava, että komissio ei ole tehnyt virhettä todetessaan riidanalaisen päätöksen 165 perustelukappaleessa, että tämä yritys oli suurikokoinen.
- 251 Mannesmannin roolista rikkomisessa on huomattava, että sen osallistuminen markkinoiden jakamista koskevaan sopimukseen seurasi sen antamasta sitoumuksesta olla myymättä kysymyksessä olevia tuotteita muilla markkinoilla. Kukin tuottaja teki saman sitoumuksen eli sitoutui olemaan myymättä OCTG-standardiputkia ja siirtoputkia kunkin muun Eurooppa–Japani-klubin jäsenen kotimaisilla markkinoilla. Kuten edellä 233 kohdassa on todettu, komissio on nojautunut pääasiallisesti tämän sitoumuksen voimakkaasti kilpailunvastaiseen luonteeseen päättäessään riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todetun rikkomisen ”erittäin vakavasta” luonteesta.

- 252 Koska Mannesmann on Eurooppa–Japani-klubin ainoa saksalainen jäsen, on todettava, että sen osallistuminen riitti ulottamaan kilpailunvastaisen sopimuksen soveltamisalan yhteisöjen jäsenvaltion alueelle. Sen vuoksi, että Mannesmann sitoutui olemaan myymättä putkia kolmen muun yhteisön jäsenvaltion alueella, joita sopimus koski, se myötävaikutti myös tosiasiallisen tai mahdollisen kilpailun vähenemiseen näillä muilla markkinoilla. Olemalla läsnä kyseisen klubin kokouksissa se yhtyi — tai ainakin sai muut osanottajat uskomaan, että se yhtyi — lähtökohtaisesti siellä sovitun kilpailunvastaisen sopimuksen sisältöön. Asiakirja-aineistosta ja erityisesti riidanalaisen päätöksen 68 perustelukappaleessa olevaan taulukkoon sisältyvistä luvuista ilmenee, että kartellin määräämää markkinoiden jakoa sovellettiin käytännössä ainakin tietyssä määrin ja että sillä oli välttämättä todellinen vaikutus yhteisön markkinoilla vallitseviin kilpailuedellytyksiin. Näin ollen on todettava, että Mannesmannin osallistumisella rikkomiseen oli huomattava vaikutus yhteisön markkinoilla.
- 253 Koska komissio on riidanalaisessa päätöksessään todennut, että kyseiset neljä japanilaista yritystä olivat suurikokoisia (ks. edellä 248 kohta), ja koska se on ottanut kokonaisvaltaisesti huomioon rikkomisen suhteellisen vähäisen vaikutuksen relevanteilla markkinoilla (ks. edellä 235 ja 241 kohta), Mannesmannin argumentaatio ei riitä osoittamaan, että komissio olisi ylittänyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa harkintavaltansa rajat sen vuoksi, että se ei ole soveltanut sakkojen laskennassa sovellettavien suuntaviivojen 1 kohdan A alakohdan kuudetta alakohtaa.
- 254 Mannesmannin väitteestä, jonka mukaan sille ja Vallourecille määrättiin kaksi erillistä sakkoa niiden putkituotantotoiminnan vuonna 1997 tapahtuneesta fuusiosta huolimatta (ks. riidanalaisen päätöksen 12 ja 15 perustelukappale), on todettava, että luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön, joka johti yritystä silloin, kun kilpailusääntöjä rikottiin, on lähtökohtaisesti vastattava kilpailusääntöjen rikkomisesta, vaikka toinen henkilö vastaisi yrityksen toiminnan harjoittamisesta silloin, kun päätös, jossa kilpailusääntöjen rikkominen todetaan, tehdään (ks. edellä 210 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Krupp Thyssen Stainless ja Acciai speciali Terni v. komissio, tuomion 57 kohta). Tilanne ei kuitenkaan ole tällainen, kun henkilö, joka

vastaa toiminnan harjoittamisesta tämän jälkeen, ilmoittaa hyväksyvänsä sen, että hän vastaa seikoista, joista hänen edeltäjänsä arvostellaan (em. yhdistetyt asiat Krupp Thyssen Stainless ja Acciai speciali Terni v. komissio, tuomion 62 kohta).

- 255 On todettava, että käsiteltävänä olevassa tapauksessa Mannesmann on se oikeushenkilö, joka johti riidanalaisen päätöksen I artiklassa todettuun rikkomiseen osallistunutta yritystä rikkomisen keston ajan ja että Vallourec on se oikeushenkilö, joka samana ajanjaksona johti toista, ensiksi mainitusta riippumatonta yritystä, joka oli osallistunut samaan rikkomiseen. Asiakirja-aineistosta ei ilmene millään tavoin, että Mannesmann, Vallourec tai jokin niiden tytäryhtiöistä olisi tehnyt vastuuta koskevan ilmoituksen käsiteltävänä olevassa tapauksessa. Edellisessä kohdassa kuvatun säännön perusteella ei missään tapauksessa voida katsoa, että olosuhteissa, joissa ilmoituksen tekijä on myös osallistunut rikkomiseen itsenäisesti, tälle tulisi määrätä yksi sakko, jonka määrä olisi alempi kuin niiden kahden sakon summa, jotka olisi määrätty itsenäisille yrityksille.
- 256 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että Mannesmannin edellä esitetyt väitteet eivät oikeuta sen sakon alentamista tässä oikeudenkäynnissä.

Kesto

— Asianosaisten lausumat

- 257 Mannesmann riitauttaa komission arvion rikkomisen kestosta. Vaikka Eurooppa–Japani-klubin kokoukset alkoivat vuonna 1977 ja päättyivät 1995, huomioon otettu rikkomisen ajanjakso on vain viisi vuotta (1990–1995) komission ja Japanin viranomaisten viennin rajoittamisesta tekemän sopimuksen vuoksi (riidanalaisen

päätöksen 108 perustelukappale). Mannesmann arvostelee komissiota siitä, että se ei ole ottanut huomioon vientirajoitussopimusten jatkamista 31.12.1990 saakka komission ja Japanin kansainvälisen kauppaja- ja teollisuusministeriön välillä 28.12.1989 tehdyn sopimuksen nojalla. Tästä seuraa Mannesmannin mukaan, että sille määrätyn sakon perusmäärää, joka oli vahvistettu 10 miljoonaksi euroksi, ei voida korottaa kuin 40 prosentilla (10 prosentilla vuodessa) rikkomisen keston perusteella. Sen mukaan rikkomisen kesto oikeuttaa vain perusmäärän korottamiseen neljällä miljoonalla eurolla. Mannesmann vaatii tämän vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta alentamaan sakon määrää 1 miljoonalla eurolla.

258 Komissio ei hyväksy näitä väitteitä, joita se pitää perusteettomina. Kantaja ei sen mukaan esitä mitään todisteita sen väitteensä tueksi, jonka mukaan Japanin hallituksen kanssa tehdyt vientirajoitussopimukset olisivat jatkuneet 31.12.1990 saakka.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

259 Ensiksi on huomattava, että komissio on todennut riidanalaisen päätöksen 108 perustelukappaleessa, että se olisi voinut ottaa huomioon rikkomisen olemassaolon vuodesta 1977 lukien, mutta se päätti olla tekemättä niin vientirajoitussopimusten olemassaolon vuoksi. Niinpä se katsoi riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa rikkomisen alkaneen vasta vuonna 1990. On todettava, että tämä menettelytapa on komission taholta myönnytys riidanalaisen päätöksen adressaatteja kohtaan.

260 On huomattava, että kumpikaan asianosainen ei ole esittänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, että tämä myönnytys pitäisi asettaa kyseenalaiseksi tässä asiassa. Tästä seuraa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ei ole tässä menettelyssä tutkittava kyseisen myönnytyksen lainmukaisuutta tai tarkoituk-

senmukaisuutta, vaan ainoastaan sitä, onko komissio, joka on tehnyt sen nimenomaisesti riidanalaisen päätöksen perusteluissa, käyttänyt sitä oikein käsiteltävänä olevassa asiassa. Tältä osin on muistettava, että komission on esitettävä täsmällistä ja yhtäpitävää näyttöä, jonka perusteella voidaan vakuuttua siitä, että väitetty rikkominen on tapahtunut, koska todistustaakka rikkomisen olemassaolosta ja näin ollen sen kestosta on sillä (yhdistetyt asiat 29/83 ja 30/83, C-129/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 ja C-125/85–C-129/85, Ahlström Osakeyhtiö ym. v. komissio, tuomio 31.3.1993, ns. sellu-tapaus II, Kok. 1993, s. I-1307, Kok. Ep. XIV, s. I-123, 127 kohta; yhdistetyt asiat T-68/89, T-77/89 ja T-78/89, SIV ym. v. komissio, tuomio 10.3.1992, Kok. 1992, s. II-1403, Kok. Ep. XII, s. II-287, 193–195, 198–202, 205–210, 220–232, 249, 250 ja 322–328 kohta ja asia T-62/98, Volkswagen v. komissio, tuomio 6.7.2000, Kok. 2000, s. II-2707, 43 ja 72 kohta).

- 261 Edellä kuvattu myönnytys tekee siis vientirajoitussopimusten väitetyistä päättymisestä ratkaisevan perusteen arvioitaessa, onko rikkomisen katsottava olleen olemassa vuonna 1990. Kun otetaan huomioon, että kysymys on kansainvälisellä tasolla Japanin hallituksen, jota edusti Japanin kansainvälinen kauppa- ja teollisuusministeriö, ja yhteisön, jota edusti komissio, välillä tehdyistä sopimuksista, on todettava, että viimeksi mainitun olisi hyvän hallintotavan mukaisesti pitänyt säilyttää asiakirja-aineisto, joka osoittaa, milloin kyseiset sopimukset päättyivät. Sen olisi siis pitänyt kyetä esittämään tämä asiakirja-aineisto ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Komissio on kuitenkin vakuuttanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, että se on etsinyt arkistoistaan mutta että se ei kykene esittämään asiakirja-aineistoa, joka osoittaisi näiden sopimusten päättymispäivän.

- 262 Vaikka yleisesti kantaja ei voi siirtää todistustaakkaa vastaajalle vetoamalla seikkoihin, joita se ei pysty näyttämään toteen, todistustaakan käsitettä ei voida soveltaa komission hyväksi käsiteltävänä olevassa tapauksessa siltä osin kuin kysymys on sen tekemien kansainvälisten sopimusten päättymispäivästä. Se selittämätön seikka, että komissio ei kykene esittämään todisteita seikasta, joka koskee sitä välittömästi, riistää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelta mahdollisuuden ratkaista asia tietoisena kaikista siihen vaikuttavista seikoista siltä osin kuin kysymys on näiden sopimusten päättymispäivästä. Olisi hyvän oikeuden-

hoidon periaatteen vastaista siirtää tämän komission kyvyttömyyden seuraukset riidanalaisen päätöksen adressaattiyriytysten kannettaviksi, joiden, toisin kuin vastaajana olevan toimielimen, ei ole ollut mahdollista esittää puuttuvia todisteita.

263 Näin ollen on poikkeuksellisesti katsottava, että komission on esitettävä todisteet tästä päättymisestä. On todettava, että komissio ei ole riidanalaisessa päätöksessä eikä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esittänyt todisteita ajankohdasta, jolloin vientirajoitussopimukset päättyivät.

264 Japanilaiset kantajat ovat joka tapauksessa esittäneet todisteita, jotka osoittavat, että vientirajoitussopimuksia jatkettiin 31.12.1990 saakka ainakin japanilaisten osalta, mikä vahvistaa kantajan tässä oikeudenkäynnissä esittämää väitettä (edellä 102 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat JFE Steel ym. v. komissio, tuomion 345 kohta). On katsottava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi yhdistetyissä asioissa, joissa kaikilla asianosaisilla on ollut tilaisuus tutustua koko asiakirja-aineistoon, ottaa viran puolesta huomioon samaan aikaan vireillä olevien asioiden asiakirja-aineistoon sisältyvät todisteet (ks. vastaavasti asia T-113/89, Nefarma ja Bond van Groothandelaren in het Farmaceutische Bedrijf v. komissio, tuomio 13.12.1990, Kok. 1990, s. II-797, 1 kohta ja asia T-116/89, Prodifarma ym. v. komissio, tuomio 13.12.1990, Kok. 1990, s. II-843, 1 kohta). Käsiteltävänä olevassa tapauksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin joutuu ratkaisemaan asiat, jotka on yhdistetty suullista käsittelyä varten, joiden kohteena on sama kilpailusääntöjen rikkomista koskeva päätös ja joissa kaikki kantajat ovat vaatineet, että niiden maksettavaksi määrättyjen sakkojen määrää muutettaisiin. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on käsiteltävänä olevassa asiassa nimenomaisesti tietoinen neljän japanilaisen kantajan esittämistä todisteista.

265 Lisäksi on syytä todeta, että Mannesmann vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta paitsi kumoamaan riidanalaisen päätöksen siltä osin kuin kysymys on päätöksen 1 artiklassa tarkoitetun rikkomisen alkamisajankohdasta ja tämän vuoksi tämän rikkomisen kestosta, myös käyttäessään täyttä harkintavaltaa, joka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle on EY 229 artiklan mukaisesti annettu

asetuksen N:o 17 artiklassa, alentamaan sen sakon määrää ottaen huomioon tämän keston lyhenemisen. Tästä täydestä harkintavallasta seuraa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on, korjatessaan riidanalaista päätöstä muuttamalla komission määräämien sakkojen määrää, otettava huomioon kaikki asian kannalta merkitykselliset tosiseikat (edellä 246 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat *Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio*, tuomion 692 kohta). Näin ollen ja koska kaikki kantajat ovat riitauttaneet sen, että komissio on katsonut rikkomiseen syyllistytyn 1.1.1990 lukien, ei olisi asianmukaista, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkastelisi erikseen kunkin kantajan tilannetta käsiteltävänä olevan tapauksen olosuhteissa ja rajoittuisi pelkästään niihin tosiseikkoihin, joihin ne ovat päättäneet vedota asiaansa ajaakseen ja jättäisi ottamatta huomioon ne, joihin muut kantajat tai komissio olisivat voineet vedota.

- 266 Lisäksi *Mannesmann* ja varsinkin komissio eivät ole väittäneet, että vientirajoitus-sopimukset olisivat olleet edelleen voimassa vuonna 1991.
- 267 Näin ollen on katsottava tässä oikeudenkäynnissä, että komission ja Japanin viranomaisten väliset vientirajoitussopimukset olivat voimassa vuoden 1990 loppuun asti.
- 268 Edellä esitetystä seuraa, että komission riidanalaisessa päätöksessä tekemän myönnytyksen valossa riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitetun rikkomisen kesto on lyhennettävä vuodella. Riidanalaisen päätöksen 1 artikla on näin ollen kumottava siltä osin kuin siinä todetaan rikkomisen, josta *Mannesmannia* arvostellaan, olleen olemassa ennen 1.1.1991.
- 269 Rikkomisen päättymisajankohdan osalta on todettava, että komissio on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen istunnossa esittämään kysymykseen antamassaan vastauksessa todennut, että riidanalaisessa päätöksessä ei otettu huomioon vuotta 1995 sakkojen määrää laskettaessa. *Mannesmann* ei ole ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa asettanut kyseenalaiseksi tätä arviointia rikkomisen keston osalta.

- 270 Edellä esitetystä seuraa, että riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitetun rikkomisen keston on katsottava olevan neljä vuotta, eli rikkominen tapahtui 1.1.1991–1.1.1995 välisenä aikana. Näin ollen Mannesmannille määrätyn sakon määrää on alennettava tämän seikan huomioon ottamiseksi.

Väitetyt lieventävät asianhaarat

— Asianosaisten lausumat

- 271 Mannesmann arvostelee komissiota siitä, että se ei ole ottanut huomioon tiettyjä lieventäviä asianhaaroja, jotka oikeuttaisivat sakon määrän alentamiseen. Komissio on tosin pitänyt lieventävinä asianhaaroina terästeollisuuden kriisiä ja vähentänyt tämän vuoksi sakon määrää 10 prosentilla. Mannesmannin mukaan muut seikat olisivat oikeuttaneet sakon määrän alentamiseen edelleen. Se vetoaa erityisesti siihen, että riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitettu sopimus on jäänyt vaikutuksettomaksi. Se muistuttaa lisäksi, että se lopetti menettelyt, joista sitä arvostellaan, heti kun komissio ensimmäisiä kertoja puuttui asiaan. Mannesmann toteaa lopuksi, että se toimi yhteistyössä komission kanssa tämän tekemissä tutkimuksissa.
- 272 Komissio ei hyväksy näitä väitteitä. Se katsoo, että väite siitä, että kyseinen sopimus jäi vaikutuksettomaksi, saattaa koskea korkeintaan sen Corusin kanssa tekemää toimitussopimusta, joka on riidanalaisen päätöksen 2 artiklan kohde. Koska tämän artiklan nojalla ei ole määrätty lainkaan sakkoa, kysymyksellä lieventävistä asianhaaroista ei ole merkitystä. Lisäksi Mannesmannin väitteitä yhteistyöstä ei ole riittävästi vahvistettu.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 273 Ensiksi on palautettava mieleen, että käsiteltävänä olevassa asiassa komissio on myöntänyt sakon määrästä 10 prosentin alennuksen lieventävän asianhaaran eli tosiseikkojen tapahtuma-aikaan vallinneen terästeollisuuden kriisin perusteella.
- 274 Tämän jälkeen on muistettava, että komission on noudatettava omia suuntaviivojaan, kun se vahvistaa sakkojen määrää. Sakkojen laskennassa sovellettavissa suuntaviivoissa ei kuitenkaan ole todettu, että komission olisi aina otettava huomioon erikseen kukin näiden suuntaviivojen 3 kohdassa luetelluista lieventävistä asianhaaroista. Kyseisessä 3 kohdassa, jonka otsikko on ”lieventävät olosuhteet” todetaan, että ”perusmäärää voidaan alentaa lieventävien olosuhteiden perusteella, esimerkiksi: — —”. On katsottava, että vaikka suuntaviivojen 3 kohtaan sisältyvässä luettelossa luetellut asianhaarat ovat varmasti niiden joukossa, jotka komissio voi tietyissä tapauksessa ottaa huomioon, komissio ei ole velvollinen antamaan tällä perusteella lisäalennusta automaattisesti, jos yritys esittää seikkoja, jotka osoittavat jonkin tällaisen asianhaaran olemassaoloa. Sitä, onko sakon mahdollinen alentaminen lieventävien asianhaarojen nojalla asianmukaista, on arvioitava kokonaisvaltaisesti ja ottaen huomioon kaikki merkitykselliset asianhaarat.
- 275 Tässä yhteydessä on palautettava mieleen suuntaviivojen antamista edeltävä oikeuskäytäntö, jonka mukaan komissiolla on harkintavaltaa, jonka nojalla se voi, vahvistaessaan niiden sakkojen määrää, jotka se aikoo määrätä, ottaa tai olla ottamatta huomioon tiettyjä seikkoja erityisesti käsiteltävänä olevan asian olosuhteiden mukaan (ks. vastaavasti edellä 246 kohdassa mainittu asia SPO ym. v. komissio, määräyksen 54 kohta; edellä 246 kohdassa mainittu asia Ferriere Nord v. komissio, tuomion 32 ja 33 kohta ja edellä 246 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, tuomion 465 kohta; ks. myös vastaavasti edellä 246 kohdassa mainittu asia KNP BT v. komissio, tuomion 68 kohta). Koska suuntaviivat eivät sisällä mitään pakottavaa lausumaa lieventävistä asianhaaroista, jotka voidaan ottaa huomioon, on katsottava, että komissio on säilyttänyt tietyn harkintavallan arvioidakseen kokonaisvaltaisesti lieventäviin asianhaaroihin perustuvan sakon määrän mahdollisen alentamisen suuruutta.

276 Siltä osin kuin kysymys on Mannesmannin väitteestä, jonka mukaan riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitettu markkinoiden jakamista koskeva sopimus jäi vaikutuksettomaksi, on joka tapauksessa todettava, että edellä todetun mukaisesti tilanne ei ole tällainen käsiteltävänä olevassa tapauksessa. Kysymyksessä olevan kartellin määräämää markkinoiden jakamista sovellettiin käytännössä ainakin tietyssä määrin ja sillä oli välttämättä todellinen vaikutus yhteisön markkinoilla vallitseviin kilpailuedellytyksiin (ks. edellä 251 kohta ja sitä seuraavat kohdat). Lisäksi tältä osin on palautettava mieleen, että rikkomisen vakavuuden perusteella vahvistettavan määrän vahvistaminen 50 prosenttiin tavanomaisesti erittäin vakavan rikkomisen tapauksessa käytettävästä vähimmäissummasta, mikä on esitetty edellä 235 kohdassa, heijastaa riittävästi sitä komission itsensäkin myöntämää seikkaa, että tämä vaikutus oli rajallinen (ks. myös edellä 241 kohta).

277 Näin ollen suuntaviivojen 3 kohdan toista luettelukohtaa on tulkittava siten, että komissio on velvollinen toteamaan lieventävän asianhaaran olemassaolon sillä perusteella, ettei yhteistoimintajärjestelyä ole pantu täytäntöön, vain silloin, kun yritys, joka vetoaa tähän seikkaan, voi osoittaa, että se on selvästi ja huomattavasti vastustanut tämän yhteistoimintajärjestelyn toteuttamista jopa siten, että se on häirinnyt sen toimintaa, ja että se ei ole näkyvästi liittynyt sopimukseen ja tällä tavoin kannustanut muita yrityksiä kyseisen yhteistoimintajärjestelyn täytäntöönpanoon. Se, ettei yritys, jonka on näytetty osallistuneen kilpailijoidensa kanssa markkinoiden jakamista koskeneeseen yhteistoimintaan, ole markkinoilla toiminut siten kuin kilpailijoiden kanssa on sovittu, ei välttämättä ole seikka, joka olisi sakkojen suuruutta määrättäessä otettava huomioon lieventävänä asianhaarana (asia T-327/94, SCA Holding v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-1373, 142 kohta).

278 Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut edellä 42 kohdassa mainitussa sementtitapauksessa (tuomion 1389 kohta), jos yritys ei avoimesti jättäydy kokouksissa sovitun ulkopuolelle, se säilyttää täyden vastuunsa siitä, että se on osallistunut kartelliin. Yritysten olisi liian helppoa minimoida ankaran sakon maksamisen riski, jos ne voisivat hyötyä lainvastaisesta kartellista ja saada sakon alennuksen sillä perusteella, että niiden rooli rikkomisen täytäntöönpanossa on ollut

vain rajallinen, kun niiden asenne on houkuttellut muita yrityksiä menettelemään kilpailua enemmän vahingoittavalla tavalla.

- 279 Edellä esitetystä seuraa, että vaikka oletettaisiinkin, että Mannesmann ja/tai tietyt muut Eurooppa–Japani-klubin jäsenet eivät olisi täysin noudattaneet markkinoiden jakamista koskevaa sopimusta, tämä seikka ei voi käsiteltävänä olevassa tapauksessa olla perusteena suuntaviivojen 3 kohdan toisen luettelukohdan soveltamiselle sakkojen alentamiseksi lieventävien asianhaarojen nojalla.
- 280 Siltä osin kuin kysymys on rikkomisen välittömästä lopettamisesta, on katsottava, että suuntaviivojen 3 kohdassa mainittu rikkomisen lopettaminen heti komission ensimmäisen toimenpiteen jälkeen voi loogisesti olla lieventävä asianhaara vain, jos on syytä olettaa, että kyseiset komission toimenpiteet ovat saaneet aikaan sen, että kysymyksessä olevat yritykset ovat lopettaneet kilpailunvastaiset menettelynsä. On ilmeistä, että tämän säännöksen tarkoitus on kannustaa yrityksiä lopettamaan kilpailunvastaisen menettelynsä välittömästi, kun komissio ryhtyy tältä osin tutkimukseen.
- 281 Edellä esitetystä seuraa erityisesti, että sakon määrää ei suuntaviivojen 3 kohdan, joka koskee rikkomisen lopettamista ensimmäisten tarkastusten jälkeen, perusteella tule alentaa tilanteessa, jossa rikkominen on jo päättynyt ennen komission ensimmäisiä toimenpiteitä, eikä tilanteessa, jossa nämä yritykset ovat jo tehneet sitovan päätöksen sen lopettamisesta ennen tätä ajankohtaa. Vaikka onkin toivottavaa, että yritykset lopettavat rikkomismenettelyn ennen komission toimenpiteitä, suuntaviivojen 3 kohdan sanamuodosta ilmenee, että siinä tarkoitetaan tilannetta, jossa yritykset reagoivat positiivisesti tällaiseen toimenpiteeseen ja lopettavat mahdollisen kilpailunvastaisen menettelynsä, ja kyseisen kohdan tavoitteena on luoda houkutin sille, että yritykset reagoisivat mainitulla tavalla. Se, että komissio käyttäessään harkintavaltaansa tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuim käyttäessään täyttä harkintavaltaansa soveltaa tätä säännöstä jonkin yrityksen

hyväksi, on erityisen tarkoituksenmukaista tilanteessa, jossa kyseisen menettelyn kilpailunvastainen luonne ei ole ilmeinen. Sen soveltaminen ei sitä vastoin lähtökohtaisesti ole yhtä asianmukaista tilanteessa, jossa menettely on selvästi kilpailunvastaista, mikä on näytetty toteen. On todettava, että käsiteltävänä olevassa tapauksessa riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitettun markkinoiden jakamista koskevan sopimuksen kilpailunvastaisesta luonteesta ei ole epäilystäkään.

282 Lisäksi sakon alentamisella edellisen kohdan ensimmäisessä virkkeessä kuvatuissa olosuhteissa olisi sama tehtävä kuin sillä, että suuntaviivojen mukaisesti tapahtuvassa sakkojen laskennassa otetaan huomioon rikkomisten kesto. Tämän huomioon ottamisen tarkoituksena on nimenomaan se, että rangaistaan ankarammin yrityksiä, jotka rikkovat kilpailusääntöjä pitkän ajan, kuin niitä, jotka rikkovat kyseisiä sääntöjä lyhytkestoisesti. Se, että sakon määrää alennettaisiin sillä perusteella, että yritys on lopettanut rikkomismenettelyn ennen komission ensimmäisiä tarkastuksia, vaikuttaisi siten, että lyhytkestoisista rikkomisista vastuussa olevat saisivat etua toistamiseen.

283 Käsiteltävänä olevassa asiassa on huomattava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on edellä 102 kohdassa mainituissa yhdistetyissä asioissa JFE Steel ym. vastaan komissio antamassaan tuomiossa todennut näiden asioiden kantajien esittämien lausumien valossa, että niiden ei voida katsoa syyllistyneen rikkomiseen 1.7.1994 jälkeen, koska ei ole olemassa mitään todisteita siitä, että syksyllä 1994 olisi pidetty Eurooppa–Japani-klubin kokous siihenastisen käytännön mukaisesti. Tästä seuraa, että rikkominen oli todennäköisesti päättynyt tai että se oli ainakin päättymisillään, kun komissio ryhtyi tarkastuksiin 1. ja 2.12.1994.

284 Tästä seuraa, että Mannesmannille määrättyä sakkoa ei ole alennettava käsiteltävänä olevan tapauksen olosuhteissa sillä perusteella, että riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitettun rikkomisen muodostavat lainvastaiset menettelyt eivät jatkuneet ensimmäisten komission tekemien tarkastusten jälkeen.

- 285 Lopuksi Mannesmannin väitettä, jonka mukaan sen komission kanssa tekemä yhteistyö olisi pitänyt ottaa huomioon lieventävänä asianhaarana, tarkastellaan 307 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa yhteistyötiedonantoon perustuvan kanneperusteen yhteydessä.
- 286 Kaiken edellä esitetyn valossa ja ottaen huomioon sen, että komissio on jo käsiteltävänä olevassa tapauksessa alentanut sakkoja ottaakseen huomioon teräsputkien sektorilla vallitsevan taloudellisen kriisitilanteen (ks. riidanalaisen päätöksen 168 ja 169 perustelukappale), on hylättävä kaikki Mannesmannin väitteet, jotka perustuvat siihen, että muiden väitettyjen lieventävien asianhaarojen nojalla ei ole suoritettu lisäalennusta.

Mannesmannin väitetty yhteistyö

— Asianosaisten lausumat

- 287 Mannesmann väittää, että komissio ei ole noudattanut yhteistyötiedonantoa. Se katsoo, että komissio on loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta sen vahingoksi.
- 288 Mannesmann katsoo ensiksi, että sitä on syrjitty Valloureciin nähden. Kuten Vallourec, sekin vastasi komission tietopyyntöihin. Se antoi komissiolle arvokasta apua tutkimuksessa (riidanalaisen päätöksen 62, 67, 72 ja 170 perustelukappale) erityisesti Becherin lausumilla. Mannesmann ei ole myöskään kiistänyt, kuten ei ole Valloureckaan, niiden tosiseikkojen oikeellisuutta, jotka liittyvät menettelyyn, josta sitä arvostellaan (riidanalaisen päätöksen 174 perustelukappale).

- 289 Se muistuttaa, että Vallourec ei toimittanut komissiolle tietoja oma-aloitteisesti, vaan oli ensimmäinen tarkastusten kohteena ollut yritys syyskuussa 1996. Komissio suoritti tarkastuksia Mannesmannin tiloissa huhtikuussa 1997. Vaikka onkin totta, että ajallisesti ensimmäiset komission käytettävissä olleet tiedot olivat peräisin Vallourecilta, tämä johtuu kuitenkin vain siitä, missä järjestyksessä komissio päätti toteuttaa tarkastuksensa asianomaisissa yrityksissä. Mannesmannin mukaan komissio ei voi tällaisesta harkinnanvaraisesta valinnasta tehdä johtopäätöksiä, jotka koituvat vahingoksi niiden kohteena oleville yrityksille, käsiteltävänä olevassa tapauksessa Mannesmannille.
- 290 Mannesmann esittää vastaavanlaista arvostelua Dalminelle myönnetyn kohtelun osalta (riidanalaisen päätöksen 172 perustelukappale). Vaikka Mannesmann teki tutkimuksessa yhteistyötä yhtä paljon kuin Dalmine, komissio alensi viimeksi mainitulle määrättyä sakkoa 20 prosentilla. Komissio ei voi perustella tällaista erilaista kohtelua sillä, että Mannesmann on nostanut kanteen komission päätöksestä, jonka se teki asetuksen N:o 17 11 artiklan 5 kohdan nojalla. Itse asiassa Dalmine on nostanut samanlaisen kanteen, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti tutkimatta, koska tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuivat. Mannesmannin mukaan komissio ei missään tapauksessa voi tehdä mitään johtopäätöksiä siitä, että Mannesmann käyttää laillisesti perusoikeuttaan turvautua oikeussuojakeinoihin.
- 291 Komissio täsmentää, että se suoritti tarkastuksen Mannesmannin tiloissa 1. ja 2.12.1994. Näin ollen väitteet syrjinnästä Valloureciin nähden ovat vailla kohdetta.
- 292 Komission mukaan Vallourecin asennetta ei voida verrata Mannesmannin asenteeseen. Vallourec oli ainoa yritys, joka toimitti olennaiset seikat kartellin olemassaolosta ja sisällöstä. Nämä seikat helpottivat komission tehtävää rikkomisten toteamisessa. Vallourec ei kiistänyt tosiseikkojen oikeellisuutta. Sen sakkoa alennettiin tämän vuoksi 40 prosentilla.

293 Mannesmann ei sitä vastoin tehnyt yhteistyötä tutkimuksessa. Becher antoi lausumansa komission suorittaessa tarkastusta Mannesmannin tiloissa ja vastauksena hänelle esitettiin kysymyksiin, minkä lisäksi lausumat vain vahvistivat jo toteen näytettyjä seikkoja. Koko tutkimuksen ajan Mannesmannin asenne oli ristiriitainen. Vaikka se ei kiistänytään tosiseikkoja, se ei ilmaissut selvästi kantaansa (riidanalaisen päätöksen 174 perustelukappale). Lisäksi se kieltäytyi toimittamasta tiettyjä siltä asetuksen N:o 17 11 artiklan 5 kohdan nojalla pyydettyjä tietoja. Näistä syistä sen sakkoa ei alennettu 20 prosentilla samalla perusteella kuin Dalminen sakkoa.

294 Yrityksen passiivinen rooli ei oikeuta sakon alentamiseen yhteistyötiedonannon nojalla. Jotta yritys voisi hyötyä sakon alennuksesta, tässä tiedonannossa edellytetään, että se ilmoittaa komissiolle, että se ei aio kiistää tosiseikkojen oikeellisuutta tutustuttuaan väitteisiin (ks. yhteistyötiedonannon D 2 kohta ja edellä 208 kohdassa mainittu asia *Mayr Melnhof v. komissio*, tuomion 309 kohta).

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

295 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komissio ei yritysten sen kanssa harjoittamaa yhteistyötä arvioidessaan saa jättää huomiotta yhteisön oikeuden yleisiin periaatteisiin kuuluvaa yhdenvertaisuusperiaatetta, jota vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan loukataan ainoastaan, jos toisiinsa rinnastettavissa olevia tilanteita kohdellaan eri tavalla tai jos erilaisia tilanteita kohdellaan samalla tavalla, ellei tällainen kohtelu ole objektiivisesti perusteltua (edellä 210 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat *Krupp Thyssen Stainless ja Acciai speciali Terni v. komissio*, tuomion 237 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 296 Lisäksi on myös palautettava mieleen, että sakon alentaminen on perusteltua vain, jos yrityksen käyttäytymisen voidaan katsoa helpottaneen komission tehtävää eli yhteisön kilpailusääntöjen rikkomisten toteamista ja niistä rankaisemista (edellä 208 kohdassa mainittu asia *Mayr-Melnhof v. komissio*, tuomion 309 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 297 Käsiteltävänä olevassa tapauksessa on huomattava, että Verlucan lausumat, jotka hän antoi Vallourecin edustajan asemassa vastauksena komission tälle yhtiölle esittämiin kysymyksiin, ovat asiakirja-aineiston tärkeimpiä todisteita tässä asiassa.
- 298 Siltä osin kuin yritykset toimittavat samassa hallinnollisen menettelyn vaiheessa ja vastaavanlaisissa olosuhteissa komissiolle samankaltaisia tietoja tosiseikoista, joista niitä on arvosteltu, niiden on katsottava harjoittaneen komission kanssa samanas-teista yhteistyötä (ks. vastaavasti edellä 210 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat *Krupp Thyssen Stainless ja Acciai speciali Terni v. komissio*, tuomion 243 ja 245 kohta).
- 299 Vaikka Mannesmannin kysymyksiin esittämät vastaukset ja erityisesti riidanalaisen päätöksen 63 perustelukappaleessa mainittu Becherin lausuma ovat olleet tietyssä määrin hyödyllisiä komissiolle, ne pelkästään vahvistavat — eivätkä edes kovin täsmällisesti ja yksityiskohtaisesti — tiettyjä Vallourecin jo Verlucan lausumien välityksellä toimittamia tietoja. Verluca toi esille erityisesti, että kunkin Eurooppa–Japani-klubin jäsenen oli kunnioitettava klubin muiden jäsenten kotimaisia markkinoita, ja täsmensi, että Yhdistyneen kuningaskunnan offshore-markkinoilla oli erityisasema niiden ollessa vain ”puoliksi suojatut”. Hän täsmensi myös markkinoiden jakamista koskevan sopimuksen keston ja toimintatavan.

- 300 On todettava, että Verluca ei pelkästään tyytynyt vastaamaan komission Vallourecissa syyskuussa 1996 tekemässä ensimmäisessä tarkastuksessa esittämiin kysymyksiin Eurooppa–Japani-klubin toiminnan ja perussääntöjen osalta. Verlucan toteamuksista, kun niitä tarkastellaan kokonaisuutena, ilmenee todellinen halu todelliseen yhteistyöhön komission tekemän tutkimuksen yhteydessä. Becher sitä vastoin selosti perussääntöjen osalta vain japanilaisten tuottajien sulkemisen eurooppalaisilta markkinoilta ja eurooppalaisten tuottajien sulkemisen japanilaisilta markkinoilta esittämättä tältä osin yksityiskohtia.
- 301 On katsottava, että Becherin lausuman hyödyllisyys on yksinomaan siinä, että se tietyssä määrin vahvistaa jo komission käytössä olleet Verlucan lausumat ja että näin ollen tämä lausuma ei ole merkittävästi helpottanut komission tehtävää, minkä vuoksi se ei ole riittävä peruste sakon alentamiselle yhteistyön nojalla.
- 302 Näin ollen on katsottava, että tietoja, jotka Mannesmann toimitti komissiolle ennen väitetiedoksiannon lähettämistä, ei voida verrata Vallourecin toimittamiin tietoihin. Nämä tiedot eivät missään tapauksessa ole peruste yhteistyötiedonannon nojalla tapahtuvalle sakon alentamiselle.
- 303 Siltä osin kuin kysymys on vertailusta Dalminen yhteistyöhön, johon Mannesmann vetoaa, on todettava, että jotta yritys voisi saada sakon alennuksen yhteistyötiedonannon D 2 kohdan mukaisesti sillä perusteella, että se ei kiistä tosiseikkoja, sen on väitetiedoksiantoon tutustuttuaan nimenomaisesti ilmoitettava komissiolle, että se ei aio kiistää tosiseikkojen oikeellisuutta (edellä 208 kohdassa mainittu asia Mayr Melnhof v. komissio, tuomion 309 kohta). Koska tällaista nimenomaista ilmoitusta ei ole tehty, ei voida katsoa, että pelkkä yrityksen passiivisuus helpottaisi komission tehtävää, kun komission on näytettävä toteen kaikkien tosiseikkojen olemassaolo lopullisessa päätöksessään ilman, että se saattaisi tässä tarkoituksessa vedota yrityksen lausumaan.

- 304 Tältä osin on huomattava, että Dalminelle myönnettiin 20 prosentin alennus juuri sen vuoksi, että se oli ilmoittanut komissiolle, että se ei kiistä niiden tosiseikkojen oikeellisuutta, joihin komissio perusti syyöksensä (riidanalaisen päätöksen 172 ja 173 perustelukappale). Riidanalaisen päätöksen viidenteen perustelukappaleeseen sisältyvällä toteamuksella, että Dalmine oli kieltäytynyt vastaamasta tiettyihin komission ennen väitetiedoksiannon lähettämistä esittämiin kysymyksiin, ei ole merkitystä tässä yhteydessä, koska yhteistyötiedonannon D kohdasta ilmenee, että väitetiedoksiannon lähettämisen jälkeen tehty ilmoitus siitä, että tosiseikkojen oikeellisuutta ei kiistetä, oikeuttaa autonomisesti sakon alentamiseen riippumatta siitä, miten yritys käyttäytyy ennen kyseisen tiedoksiannon lähettämistä.
- 303 Komissio on sitä vastoin todennut riidanalaisen päätöksen 174 perustelukappaleessa, että Mannesmann ei missään vaiheessa selvästi ilmaissut kantaansa tältä osin. Vaikka Mannesmann korostaa, että se ei ole kiistänyt väitetiedoksiannossa esitettyjä tosiseikkoja, se ei kuitenkaan väitä, että se olisi nimenomaisesti ilmoittanut komissiolle, että se ei kiistä niiden oikeellisuutta.
- 306 Näin ollen on todettava, että Mannesmannin väite ei voi olla perusteena yhteistyötiedonannon D 2 kohdan toisen luettelakohdan soveltamiselle sille määrätyn sakon alentamiseksi.
- 307 Mannesmannin väitteestä, jonka mukaan sen yhteistyö oikeuttaa ainakin sakon määrän alentamiseen suuntaviivojen 3 kohdan mukaisesti lieventävien asianhaarojen nojalla, on palautettava mieleen, kuten edellä on todettu, että komissiolle on harkintavaltaa lieventävien asianhaarojen soveltamisen osalta. Sakkojen laskennassa sovellettavien suuntaviivojen 3 kohdan kuudennessa luettelakohdassa esitetään lieventävänä asianhaarana esimerkiksi "todellinen yhteistyö menettelyissä, jotka koskevat — — tiedonannon soveltamisalaan kuulumattomia tapauksia". Kyseisessä kuudennessa luettelakohdassa on väistämättä kyse, ainakin kyseisessä tiedonannossa tarkoitettujen horisontaalisten yhteistoimintajärjestelyjen osalta, yhteistyöstä, joka on riittämätöntä, jotta se voisi olla perusteena yhteistyötiedonannon nojalla myönnettävälle alennukselle.

- 308 On kuitenkin myös muistettava, että jotta sakon alentaminen olisi perusteltua yhteistyön perusteella, yrityksen käyttäytymisen on helpotettava komission tehtävää eli yhteisön kilpailusääntöjen rikkomisten toteamista ja niistä rankaisemista (ks. edellä 296 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Näin ollen on katsottava, että sakkojen laskennassa sovellettavien suuntaviivojen 3 kohdan kuudennessa luetelmakohdassa tarkoitettu tilanne on poikkeustilanne, koska se koskee sellaisia horisontaalisia yhteistoimintajärjestelyjä, jotka suuntaviivat kattavat, koska kysymyksen on oltava ”todellisesta” yhteistyöstä, joka on helpottanut komission tehtävää mutta jota yhteistyötiedonanto ei kata.
- 309 Käsiteltävänä olevassa tapauksessa Mannesmann ei ole näyttänyt toteen, että sen yhteistyö olisi todella helpottanut komission tehtävää rikkomisen toteamisessa ja siitä rankaisemisessa (ks. edellä 297–306 kohta). Ei siis ole mitään syytä katsoa, että komissio olisi ylittänyt harkintavaltansa rajat, kun se ei myöntänyt alennusta Mannesmannille määrättyyn sakkoon sillä perusteella, että viimeksi mainittu olisi tutkimuksen kuluessa toiminut suuntaviivojen 3 kohdan kuudennessa luetelmakohdassa tarkoitettussa todellisessa yhteistyössä.
- 310 Komissio toteaa joka tapauksessa, että puhumattakaan siitä, että Mannesmann olisi toiminut tutkimuksessa yhteistyössä, se jopa kieltäytyi toimittamasta tiettyjä tietoja ja teki näin siitä huolimatta, että 15.5.1998 tehtiin asetuksen N:o 17/11 artiklan 5 kohdan nojalla päätös tietojen toimittamiseen velvoittamisesta. Vaikka Mannesmann nosti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteen, jolla se vaati tämän päätöksen kumoamista ja joka on rekisteröity asianumerolla T-112/98, se ei tehnyt välitoimihakemusta tässä menettelyssä, kuten se olisi voinut EY 242 ja EY 243 artiklan mukaisesti tehdä. Mannesmannin menettely, jossa se kiistää 15.5.1998 tehdyn päätöksen laillisuuden, on tietenkin aivan lainmukainen, eikä sen voida katsoa edustavan yhteistyön puuttumista. On kuitenkin todettava, että Mannesmannilla ei ollut oikeutta edelleen kieltäytyä toimittamasta kyseisiä tietoja, koska ei ollut annettu välitoimia, joilla 15.5.1998 tehdyn päätöksen täytäntöönpano olisi

lykätty, ja että koska Mannesmann on toiminut ikään kuin välitoimet olisi myönnetty sen eduksi, vaikka se ei edes ollut hakenut niitä, Mannesmann ei ole noudattanut yhteisön oikeuden mukaisia velvollisuuksiaan.

- 311 Lisäksi on huomattava, että vaikka Mannesmann on saanut tämän päätöksen osittain kumotuksi, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on edellä 8 kohdassa mainitussa asiassa Mannesmannröhren-Werke vastaan komissio antamassaan tuomiossa kumonnut tietyt kysymykset, jotka olivat 15.5.1998 tehdyn päätöksen kohteena, tästä tuomiosta ilmenee, että komissio oli pyytänyt lainmukaisesti suurimman osan niistä tiedoista, jotka Mannesmann kieltäytyi toimittamasta. Mannesmann on tehnyt mainitusta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiosta yhteisöjen tuomioistuimeen valituksen, joka on kirjattu asianumerolla C-190/01. Tämä asia kuitenkin poistettiin yhteisöjen tuomioistuimen rekisteristä asiassa Mannesmannröhren-Werke AG vastaan komissio 4.10.2001 annetulla määräyksellä, jota ei ole julkaistu oikeustapauskokoelmassa. Tässä määräyksessä olevasta viittauksesta yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 5 kohtaan, yhdessä kyseisen työjärjestyksen 122 artiklan kolmannen kohdan kanssa, seuraa, että yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että huolimatta siitä, että kantajan alkuperäisessä hakemuksessa asian poistamiseksi rekisteristä mainittiin asianosaisten välinen sopimus, kantaja yksinkertaisesti peruutti valituksensa ja että tämän vuoksi sen oli vastattava valitukseen liittyvistä oikeudenkäyntikuluista.
- 312 Näin ollen kyseisestä määräyksestä seuraa, että edellä 8 kohdassa mainitussa asiassa Mannesmannröhren-Werke vastaan komissio annetusta tuomiosta tuli lainvoimainen. On siis pääteltävä, että Mannesmannin lainvastaisen menettelyn vuoksi komissiolla ei ole missään vaiheessa ollut käytettävissään lukuisia tietoja, joiden toimittamista se oli lainmukaisesti pyytänyt hallinnollisen menettelyn vaiheessa. Näin ollen ei voida katsoa, että kokonaisuutena tarkasteltuna asenne, joka Mannesmannilla oli hallinnollisen menettelyn vaiheessa, olisi käsiteltävänä olevassa tapauksessa osoittanut käyttäytymistä, joka olisi ollut todellista yhteistyötä.
- 313 Edellä esitetyn valossa on hylättävä Mannesmannin väitteet, jotka perustuvat sen väitettyyn yhteistyöhön hallinnollisessa menettelyssä.

Sakon laskeminen

- 314 Edellä esitetystä seuraa, että Mannesmannille määrättyä sakkoa on alennettava sen huomioon ottamiseksi, että riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa rikkomisen kesto on tässä asiassa vahvistettu neljäksi eikä viideksi vuodeksi.
- 315 Koska komissio on oikein perustein soveltanut suuntaviivojen mukaista sakon laskentamenetelmää käsiteltävänä olevassa tapauksessa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo täyttä harkintavaltaansa käyttäen, että tätä menetelmää on sovellettava myös edellisessä kohdassa tehtyyn päätelmään nähden.
- 316 Sakon perusmääräksi on vahvistettu 10 miljoonaa euroa, jota korotetaan 10 prosentilla kunkin rikkomisvuoden osalta eli kaikkiaan 40 prosentilla, mikä tekee yhteensä 14 miljoonaa euroa. Tätä summaa on sitten alennettava lieventävien asianhaarojen perusteella 10 prosentilla riidanalaisen päätöksen 168 ja 169 perustelukappaleen mukaisesti, jolloin päädytään Mannesmannin osalta lopulliseen 12 600 000 euron suuruiseen summaan 13 500 000 euron summan sijasta.

Oikeudenkäyntikulut

- 317 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 3 kohdassa määrätään, että jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan. Koska käsiteltävänä olevassa asiassa osa vaatimuksista on ratkaistu toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi, on syytä päättää, että kantaja ja komissio kumpikin vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

- 1) **EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan soveltamisesta (asia IV/E-1/35.860-B — saumattomat teräsputket) 8 päivänä joulukuuta 1999 tehdyn komission päätöksen 2003/382/EY 1 artiklan 2 kohta kumotaan siltä osin kuin siinä todetaan kantajan rikkoneen kilpailusääntöjä ennen 1.1.1991.**
- 2) **Kantajalle päätöksen 2003/382 4 artiklassa määrätyn sakon määrä vahvistetaan 12 600 000 euroksi.**
- 3) **Kanne hylätään muilta osin.**
- 4) **Kantaja ja komissio vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Forwood

Pirrung

Meij

Julistettiin Luxemburgissa 8 päivänä heinäkuuta 2004.

H. Jung

J. Pirrung

kirjaaja

toisen jaoston puheenjohtaja

Sisällys

Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet	II - 2234
Oikeudenkäyntimenettely ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa	II - 2235
Asianosaisten vaatimukset	II - 2235
Riidanalaisen päätöksen kumoamista koskeva vaatimus	II - 2236
Menettelyvirheitä koskevat kanneperusteet	II - 2236
Kanneperuste, jonka mukaan puolustautumisoikeuksia on loukattu, koska komissio kieltäytyi antamasta kantajan tutustua tiettyihin asiakirjavihkon asiakirjoihin	II - 2236
— Asianosaisten lausumat	II - 2236
— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II - 2239
Väitetiedoksiantoon vastaamiselle asetettua määräaikaä väitetään riittämättömäksi	II - 2243
— Asianosaisten lausumat	II - 2243
— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II - 2244
Jakoperusteita koskevan asiakirjan käyttäminen syyllisyyden puolesta puhvana todisteena	II - 2248
— Asianosaisten lausumat	II - 2248
— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II - 2250
Peruste, jonka mukaan puolustautumisoikeuksia on loukattu, koska väitetiedoksiannon ja riidanalaisen päätöksen välillä on eroja päätöksen 2 artiklassa tarkoitetun rikkomisen osalta	II - 2255
— Asianosaisten lausumat	II - 2255
— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II - 2255
Riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitetun EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomisen olemassaolo	II - 2257
Riidanalaisen päätöksen 1 artiklan ja 2 artiklan välinen väitetty ristiriita	II - 2257
— Asianosaisten lausumat	II - 2257
— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II - 2259

MANNESMANNRÖHREN-WERKE v. KOMISSIO

Komission riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitettua rikkomista koskevan päätöksen väitetyt puutteellisuudet	II - 2261
— Asianosaisten lausumat	II - 2261
— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II - 2264
Riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa tarkoitetun EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomisen olemassaolo	II - 2266
Asianosaisten lausumat	II - 2266
Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II - 2272
Sakon määrän alentamista koskeva vaatimus	II - 2287
Sakon laskemista koskevat säännöt	II - 2287
Asianosaisten lausumat	II - 2287
Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II - 2289
Kantajalle määrätyn sakon määrän vahvistaminen	II - 2292
Riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitetun rikkomisen vakavuus	II - 2292
— Asianosaisten lausumat	II - 2292
— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II - 2294
Kesto	II - 2302
— Asianosaisten lausumat	II - 2302
— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II - 2303
Väitetyt lieventävät asianhaarat	II - 2307
— Asianosaisten lausumat	II - 2307
— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II - 2308
Mannesmannin väitetty yhteistyö	II - 2312
— Asianosaisten lausumat	II - 2312
— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II - 2314
Sakon laskeminen	II - 2320
Oikeudenkäyntikulut	II - 2320